

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM ZA PODRAVSKO RAZVOJNO REGIJO

2014 – 2020

julij 2015

Povzetek

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM PODRAVSKE RAZVOJNE REGIJE 2014-2020

IZDELOVALCI

**Mariborska razvojna agencija p.o. (RRA) v sodelovanju z
ZRS Bistra Ptuj (Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj)
JARA (Javna agencija za razvoj – Ormož), RASG (Razvojna agencija Slovenske gorice)**

Maribor, julij 2015

Vodja priprave RRP
Mag. Božidar Pučnik

Strokovna skupina za pripravo:

Keuc Boris
Vesna Gorjup Janžekovič
Doris Pavuna Stanko
Klavdija Gornik
Mag. Mojca Šibila Drobnič
Tina Zamuda
Zlatko Zadavec
Tanja Vintar

Svet Podravske regije
Dr. Ivan Žagar, predsednik

Razvojni svet regije
Dr. Andrej Fištravec, predsednik

SLOVAR UPORABLJENIH KRATIC

AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
BDP	Bruto domači proizvod
BDV	Bruto dodatna vrednost
ČN	Čistilna naprava
Dogovor	Dogovor o razvoju regije
DRPi	Programa državnih razvojnih prioritet in investicij
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
DSP	Denarna socialna pomoč
EDEN	Evropska destinacija odličnosti
EGP	Evropski gospodarski prostor
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
IPA	Instrument predpristopne pomoči
IRO	Indeks razvojne ogroženosti
JARA	Javna agencija za razvoj Ormož
KS	Kohezijski sklad
LAS	Lokalna akcijska skupina
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in infrastrukturo
MZIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
NUTS	Nomenklatura teritorialnih enot za statistiko (EUSTAT)
NVO	Nevladna organizacija
OP	Operativni program
OP RČV	Operativni program za razvoj človeških virov
OP ROPI	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture
OP RR	Operativni program krepitev regionalnih razvojnih potencialov
ORA	Območna razvojna agencija
ORP	Območno razvojno partnerstvo
OVE	Obnovljivi viri energije
PRP	Program razvoja podeželja
PS	Partnerski sporazum
RASG	Razvojna agencija Slovenskih goric
RRA	Regionalna razvojna agencija
RRD	Razvojno raziskovalna dejavnost
RRP	Regionalni razvojni program
RSPR	Razvojni svet Podravske regije
SPS	Strategija pametne specializacije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
URE	Učinkovita raba energije
ZSRR	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
ZRS Bistra Ptuj	Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj

KAZALO

A.	UVOD	5
1.	NAMEN, IZHODIŠČA IN CILJ PRIPRAVE RRP	5
2.	VKLJUČEVANJE JAVNOSTI, SPREMLJANJE IN VERIFIKACIJA PRIPRAVE RRP 2014-2020	6
B.	ANALIZA STANJA V PODRAVSKI REGIJI	6
1.	PREDSTAVITEV PODRAVSKE REGIJE	7
C.	PREDLOG RAZVOJNE SPECIALIZACIJE PODRAVSKE REGIJE	9
D.	OCENA IZVAJANJA RRP PODRAVSKE REGIJE 2007 – 2013	10
E.	PODRAVSKA REGIJA IN EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE	12
F.	KLJUČNI PROBLEM IN IN PRILOŽNOSTI	13
G.	OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA PODRAVSKE REGIJE	30
H.	OPREDELITEV RAZVOJNIH PRIORITET REGIJE IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ	31
I.	KLJUČNE VSEBINE REGIJSKIH PROJEKTOV ZA VKLJUČITEV V DOGOVOR O RAZVOJU REGIJE 64	
J.	VSI PROJEKTI RRP PODRAVJE – PO PRIORITETAH	68
K.	SKLADNOST PRIORITET, CILJEV IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ V OBMOČNEM RAZVOJNEM PROGRAMU SPODNJE PODRAVJE Z INVESTICIJSKIMI PRIORITETAMI DRŽAVNIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV ZA OBDOBJE 2014-2020	72

A. UVOD

RRP 2014-2020 Podravske regije je temeljni strateški in programski dokument na regionalni ravni.

1. NAMEN, IZHODIŠČA IN CILJ PRIPRAVE RRP

Glavni cilji priprave so predvsem:

- Identificirati in oblikovati najbolj perspektivne projektne predloge, ki bodo doprinesli razvoju regije (s posebnim poudarkom na poenotenju v delu, ki se nanaša na opredelitev ključnih vidikov – razvojnih prioritet, programov, ukrepov in projektov regionalnega razvoja, še posebej zaradi uskladitve “različnih interesov” območnih razvojnih partnerstev;
- Integrirati interese ključnih (motiviranih!) gospodarskih subjektov v regionalni razvoj;
- Identifikacija pričakovanega razvoja in priprava na pričakovane spremembe;
- Povezati razvojno in prostorsko načrtovanje v regiji,
- Spodbuditi medsektorsko sodelovanje pri pripravi in izvajanju projektov

V nastajanju RRP so postopke na ravni regije spremljali in verificirali Razvojni svet Podravske regije, Odbori Razvojnega sveta Podravske regije in Svet regije. Pri delu je sodelovala tudi Regionalna razvojna mreža.

V nastajanju RRP smo sodelovali z drugimi regijami, Ministrstvom za Kmetijstvo in okolje in predvsem z direktoratom za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje in za evropsko kohezijsko politiko na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Sklep o začetku priprave in Program priprave RRP 2014-2020 za Podravje je bil sprejet na **25. redni seji Sveta regije, 29.10.2012**. S tem sklepom se je v regiji pričel proces priprave temeljnega strateškega in programskega dokumenta na regionalni ravni, s katerim se uskladijo razvojni cilji v regiji ter določijo instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Proces koordinira RRA MRA v sodelovanju z ZRS Bistvo Ptuj, JARA Ormož in v letu 2014 tudi z novoustanovljeno RASG iz Lenarta.

Osnovni namen in cilj priprave RRP 2014-2020 je bil identifikacija razvojnih potencialov Podravske regije, v nadaljevanju na tej osnovi doseči soglasje in dogovor o regijskih razvojnih prioritetah.

Z Regionalnim razvojnim programom za Podravsko razvojno regijo se uskladijo razvojni cilj na področju gospodarskega, socialnega, prostorskega in okoljskega ter kulturnega razvoja v razvojni regiji ter določijo instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Ob tem je bil vseskozi odprt postopek evidentiranja projektnih predlogov, ki smo jih vsebinsko poskusili združevati in jih v nastajanju usmerjali v projekte, ki bodo služili kot orodja za udeležanje regijskih razvojnih prioritet.

Dokument RRP je razdeljen na štiri sklope. V uvodnem delu je predstavljena namen in potek priprave RRP-ja, v analizi stanja je predstavljen statistični pregled trenutnega stanja v regiji in ocena izvajanja RRP 2007-2013. Strateški del predstavlja regionalne razvojne potenciale, opredeljuje ključne razvojne ovire in prednosti regije, razvojne cilje in prioritete regije ter določa razvojne specializacije regije. V zadnjem programskem delu pa bodo konkretizirani razvojni osnutek regijskih ter sektorskih projektov, preko katerih bomo v obdobju 2014-2020 dosegli zastavljene razvojne cilje, način in odgovornost za spremljanje realizacije zastavljenih ciljev ter sistem informiranja in obveščanja javnosti.

Sestavni del RRP za Podravje 2014 – 2020 so tudi ORP-Sp. Podravje, ki je bil sprejet. 32.9.2014, ORP Prekija, ki je bil sprejet junija 2013 ter ORP Slovenske gorice, ki bo sprejet na seji RS ORP 29.6.2015. Vsi ORP-ji so usklajeni z prioritetami in investicijskimi področji RRP za Podravje ter so z svojimi projekti vključeni v nabor vseh projektov regije.

Zakonske podlage priprave RRP:

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/2011 in Uradni list RS, št. 57/2012),

Uredba o regionalnih razvojnih programih (Uradni list RS, št. 69/2012)
Uredba o izvajanju z ukrepov endogene regionalne politike
Pri oblikovanju izhodišč za pripravo RRP smo izhajali iz:
Strategija Evropa 2020
Strategije razvoja Slovenije 2014-2020 - osnutek
Programa državnih razvojnih prioritet in investicij 2014-2020 – osnutek (DRPi)
Partnerskega sporazuma Slovenija (PS)
Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020
Strategija pametne specializacije, 2014
PRP – Program razvoja podeželja – osnutek
Nacionalni program za kulturo 2014 - 2017

2. VKLJUČEVANJE JAVNOSTI, SPREMLJANJE IN VERIFIKACIJA PRIPRAVE RRP 2014-2020

Pri pripravi RRP smo se v Podravski regiji v največji možni meri upoštevali:

- načelo razvojnega partnerstva,
- načelo enakih možnosti vseh zainteresiranih skupin,
- upoštevano načelo javnosti dela
- zagotovljena aktivna participacija članov vseh organov regije.

Posebna pozornost je bila namenjena medsebojni izmenjavi informacij ter usklajevanju in sodelovanju v vseh fazah priprave RRP. V pripravo RRP so bile pozvane razvojne institucije v regiji in tudi širša javnost, tako na lokalni, območni in regijski ravni kot tudi na ravni resornih ministrstev in drugih državnih institucij. Uporabile so se oblike vključevanja čim večjega števila zainteresiranih (sestanki delovnih skupin, plenarne delavnice, spletne strani, obiski na terenu, ter obilo telefonske in elektronske korespondence...).

V razvojni regiji Podravje so ustanovljena tri območna razvojna partnerstva.

1. Območno razvojno partnerstvo za območje Prlekije zajema območje devetih občin – Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici, Križevci, Veržej, Razkrižje, Ljutomer, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in Ormož. Razen občin Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž ki so sestavni del statistične regije Podravje, vse ostale občine pripadajo statistični regiji Pomurje.

2. Območno razvojno partnerstvo za območje Spodnjega Podravja zajema območje 16 občin – Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Podlehnik, Mestna občina Ptuj, Sv. Andraž v Slov. goricah, Trnovska vas, Videm, Zavrč in Žetale.

3. Območno razvojno partnerstvo za območje Slovenskih goric zajema območje 9 občin: Benedikt, Cerkvenjak, Duplek, Lenart, Pesnica, Sveta Ana, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Šentilj.

4. Območje »Zgornjega Podravja« zajema območje 13 občin, ki niso vključene v noben ORP. To so naslednje občine: Hoče – Slivnica, Kungota, Lovrenc na Pohorju, Makole, Mestna občina Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Oplotnica, Poljčane, Rače – Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Starše..

B. ANALIZA STANJA V PODRAVSKI REGIJI

Podravska regija, ki je bila v sedemdesetih letih med najrazvitejšimi območji z ugodnimi razvojnimi potenciali in objektivnimi možnostmi za nadaljnji razvoj, je v osemdesetih letih pričela razvojno zaostajati. To se je odražalo v upadanju gospodarske aktivnosti, akumulacije in naložbene dejavnosti, kar je onemogočalo prepotrebno modernizacijo in razvoj. Prevladovala so velika podjetja (predvsem na področju kovinsko predelovalne in tekstilne industrije), terciarni sektor je bil slabo razvit. Krizo ob političnih, gospodarskih in družbenih spremembah ter ob

postopnem prehodu v tržno gospodarstvo so najprej občutila velika podjetja, kjer je prihajala do izraza velika prezaposlenost, ki je zmanjševala produktivnost in konkurenčnost proizvodnje. Podjetja so bila brez materialnih in kadrovskih možnosti za prestrukturiranje ter uvajanje nove tehnologije in novih proizvodnih programov, primernih za zahtevnejša tržišča. V teh podjetjih se je najprej pokazala potreba po odpuščanju odvečne delovne sile, kar je povzročilo upadanje zaposlenosti in posledično rast registrirane brezposelnosti. Do ponovne rasti zaposlenosti je prišlo v letu 1997, kar je bila posledica rasti gospodarske aktivnosti, na katero so vplivali v predhodnih letih pričeti procesi prestrukturiranja gospodarstva, makroekonomska stabilizacija ter reforme gospodarskega sistema.

V zadnjem desetletju je z izjemo leta 2003 (ko je zaposlenost ponovno upadla kot posledica zastoja v gospodarski aktivnosti), le-ta rasla in ugodno vplivala na gibanje brezposelnosti, ki je najnižjo vrednost po letu 1990 dosegla v letu 2008. V jesenskih mesecih tega leta so se že pričeli kazati znaki svetovne gospodarske krize, ki je v zadnjih letih povzročila velik upad zaposlenosti in posledično porast brezposelnosti. Tako se po številu zaposlenih in registrirano brezposelnih lahko primerjamo z letoma 2003 in 1992.

Podravska regija, še posebej pa to velja za Maribor in okolico, je tako na področju gospodarskega in socialnega razvoja, trga dela in zaposlovanja, razvoja človeškega kapitala po številnih kazalcih pod slovenskim povprečjem in marsikje prav na repu lestvice. Vpliv krize na stanje na trga dela, kot kaže poročilo pripravljeno na ZRSZ, se še poslabšuje.

1. PREDSTAVITEV PODRAVSKE REGIJE

Podravska regija z 2,170 km² obsega dobro desetino (10,7%) slovenskega ozemlja in je po velikosti na petem mestu med slovenskimi regijami. Regija leži na severovzhodu Slovenije in meji na zahodu na koroško in savinjsko regijo, na vzhodu pa na pomursko. Na severu meji na sosednjo državo Avstrijo, na jugu pa na Hrvaško.

Statistična regija Podravje obsega 41 občin, v katerih je julija 2014 živel 332.034 prebivalcev (15,7 % vsega slovenskega prebivalstva). Po gostoti naseljenosti z 148,9 prebivalci na km² je na tretjem mestu v Sloveniji.

Naravnogeografsko podobo te statistične regije tvorijo gričevja na severovzhodu, subalpsko gozdno hribovje (Pohorje in Kozjak) na zahodu ter Dravsko-Ptujsko polje ob reki Dravi. Vodno bogastvo regije se izkorišča za pridobivanje električne energije (veriga hidroelektrarn na Dravi), plodna zemlja pa za kmetijsko dejavnost. Površina kmetijskih zemljišč v uporabi (80.500 ha) je v podravski regiji obsežnejša kot v drugih regijah; ta regija je prva tudi po številu kmetijskih gospodarstev. Po regionalnem bruto proizvodu je na 8. mestu med slovenskimi regijami. Največji delež bruto dodane vrednosti v regiji so ustvarile storitvene dejavnosti. Stopnja delovne aktivnosti prebivalcev te regije je bila tudi v letu 2011 ena najnižjih v Sloveniji (54,7-odstotna), stopnja delovne aktivnosti starejših prebivalcev (55–64 let) pa je bila višja od slovenskega povprečja. Po indeksu delovne migracije za to leto je število delovno aktivnih prebivalcev, ki delajo v regiji, le malo zaostajalo za številom delovno aktivnih prebivalcev, ki v regiji prebivajo (97). V letu 2011 je bilo v podravski regiji začelih največ postopkov zaradi insolventnosti: na 1.000 gospodarskih družb 21 postopkov prisilnih poravnjav, stečajev in likvidacij. Po ocenjenih podatkih je bilo v letu 2011 v tej regiji dograjenih več stanovanj (3 na 1.000 prebivalcev) in izdanih več gradbenih dovoljenj (2,5 na 1.000 prebivalcev) kot povprečno v celotni Sloveniji.

Pomembnejši statistični podatki Podravske regije

	Leto 2004	Leto 2014*
Površina (km ²)	2.170	2.170 (1.7.2012)
Število prebivalcev	319.114 (2004)	332.034 (1.7.2014)
Gostota prebivalstva na km ²	147 (2004)	148,9 (1.7.2014)
Število živorojenih	2.560 (2004)	2.924 (2013)

Število umrlih	3.168 (2004)	3.358 (2013)
Naravni prirast	-608 (2004)	-434 (2013)
Število učencev	26.040 (2004/2005)	23.590 (2013)
Število dijakov	15.640 (2004/2005)	11.448 (2013)
Število študentov	15.985 (2004/2005)	12.922 (2013)
Število diplomantov	1.979 (2004)	2.758 (2013)
od tega: število specialistov, magistrrov in doktorjev znanosti,	184 (2004)	/
Število delovno aktivnih prebivalcev	118.164 (2004)	117.818 (9/2013)
Število zaposlenih oseb	103.834 (2004)	97.690 (2013)
Število samozaposlenih oseb	14.329 (2004)	15.171 (2013)
Število registriranih brezposelnih oseb	19.949 (2004)	20.852 (2013)
Število prostih delovnih mest	1.870 (2004)	/
Število podjetij v dejavnostih C-K	13.115 (2004)	/
Prihodek podjetij v dejavnostih C-K	6.430 (mio €) (2004)	/
Bruto investicije v nova osnovna sredstva	433,5 (mio €) (2004)	419.393 (1.000€) (2013)
Regionalni bruto domači proizvod, 2003	3.316(mio €) (2003)	4.670 (mio €) (2013)
Število kmetijskih gospodarstev	14.800 (popis 2000)	12.318 (2010)
Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	82.862 (popis 2000)	80.516 (2010)
Število ležišč	3.143 (2004)	8.713 (2013)
Število prihodov turistov	116.202 (2004)	222.245 (2013)
Število prenočitev turistov	294.385 (2004)	504.496 (2013)
Število prometnih nesreč	9.051 (2004)	3.724 (2013)
Število stanovanj	125.629 (popis 2000)	138.293 (2012-ocena Stanovanjskega sklada)
Količina zbranih komunalnih odpadkov (t)	124.347 (2004)	101.964
Tekoči izdatki za varstvo okolja	71,6 (mio €) (2003)	109,02 (mio €) (2012)
Investicije za varstvo okolja	24,8 (mio €) (2003)	19,8 (mio €) (2012)
Ocenjena škoda zaradi elementarnih nesreč	13,07(mio €) (2004)	/

*Vir: SURS, AJPES, Slovenske regije v številkah, april 2014

C. PREDLOG RAZVOJNE SPECIALIZACIJE PODRAVSKE REGIJE

Na podlagi analize razvojnih potencialov, pregleda gospodarstva podravske regije, Strategije razvoja Univerze v Mariboru ter analize raziskovalnega potenciala v Podravske regiji v povezavi s strategijo pametne specializacije Slovenije smo definirali predlog razvojne specializacije regije

Prednostna razvojna področja za regijo Podravje, kjer obstaja največja možnost za trajen vpliv in pri čemer bodo hkrati upoštewane konkurenčne prednosti gospodarstva ter osredotočanje regionalnih ter lokalnih akterjev in virov za vizijo odličnosti ter njihovo realizacijo v prihodnosti **vidimo predvsem na naslednjih področjih:**

1. **Zdravje in Aktivno staranje v luči demografskih sprememb in izboljšanje blaginje prebivalstva**
2. **Trajnostna kmetijska in živilsko predelovalna dejavnost s poudarkom na samooskrbi in varni hrani**
3. **Trajnostni turizem in razvoj podeželja**
4. **Napredni proizvodni sistemi, nove tehnologije in novi materiali**

Osredotočenost na ta področja so utemeljena s potrebo po kratkoročnih ukrepih za povečanje dostopnosti do finančnih virov za podjetja, raziskave in spodbude, za povečanje zaposlenosti in zaposljivosti s hkratnim ustvarjanjem dolgoročnega stabilnega okolja, ki bo spodbudilo razvoj kakovostnih delovnih mest s spremenjeno strukturo gospodarstva ter uvajanjem novih ekonomskih modelov.

Za regijo Podravje je tako potrebna splošna preusmeritev **vlaganj k raziskavam in inovacijam, vključujoč socialne (družbene) inovacije**, podpora malim in srednje velikim podjetjem (MSP) ter socialnim podjetjem, kakovostnemu izobraževanju in usposabljanju, vključujočemu trgu dela, ki spodbujata trajnostno zaposlovanje, socialno kohezijo, zagotavljanju povečevanja produktivnosti in dodane vrednosti, vključevanju ciljev vezanih na podnebne spremembe ter prehodu na nizkoogljično gospodarstvo z učinkovito rabo virov, na vseh zgoraj omenjenih področjih.

Izboljšanje **konkurenčnih prednosti gospodarstva** in subjektov socialne ekonomije ter nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo in večjo pravičnostjo so osnova za rast in razvoj, zato jih bomo morali z uporabo načel trajnostnega razvoja, tako na področju izboljšanja zdravja in aktivnega staranja, kmetijske in prehransko predelovalne dejavnosti, turizma z razvojem podeželja in novih tehnologij in materialov, znati ohranjati in na novo ustvarjati. Za dvig potencialne rasti bodo ukrepi usmerjeni v ustrezno kombinacijo politik, ki bo združevala investicije v človeške vire, aktivacijo, mobilnost s tehnološkimi in ne-tehnološkimi investicijami, RRI in večjo energetske in snovno učinkovitostjo ter krepitev družbenih inovacij. Na področju gospodarstva bomo spodbujali razvoj gospodarske infrastrukture, tehnološke (npr. odprte in trajnostne inovacije) in netehnološke inovacije ter finančne sheme za podporo gospodarstvu. Priložnost za zagon lokalnega gospodarstva vidimo v izrabi energetskega potenciala ter učinkovite rabe energije, ter v spodbujanju naložb podjetij v inovacije in raziskave ter vzpostavljanjem povezav in sinergij med visokošolstvom, znanostjo in gospodarstvom. Pri tem bomo spodbujali tudi razvoj socialnih (družbenih) inovacij in socialnega podjetništva, ki bodo prispevale k trajnostnemu razvoju in ustvarjanju novih delovnih mest..

Na področju **turizma** bomo spodbujali investicije v povečanje konkurenčne prednosti, kreiranje inovativnih ITP (integralnih turističnih produktov), izboljšanje turistične infrastrukture, kvalitetna promocija, profesionalna prodaja in vlaganja v turistično infrastrukturo, povezano z gradnjo kakovostnih produktov, ki bodo imeli pozitivne učinke na nadaljnji razvoj turizma zlasti v destinacijah in na področjih turistične ponudbe, spodbujali razvoj regionalnih in lokalnih organizacijskih struktur s poudarkom na izboljšanju kakovosti in povečanju obsega promocije posameznih turističnih destinacij, ter spodbujali lokalno-regionalne operacije trženja in razvoja izdelkov ter storitev, ki bodo prispevale k povečanju števila kakovostnih integralnih turističnih produktov in dvigu

konkurenčnosti turističnega gospodarstva. Razvoj inovativnega turizma vidimo v povezavi z razvojem podeželja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti kot osnove za družbeno odgovoren razvoj. Želimo podati sugestijo o upoštevanju trendov turizma in potrebah v Sloveniji po vzpostavitvi inovativnih integralnih turističnih produktov skozi Tematska doživetja in Tematske parke.

Spodbujali bomo tudi vse **kmetijske in prehrabno predelovalne procese** s poudarkom na samooskrbi, ter skrbeli za varstvo in ohranitev biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujali ekosistemske storitve, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami. Na področju živilsko predelovalne industrije, ki v Podravju predstavlja kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc, in ima inovacijski potencial za razvojno oživitev celotne vzhodno kohezijske regije, namreč obstaja največja možnost za trajen vpliv na učinkovita in uspešna vlaganja sredstev, ki bodo doprinesla k višji dodani vrednosti in tako najbolj pripomogla k uresničevanju ciljev trajnostne, pametne in vključujoče rasti.

Področje **živilsko predelovalna industrije** je torej vsekakor tista panoga, na področju katere lahko združimo potenciale in tehnologije in razvijemo čim bolj profilirane in celovite rešitve, s katerimi bi lažje in z višjo dodano vrednostjo prodri v mednarodne verige in mreže vrednosti, hkrati pa bi s tem podprli pridelavo hrane višje kakovosti, proizvodov višje dodane vrednosti in vzpostavitev kratkih oskrbnih verig s hrano. Hkrati pa v regiji rešili nemalo izzivov, s katerimi se soočajo mikro, mala in srednje velika podjetja na podeželskih območjih, ter izpolnili strateške zahteve, definirane v Strategiji pametne specializacije, kjer je poseben poudarek namenjen ukrepom lokalnega razvoja, ki temelji na kratkih dobavnih verigah na lokalnih trgih.

Novi materiali, predvsem silikatni in alumosilikatni materiali predstavljajo možnost trajnostne izrabe naravnih potencialov zemlje. **Razvoj novih generacij proizvodov in tehnologij** na podlagi uporabe in vgradnje obnovljivih virov za izboljšanje ogljičnega odtisa in prehajanju proizvodnje v nizko ali brez-ogljico trajnostno proizvodnjo. Ena veja proizvodov predstavlja izdelke z visoko dodano vrednostjo, druga veja pa izdelke, ki neposredno zmanjšujejo CO₂ emisije z zmanjšanjem toplotnih izgub zgradb ter izboljšanjem učinkovite rabe energije..

Z vzpostavljanjem razvojnega partnerstva vzpostavljamo verigo, ki omogoča ne le razvoj področja kakor tudi izobraževanje kadrov ter uvajanje novih tehnologij v regijo, ki omogočajo povečanje rabe lokalno dostopnih obnovljivih energetskih in surovinskih virov. Intenzivnejše sodelovanje omogoča delovanje v mednarodnih projektnih mrežah ter povezovanje podjetij in raziskovalnih inštitucij.

Razvoj materialov v končne produkte z visoko dodano vrednostjo in izvoznim potencialom ter s potencialom zniževanja energijske porabe in s tem emisij CO₂ v zgradbah predstavlja razvojno možnost specializacije v smeri, ki strogo podpira uporabo obnovljivih virov in trajnostni razvoj. Specializacija nedvomno omogoča usmerjanje razvoja regije v željeno »zeleno« in trajnostno smer.

D. OCENA IZVAJANJA RRP PODRAVSKE REGIJE 2007 – 2013

RRP 2007 – 2013 je predstavljal temeljni strateški dokument, ki pa je bil v svoji finančni konstrukciji nerealen, saj ni bilo za pričakovati, da je je regija lahko tako uspešna pri črpanju EU in ostalih sredstev.

V skladu s svojo dolgoročno strategijo (Strategija razvoja Slovenije, Državni razvojni program) in cilji je Slovenija usmerila sredstva iz strukturnih skladov in sredstva ustreznega lastnega sofinanciranja predvsem v dejavnosti, ki pospešujejo družbeno ekonomski razvoj naše države.

Evropska sredstva so pomembna dodana vrednost projektom, nemalokrat pa so celo nujna za njihovo izvedbo, kar se odraža predvsem v času gospodarske in finančne krize. Že pred njenim nastopom so imela evropska sredstva v Sloveniji vlogo ključnega instrumenta spodbujanja konkurenčnosti. S pojavom krize pa se je pomen evropskih kohezijskih sredstev le še povečal – predvsem zaradi povečanja potreb po podpori podjetjem in kreiranju novih delovnih mest in povečani obremenjenosti javnih financ. Tudi v prihodnjih letih bodo države kot je Slovenija bolj ali manj odvisne od kohezijske politike, saj so evropska sredstva praktično edina razvojna sredstva, ki bodo v prihodnjih letih na voljo.

Slovenija je v obdobju 2007–2013 upravičena do sredstev kohezijske politike iz naslova cilja 1. V okviru tega cilja je iz strukturnih skladov upravičena do 2,7 milijarde EUR in iz Kohezijskega sklada do 1,4 milijarde EUR.

Tako ima Slovenija do konca leta 2015 na voljo 4,1 milijarde EUR evropskih sredstev. Evropska kohezijska politika se v Sloveniji izvaja preko treh operativnih programov, za katere je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo organ upravljanja:

- Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013 (OP RR), sredstva ESRR,
- Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013 (OP RČV), sredstva ESS,
- Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 (OP ROPI), pretežno sredstva KS in delno ESRR.

V okviru OP RR ima Slovenija na razpolago 1.768 mio EUR iz sredstev ESRR, ki so namenjena doseganju ciljev: inovativna, dinamična in odprta Slovenija z razvitimi regijami in konkurenčnim, na znanju temelječim gospodarstvu.

V okviru OP RČV je na razpolago 756 mio EUR iz sredstev ESS, ki so namenjena doseganju ciljev: vlagati v ljudi, katerih človeški kapital bo zagotavljal večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti, kar je tudi najboljši način za večjo zaposlenost, socialno vključenost, zmanjšanje regionalnih razlik in visok življenjski standard.

V okviru OP ROPI je na razpolago 1,577 milijarde EUR evropskih sredstev (sredstva KS in delno ESRR), ki so v večini namenjena posodobitvi ali novogradnji infrastrukture s področja okolja in prometa, v manjšem obsegu, in sicer približno 160 milijonov EUR, pa tudi projektom s področja trajnostne rabe energije.

Po zadnjih podatkih (7/2014) s uradne spletne strani je razvidno, da je Podravje v programskem obdobju 2007 – 2013 v okviru sofinanciranja iz vseh treh skladov EU (ESRR, ESS, KS) dobilo odobrenih 693 projektov. Višina dodeljenih sredstev skupaj znaša: 577.539.865,25 €.

Po posameznih EU skladih je slika sledeča:

V okviru **Evropskega sklada za regionalni razvoj** je bilo skupaj odobrenih **414 projektov** in sofinanciranje v višini **326.561.452,53 €**, Največ sredstev je bilo dodeljenih v okviru prioritete **Razvoj regij - 222 projektov** in sicer v višini **154.614.229,07 €**. Sledi prioriteta **Gospodarsko-razvojna infrastruktura - 13 projektov** v višini **61.082.575,14 €**, **Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost - 154 projektov** v višini **59.923.317,96 €**, ter vlaganje v **Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov - 22 projektov** v višini **26.694.730,00 €**.

V okviru **Evropskega socialnega sklada** je bilo odobrenih **191 projektov** v višini **43.932.382,19 €**, največ na prioriteti **Izobraževanje - 69 projektov** v višini **21.175.752,86 €**, prioriteta **Podjetništvo - 91 projektov** v višini **15.284.490,87 €** ter **Socialna vključenost - 15 projektov** v višini **3.171.922,84 €**

V okviru **Kohezijskega sklada** je bilo odobrenih **88 projektov** v višini **207.046.030,53 €**, od tega prioriteta **Promet - 2 projekta** v višini **104.427.682,06 €**, prioriteta **Okolje - 8 projektov** v višini **73.254.387,23 €** ter prioriteta **Energetska učinkovitost in sanacija - 78 projektov** v višini **29.363.961,24 €**.

Za spodbujanje tujih neposrednih investicij so bile, na osnovi javnega razpisa za spodbujanje tujih neposrednih investicij (TNI), od leta 2008 do leta 2012, dodeljene finančne spodbude v višini **4.395.219,00 EUR** na območju Podravske regije, in sicer osmim podjetjem za realizacijo desetih investicijskih projektov v predelovalno in storitveno dejavnost, ki naj bi skupaj ustvarili 542 novih delovnih mest v zadevni regiji. Samo v letu 2012 je bilo dodeljenih finančnih spodbud v višini 1.851.239 EUR, trem prejemnikom iz zadevne regije, ki naj bi v treh letih od zaključka investicijskih projektov, ustvarili skupno 151 novih delovnih mest.

E. PODRAVSKA REGIJA IN EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE

Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija 2007-2013

V okviru dveh skupnih javnih razpisov Operativnega programa (OP) SI-AT 2007-2013 je za sofinanciranje projektov v okviru obeh razpisov bilo odobrenih **69 projektov v skupni vrednosti 62.587.641,73€**. V okviru dodatnega javnega poziva je bilo za izvajanje direktno odobrenih 5 projektov, v enem izmed teh sodeluje tudi projektni partner iz podravske statistične regije (EQUITY). Omenjeni projekt je bil za sofinanciranje odobren v skupni vrednosti (vsem projektnim partnerjem skupaj) 403.206 €.

Program čezmejnega sodelovanja Slovenija - Madžarska 2007-2013

V okviru 1. in 2. javnega razpisa OP SI-HU je bilo potrjenih 43 projektov v skupni vrednosti 28.278.491,64 € ESRR sredstev (v okviru 1. javnega razpisa je bilo podpisanih 19 pogodb v vrednosti 12.822.291,48 € ESRR sredstev in v okviru 2. javnega razpisa 24 pogodb v vrednosti 15.456.200,16 € ESRR sredstev).

V upravičeno območje programa spada tudi Podravska regija, kateri je v okviru programa dodeljenih **2.911.126,72 € ESRR sredstev in odobrenih 13 Projektov**.

F. KLJUČNI PROBLEM IN IN PRILOŽNOSTI

a. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV

Neugodni demografski trendi – Upadanje števila prebivalstva in nizka rodnost povzročata staranje prebivalstva

Število prebivalcev regije se zmanjšuje. Demografski trendi v Podravju kažejo:

- nizko rodnost (stopnja rodnosti je leta 2013 v Podravju znašala 1,40 in je bila tako najnižja v Sloveniji, enako stopnjo dosega še Obalno kraška regija), v Sloveniji znaša stopnja rodnosti 1,55);

- negativni naravni prirast/1000prebivalcev (v Podravju znaša -1,3, nižji je še v Zasavju (-2,4) in Pomurju (-2,9). Na ravni Slovenije je naravni prirast pozitiven in znaša 0,9.

- v strukturi prebivalstva se povečuje delež starega prebivalstva in znižuje delež mladega prebivalstva, starega do 14 let. Prebivalstvo regije se stara, delež prebivalstva starejšega od 64 let znaša skoraj 18 %. Tudi indeks staranja prebivalstva, ki je pokazatelj vitalnosti prebivalstva, se je v zadnjih letih zvišal ter znaša 136,7 in je nad slovenskim povprečjem, ki znaša 118,9. Višji indeks staranja imate le še Zasavska regija (143,8) ter Pomurska regija (140,6).

Posledice neugodnega demografskega stanja se odražajo predvsem v večjih stroških za zdravstveno, socialno in pokojninsko varstvo. Zaradi potrebe po podaljševanju delovne dobe se posledice kažejo tudi na področju trga dela, gospodarstva in izobraževanja.

Visoka brezposelnost in strukturno neskladje na trgu dela

Stopnja registrirane brezposelnosti je v Podravju že vsa leta nadpovprečna. Povprečna stopnja brezposelnosti je v letu 2013 znašala 14,7 % in bila visoko nad slovenskim povprečjem (11,8 %). Na trgu dela je zaznati razhajanja in strukturno neskladje med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, ki se kaže predvsem v razkoraku med potrebami po znanju in usposobljenosti ljudi in njihovo ponudbo. Strukturni vidiki brezposelnosti se nanašajo predvsem na izobrazbena in poklicna neskladja (velik delež brezposelnih brez strokovne izobrazbe), problem dolgotrajne brezposelnosti, visoke brezposelnosti v starostni skupini starejših od 50 let, visoke brezposelnosti med mladimi in ženskami ter invalidi.

Premalo novih delovnih mest in odsotnost mehanizmov ustvarjanja delovnih mest

Kljub povečani gospodarski aktivnosti v regiji še vedno primanjkuje novih delovnih mest. V regiji primanjkuje podjetniške miselnosti in iniciativ, managerskih znanj, ustvarjalnosti in inovativnosti, ki bi spodbudila odpiranje novih zaposlitvenih možnosti, hkrati pa je neprivlačna za naseljevanje gospodarskih subjektov, ki bi v večji meri spodbudili kreiranje novih, kvalitetnih delovnih mest in zaposlovanje v regiji. Nevladni sektor in socialno podjetništvo nista prepoznana kot prostor za ustvarjanje novih kvalitetnih delovnih mest in se jim posledično ne zagotavlja ustreznih mehanizmov podpornega okolja (subvencije,...). Predvsem je moč zaznati neugoden položaj pri zaposlovanju mladih brez delovnih izkušenj, tudi tistih z visoko in univerzitetno izobrazbo, zaposlovanju žensk in drugih težje zaposljivih oseb. Posledica pomanjkanja delovnih mest je velik odliv strokovnega in visoko usposobljenega kadra v druge regije. Tako kot na ravni Slovenije je tudi na ravni regije opazen trend izseljevanja mladih izobraženih kadrov.

Primerjava deleža zaposlenih v nevladnem sektorju in socialnih podjetjih v EU ter njihova primerjava s stanjem v Sloveniji kaže na neizkoriščene razvojne oz. zaposlitvene potenciale. NVO sektor je v letu 2010 v Sloveniji zaposloval le 0,87% aktivne populacije, medtem ko je delež zaposlenih v NVO v državah EU dosegal povprečje

8%. Delež zaposlenih v socialnih podjetjih v EU-27 je v obdobju 2009-2010 znašal 6,53 % vseh zaposlenih, medtem, ko je bil ta delež v Sloveniji zgolj 0,73 %.

Premalo sodelovanja med znanstvenoraziskovalnimi ter izobraževalnimi institucijami in gospodarstvom

Podporno okolje premalo deluje v smeri prilagajanja programov izobraževanja in usposabljanja potrebam gospodarstva ter spodbujanja razvoja podjetniškega razmišljanja. Kljub pestri ponudbi programov izobraževanja / usposabljanja podjetja in drugi uporabniki ugotavljajo, da le-ta ne sledi dovolj hitro potrebam po novih, sodobnih znanjih in usposobljenosti prebivalstva. Programi so vse preveč togi, premalo ciljno usmerjeni, premalo praktični in problemsko naravnani. Večje sodelovanje in povezovanje med izobraževalnimi institucijami in gospodarstvom je ključnega pomena za spodbujanje razvoja skupnih programov izobraževanja/usposabljanja in razvojnih projektov, ki bodo v večji meri spodbujali vključevanje v proces izobraževanja/usposabljanja.

Prav tako so premalo izkoriščene možnosti usposabljanja mladih raziskovalcev v gospodarstvu ter v sodelovanju z Univerzo. Premalo izkoriščene so tudi možnosti sodelovanja izobraževalnih institucij in gospodarstva v okviru mednarodnih programov in raziskav.

Nizka stopnja sodelovanja med sektorji v družbi

V regiji je nizka stopnja sodelovanja med gospodarstvom, sektorjem socialne ekonomije, javnim sektorjem in nevladnimi organizacijami kot organizirano civilno družbo, zaradi česar ostajajo neizkoriščene možnosti za prenos znanj, izkušenj, informacij, dela (majhna mobilnost visokokvalificiranega osebja) in drugih virov, ki lahko zagotavljajo pozitivne učinke za razvoj regije s poudarkom na razvoju novih storitev in produktov ter s tem novih delovnih mest.

Tudi v NVO obstaja veliko ekspertnega znanja iz različnih področij, ki bi se lahko v sodelovanju z viri drugih sektorjev (gospodarstvo, javni sektor) ustrezno oplajalo in dosegalo pozitivne učinke za regijo.

Nizka osveščenost in motiviranost za vseživljenjsko učenje

Kljub temu, da se v regiji spodbuja vseživljenjsko učenje, pa delež vključenosti prebivalstva v aktivnosti vseživljenjskega učenja upada (leta 2010 je znašal 15,2 %, leta 2011 pa 14,9 %; na nacionalni ravni je v letu 2011 znašal 16 %). Še vedno je prisotna prenizka stopnja zavedanja o nujnosti stalnega izobraževanja in pridobivanja novega znanja; da le napredovanje v znanju prinaša nove možnosti in dviguje konkurenčno sposobnost prebivalstva na trgu dela.

Pomanjkanje načrtovanja razvoja človeških virov v podjetjih in nevladnih organizacijah

V podravskih podjetjih in nevladnih organizacijah je še vedno zaznati pomanjkanje in neustrezno načrtovanje, izvajanje in spremljanje razvoja človeških virov. Še zlasti to velja za mala podjetja in nevladne organizacije, katerim za tovrstne aktivnosti primanjkuje kadrovskih, finančnih in drugih virov. S tem se zmanjšuje razvojna naravnost podravskega gospodarstva, saj je podrobno načrtovanje in usklajevanje kompetenc zaposlenih in bodočih zaposlenih z razvojnimi potrebami podjetij od najpomembnejših nalog in hkrati prednosti razvojno uspešnih podjetij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI REGIJE NA PODROČJU RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV

Razvoj učinkovitih ukrepov in storitev za podporo razvoju človeških virov in kreiranju novih delovnih mest v regiji

V regiji je še vedno prisotna visoka brezposelnost in strukturno neskladje na trgu dela, prav tako primanjkuje delovnih mest, nova nastajajo prepočasi, primanjkuje podjetniške miselnosti in inovativnosti za ustvarjanje novih zaposlitvenih priložnosti.

Te negativne trende lahko regija odpravi z podporo že obstoječim podpornim strukturam za izboljšanje kompetenc zaposlenih in zmanjševanje neskladij med usposobljenostjo in potrebami trga dela in uvajanjem novih ukrepov in storitev za podporo razvoju človeških virov, kot so načrtovanje in usmerjanje kariere posameznikov v skladu z razvojnimi potrebami regije, karierna orientacija, spodbujanje talentov, povečevanje kompetentnosti delovne sile, tako zaposlenih kot brezposelnih, z regijsko štipendijsko shemo, s povečevanjem osveščenosti in motiviranosti posameznikov za izobraževanje in usposabljanje, s spodbujanjem in večjo dostopnostjo do vseživljenjskega učenja za celovit razvoj posameznika v vseh življenjskih obdobjih ter s krepitvijo nevladnih organizacij in socialnih podjetij kot potenciala za nova delovna mesta in dvigom kakovosti življenja v regiji.

V medsektorskem sodelovanju je potrebno iskati sinergije in priložnosti za razvoj in nova delovna mesta (združevanje znanj, idej, kapitala, infrastrukture).

Aktivnejše vključevanje posameznikov, še posebej ranljivih ciljnih skupin (mladi do 26 let in starejši nad 50 let) v iskanje in uresničevanje zaposlitvenih priložnosti

Mladi ter druge ranljive ciljne skupine brezposelnih kot so ženske, starejši, invalidi, idr., ki imajo precejšen delež med brezposelnimi in so težje zaposljivi, predstavljajo precejšen potencial na trgu dela. Z ukrepi za povečevanje zaposljivosti, dvig izobrazbene ravni, spodbujanje prožnejšega zaposlovanja, vključevanje teh skupin v izobraževanje in usposabljanje, spodbujanje razvoja novih zaposlitvenih priložnosti in inovativnih ukrepov, izmenjava dobrih praks, spodbujanje razvoja socialnega podjetništva bi lahko odpravljali neskladja na trgu dela ter omogočali socialno vključenost ranljivih skupin in povečevanje njihovih zaposlitvenih možnosti. Spremenjene razmere na trgu dela in demografski trendi zahtevajo posebno obravnavo nevladnih organizacij z namenom polnega izkoriščenja njihovih potencialov. S prenosom javnih storitev v izvajanje oz. dopolnjevanje izvajanja NVO in socialnim podjetjem, subvencijami za zaposlovanje v NVO ter krepitvijo povezovanja in sodelovanja med NVO in gospodarstvom lahko prispevamo k ustvarjanju novih delovnih mest in posledično višji stopnji zaposlenosti.

Krepitev sodelovanja in partnerstva med izobraževanjem in gospodarstvom, podpornimi institucijami, nevladnimi organizacijami ter lokalnim okoljem za skupno načrtovanje razvoja regije

V Podravju je povezovanje izobraževalne sfere z gospodarstvom še vedno premajhno, kar se odraža v prenizki stopnji ustreznosti in prilagojenosti programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela. Okrepitev sodelovanja izobraževalnih institucij, gospodarstva, NVO, socialnih podjetij namenom oblikovanja sodobnih programov, pristopov in metod poučevanja, vključujoč moderne tehnike in oblike poučevanja, kot je npr. e-učenje, bo omogočala kakovostnejšo ponudbo izobraževalnih in programov usposabljanja in večje vključevanje posameznikov v procese učenja. S spodbujanjem razvoja in povezovanja posrednikov za prenos znanja, centrov znanja, visokošolskih in drugih izobraževalnih središč, nevladnih organizacij na področju izobraževanja, z vzpostavitvijo sistema vrednotenja neformalnega ter priložnostnega izobraževanja in usposabljanja (vključno s spodbujanjem pridobivanja specialnih in tradicionalnih znanj in veščin) pa bomo lažje sledili razvojnim potrebam in priložnostim regije.

Pomembno vlogo pri razvoju človeških virov je spodbujanje mobilnosti mladih, ki tako pridobijo znanje, samozavest in izkušnje ter hkratio zagotavljanje njihove vpetosti v regionalni razvoj.

Prenos znanja iz institucij znanja v gospodarstvo za večjo konkurenčnost regije oz. vzpostavitev mehanizmov povezovanja med gospodarstvom, Univerzo ter raziskovalno-razvojnimi institucijami

V regiji je zaznati prenizko stopnjo inovativnosti, prenosa razvoja in aplikativnih rešitev v gospodarstvo, pomanjkanje ustreznih kadrov ter nizek delež investicij v raziskave in razvoj ter nove tehnologije. Priložnost je v spodbujanju naložb v visoko tehnologijo, ustvarjanju delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, v večanju deleža

visoko usposobljenih strokovnjakov v gospodarstvu, v mobilnosti strokovnjakov ter zagotavljanju večjega sodelovanja med gospodarstvom, izobraževalnimi institucijami in nosilci R&R. Zato bomo ukrepe usmerjali v povezovanje raziskovalnih in razvojnih potencialov za podporo inovativnosti, tehnološkemu razvoju in razvoju storitev za gospodarsko konkurenčnost regije ter spodbujali skupne razvojne in inovacijske projekte, vzpostavljanje tehnoloških mrež in raziskovalnih centrov odličnosti in drugih skupnih inovativnih projektov.

Krepiti zdravje in zagotoviti višjo stopnjo motiviranosti za športne aktivnosti in programe preventivnega zdravstvenega varstva

Za zagotavljanje višje kakovosti življenja in za povečevanje socialne kohezivnosti so temeljnega pomena krepitev, pluralizacija in višja kakovost družbenih storitev na področju socialnega in zdravstvenega varstva ter njihovo usklajevanje z novimi potrebami sodobne družbe (npr. preventivni in promocijski programi).

b. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI V GOSPODARSTVU

RAZVOJNI PROBLEMI

Statistično regijo Podravje je v obdobju 2007-2014 močno zaznamovala svetovna gospodarska kriza, ki je po nastopu v letu 2008 vidno zmanjšala napredek v gospodarskem in socialnem razvoju regije. Število delujočih podjetij se je nekoliko povečalo (gospodarske družbe in zadruga od 6.505 v letu 2008 na 8.819 v letu 2014), število samostojnih podjetnikov se je prav tako povečalo (iz 10.763 v letu 2008 na 11.597 v letu 2014), vendar je ključen podatek, da je prišlo do močnega zmanjšanja zaposlenosti, kar je posledica stečajev in krčenja številnih srednje velikih podjetij, prvenstveno v najbolj prizadetih panogah. Tako so gospodarske družbe so v letu 2008 zaposlovale 69.782 ljudi medtem ko je v letu 2013 število zaposlenost padla na 59.531. Po ključnih gospodarskih kazalcih je Podravje še povečalo zaostanek za slovenskim povprečjem in v zadnjem obdobju razvojno stagnira.

Regionalni bruto domači proizvod

Regionalni bruto domači proizvod v Podravski regiji je leta 2012 znašal 4.640 mio EUR in predstavlja 13,1% v strukturi slovenskega BDP. BDP na prebivalca je leta 2012 znašal 14.359 EUR (tekoče cene), kar je v primerjavi z letom 2008 za 7,2 % manj. Podravska regija je leta 2012 po višini BDP na prebivalca zasedla 7. mesto med slovenskimi regijami in za osrednjeslovensko regijo zaostaja za 40,6 odstotne točke.

Šibka ekonomska moč gospodarstva

Za regijo je značilno pomanjkanje srednje velikih in velikih podjetij, ki bi predstavljala močno gospodarsko jedro. Njihovo število se v zadnjih letih postopno znižuje (velika podjetja od 79 v letu 2008 na 61 v letu 2013 in srednje velika podjetja od 95 na 87). Prevladujejo aktivnosti z nizko dodano vrednostjo, posledično bruto dodana vrednost zaostaja za slovenskim povprečjem.

Podjetja v Podravju (gospodarske družbe, zadruga, socialna podjetja in samostojni podjetniki) štejejo nekaj manj kot 13,51% tovrstnih subjektov v Sloveniji. Podravje označujejo podjetja, ki imajo v povprečju več zaposlenih na gospodarsko družbo (Podravje 7,88 in Slovenija 6,94), vendar pa manj sredstev, nižje prihodke in nižjo dodano vrednost na zaposlenega. Tako so gospodarske družbe na območju Podravja so v letu 2013 ustvarile v povprečju 128.491 EUR prihodkov na zaposlenega, kar je 29,1 % pod slovenskim povprečjem. Neto dodana vrednost gospodarskih družb v Podravju je v letu 2013 znašala 1.815 mio EUR, kar je v primerjavi z letom 2008 za 12,36 % manj. Gospodarske družbe v Podravju so v letu 2013 ustvarile 10,93% celotne neto dodane vrednosti gospodarskih družb v Sloveniji. Neto dodana vrednost na zaposlenega je v Podravju je v letu 2013 za 2,7 % večja kot v letu 2008, vendar še vedno pa ostaja za več kot petino pod slovenskim povprečjem.

Za gospodarstvo je značilno, da je produktivnost, merjena s povprečnimi prihodki na zaposlenega v Podravju, bistveno izpod državnega povprečja, storitve večinoma ne temeljijo na znanju in so slabo zastopane pri izvozu. Glede na je Slovenija majhen trg in ima majhno domače povpraševanje, ugotavljamo premajhno število izvozno usmerjenih podjetij in končnih izvoznih produktov iz skupine visoko tehnoloških proizvodov, izvoz pa je omejen predvsem na tradicionalne (bližje) trge.

Zelo velika ovira za rast gospodarstva je pomanjkanje domačega kapitala, saj podjetja zaradi krize bančnega sistema tudi v primeru dobrih idej le težko pridejo do kapitala.

Inovativni potencial regije in raziskovalno razvojna dejavnost

Za regijo je značilna splošno zelo nizka raven inovativnosti v obstoječih podjetjih, pomanjkanje inovativnih podjetij z lastnimi končnimi produkti ter storitvami (predvsem v dejavnostih z visokim razvojnim potencialom), pomanjkanje velikih, visokotehnoloških, uspešnih podjetij z visoko dodano vrednostjo in nizka stopnja inovacijske in podjetniške kulture. Po skupnem indeksu ustvarjalnosti je Podravska regija na 8. mestu med 12. slovenskimi statističnimi regijami (Vir: »Podravje, regija inoviranja«, 2012). V primerjavi z Osrednjeslovensko regijo, Podravska regija ne doseže niti polovice vrednosti indeksa (0,46 v primerjavi z 1,00).

V regiji ni prepoznan potencial socialne ekonomije kot možen vir za družbeno inoviranje in s tem ustvarjanje novih delovnih mest.

Bruto domači izdatki za R&R dejavnost na ravni Podravske regije so v letu 2010 znašali 1,28 % regionalnega BDP, medtem, ko so v enakem obdobju na ravni Slovenije znašali 2,63 % slovenskega BDP. V Podravju je bilo v letu 2012 v R&R dejavnosti zaposlenih 849 oseb izraženo v ekvivalentu polnega delovnega časa, kar predstavlja 0,72 % delovno aktivnih prebivalcev regije, kar je skoraj za polovico manj os slovenskega deleža, ki je v enakem obdobju znašal 1,60%.

Nizka rast podjetij, premalo podjetij v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo

Za gospodarstvo je značilno, da obstoječa in nova mala podjetja ne rastejo. Povečuje se večinoma ustanavljanje novih družb na račun samozaposlitev, ki pa ostajajo na nivoju mikropodjetij. Glede na stanje gospodarske krize in majhnega povpraševanja tudi podjetja z možnostjo rasti delujejo zadržano in ne povečujejo zaposlenosti, kar je pričakovati, da se bo nadaljevalo tudi v prihodnje. Vzrok za nizko rast je tudi v pomanjkanju finančnega kapitala na trgu. Mnogo visokotehnoloških podjetij in mikropodjetnikov tako išče kapital za zagon lastne proizvodnje v tujini, kar posledično pomeni izgubljeno priložnost za generiranje večjega števila delovnih mest z višjo dodano vrednostjo v regiji sami.

Nizka stopnja zgodnje podjetniške aktivnosti, nizka stopnja preživetja podjetij, razmeroma zelo visoke, vendar nerealne ambicije glede rasti, ki so značilne za Slovenijo, veljajo tudi za Podravje. Poudariti je potrebno, da nastaja tudi zelo malo podjetij z visoko dodano vrednostjo ali na znanju temelječih storitvah.

Bruto investicije v osnovna sredstva

Raven investicij predstavlja podlago za razvoj gospodarskih subjektov. Iz zbranih podatkov je razvidno, da podjetja na območju Podravja ne vlagajo dovolj v izboljšanje ekonomske podlage za nadaljnji razvoj, s tem pa se zmanjšujejo tudi možnosti za odpiranje novih delovnih mest. Nizka investicijska aktivnost kaže na dejstvo, da podjetja malo vlagajo v nove proizvodne procese, ki bi naredili proizvodno verigo stroškovno učinkovitejšo. Na ta način je tudi težko pričakovati, da bodo podjetja sposobna ustvariti inovativne proizvode, ki bodo podjetjem omogočali razvojni preboj na njihovih trgih.

Negativna gibanja se kažejo v bruto investicijah v nova osnovna sredstva po namenu investiranja podjetij v Podravju. Bruto investicije so se v letu 2012 v primerjavi z letom 2008 znižale za 51,4 %, kar je bistveno nižje kot delež na ravni države, ki se je zmanjšal za 24,6 %. V obdobju 2008-2011 so se najbolj znižale bruto investicije v nove zmogljivosti in sicer za 61,3 %. Odstotek zmanjšanja na državni ravni je znašal 40,6%.

Struktura investicij na območju regije Podravje se razlikuje od Slovenije. Tako so v Podravju v letu 2013 izstopale investicije v gradbene objekte in prostore, ki zajemajo 53,7 % v skupnem znesku investicij (RS 43,4%), medtem ko je delež naložb v stroje in opremo 42,8% (RS 51,9 %). Nizek je zlasti delež naložb v neopredmetena osnovna sredstva (raziskave, programska oprema, itd.).

V Podravju je v zadnjem času nastalo veliko število novih socialnih podjetij za katere sredstev za investicije v osnovna sredstva pravzaprav skorajda ni.

RAZVOJNE PRILOŽNOSTI PODRAVJA

Izboljšanje razmer v gospodarstvu Podravja zahteva instrumente za privabljanje novih podjetij, spodbujanje nastajanja novih podjetij (tudi socialnih podjetij) in njihovo rasti. Visoka pričakovanja glede rasti je treba spodbujati, vendar uokviriti v realne okvire, zlasti z realnimi ocenami trga ter povečevanjem znanja za vodenje in

upravljanje podjetij. Obenem je potrebno zagotoviti tudi kompletno poslovno podporno infrastrukturo, ki bo spodbujala rast podjetij, temelječo na znanju, inovacijah in visoki dodani vrednosti.

Neposredne domače in tuje investicije

Na področju kreiranja novih delovnih mest predstavljajo eno najpomembnejših orodij neposredne domače in tuje investicije. Slednje lahko ob dovolj atraktivni ponudbi in spodbudah za investitorje ustvarijo kar največ delovnih mest v sorazmerno kratkem obdobju. Gospodarska kriza je torej obdobje ki ga je potrebno maksimalno izkoristiti za oblikovanje novih ukrepov. Glede na zelo omejena sredstva investorjev in finančnih institucije ter zelo konzervativni pristop pri naložbah je pri tem potrebno biti selektiven in poiskati tržne niše, regija pa se mora opredeliti do tehnologij, ki jih želi privabiti¹. Poleg definiranja ponudbe regije oziroma njenih občin in ostalih ponudnikov, je potrebno oblikovati spodbude za zunanje investitorje, s pomočjo katerih bo regija postala konkurenčna ostalim ponudnikom v srednjeevropskem prostoru. Priložnost regije je možno izkoristiti z organiziranjem pisarne za zunanje investicije v povezavi z nacionalnim nivojem / SPIRITa, ter tako nadgraditi obstoječo platformo ponudbe poslovnih prostorov in zemljišč.

Poleg neposrednega vpliva (svež kapital dviguje razvojni potencial domače industrije) prinašajo vrsto pozitivnih spremljevalnih učinkov (prenos novih tehnoloških in organizacijsko-upravljaljskih znanj, dostop do tujih trgov, povečano angažiranje lokalnih podjetij v mednarodnih mrežah dobaviteljev, podizvajalcev in finalne realizacije, boljše izkoriščenost lokalne infrastrukture in storitvenih dejavnosti), ki povečuje ekonomsko učinkovitost podjetij (mikro učinek), zmanjšanje brezposelnosti in povečuje fiskalni prihodek države (makro učinek).

Spodbujanje nastajanja novih podjetij

Spodbujanje nastajanja novih podjetij, zlasti takih, ki temeljijo na proizvodih in storitvah z visoko dodano vrednostjo, z ustrežno promocijo podjetništva kot zanimive kariere med mladimi ter zagotavljanjem kompletne podpore, od informacij, strokovne podpore, skrajšanja in poenostavitve postopkov za nastajanje novih podjetij, do oblikovanja ustreznih finančnih instrumentov za spodbujanje nastajanja novih podjetij in primernih lokacij za nova podjetja.

Sektor socialne ekonomije (zadružništvo, socialno podjetništvo) predstavlja veliko priložnost za ustvarjanje novih trajnostnih delovnih mest. Za ta namen je potrebno razviti podporno okolje (prostorske možnosti, programe informiranja in promocije, usposabljanja, svetovanja, finančne instrumente...), ki bo omogočalo zagon in rast takšnih podjetij.

Pomembno bo izgraditi spodbudno razvojno okolje, da talenti ne bodo odhajali drugam in iskali drugih središč za realizacijo svojih idej in potencialov. Start-up podjetništvo je lahko ključno zaradi inovacij, novih delovnih mest in gospodarske rasti ter vnašanja konkurenčne dinamike v poslovno okolje, še posebej takrat kadar je povezano z že uveljavljenimi podjetji.

Izboljšanje poslovanja in konkurenčnosti gospodarskih družb ter spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih

Konkurenčnost se bo v prvi vrsti povečala s spodbujanjem inovativnosti, povečanjem obsega domačih in tujih naložb v in za gospodarstvo, vlaganjem v človeške vire (znanje), spodbujanjem podjetništva in spodbujanjem internacionalizacije domačih podjetij. Spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih, zlasti investicij v znanje (neopredmetena osnovna sredstva), novo tehnologijo in razvoj novih proizvodov / storitev z visoko dodano vrednost, skupno s krepitvijo povezav med institucijami znanja in gospodarskimi subjekti. Regijsko gospodarstvo lahko izboljša svoje poslovanje z razvojem lastnih prodajnih mrež in blagovnih znamk na vseh področjih.

Pri tem ga lahko regija podpre s spodbujanje in ustanavljanje podjetniških mrež, podjetniških grozdov in kreiranjem centrov odličnosti, saj je sleherno razvojno povezovanje ob upoštevanju majhnosti našega trga lahko izjemno koristno.

Izboljšanje inovacijskega potenciala gospodarskih subjektov

Krepitev sodelovanja in partnerstva med gospodarstvom in izobraževanjem / RR institucijami, podpomimi organizacijami ter lokalnim okoljem bo igrala ključno vlogo pri skupnem načrtovanju razvoja regije; pri tem je smotno izkoristiti povezovanje med podjetji ter povezovanje podjetij z razvojnimi institucijami, kar odpira možnosti za skupni razvoj izdelkov, storitev in postopkov ter skupne nastope na trgih;

Kot ključne priložnosti je potrebno omeniti še prenos in uporaba znanja in inovacij v gospodarstvu, razvoj strategije pametne specializacije, spodbujanje inovativnosti preko vlaganj v raziskave in razvoj, kreiranje zelenih delovnih mest in večjo ozaveščenost o okoljskih problemih in pričakovanih posledicah podnebnih sprememb, ki lahko pritegne nove naložbe na področju zelenih tehnologij, obnovljivih virov energije in ukrepov za učinkovito rabo energije.

Pri tem je potrebno posebno pozornost nameniti spodbujanju razvoja družbenega inoviranja, povezovanja podjetij ter kulturnih in kreativnih industrij kot enemu izmed orodij za dvig dodane vrednosti produktov in storitev, ki jih lahko ponudi regija in so hkrati v omejenem obsegu tudi odgovor na zmanjšanje brezposelnosti.

Pozornost je potrebno posvetiti tudi večji podpori novim razvojnim modelom kot npr. socialno podjetništvo, zadruge.

c. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU RAZVOJA KMETIJSTVA, GOZDARSTVA IN PODEŽELJA

Doseženo stopnjo trajnostnega razvoja Podravja lahko še posebej ocenjujemo tudi po uravnoteženosti pridelave, proizvodnje in predelave (kmetijstvo, industrija itd.) z nosilnostjo oziroma **naravnim potencialom okolja ter kakovostjo življenja**. Glede na ugodne **naravogeografske razmere** za proizvodnjo hrane, se Podravju ponujajo zelo dobre možnosti, da svoje razvojne načrte gradi tudi na kmetijstvu, ki v primerjavi z večjim delom Slovenije **ostaja pomembna gospodarska panoga**. Dosedanji razvojni vzorci kmetijstva so bolj kot na kakovosti temeljili na količini, ki so zahtevali velike snovno-energetske vnose in se na koncu, poleg pridelane hrane, žal povzročili (in še povzročajo) tudi **onesnaževanje okolja**. Med okoljevarstvenimi problemi Podravja so namreč že leta najpogosteje izpostavljeni onesnaženost podtalnice in manjših vodotokov, ki so v pretežni meri posledica »kmetijskega onesnaževanja«. Proizvodnja hrane na konvencionalen način z uporabo velikih količin mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni le okoljsko temveč tudi zdravstveno vprašljiva, pa tudi finančno zelo potratna. **Izračuni energijske učinkovitosti** namreč kažejo, da s povečanjem vnosov ne povečujemo skladno tudi produktivnosti, ampak ta raste počasneje, povečujejo pa se okoljska bremena.

V luči evropske kmetijske politike in predvsem vedno bolj izraženih zahtev potrošnikov po bolj zdravi, ekološko pridelani hrani, je za Podravje pomembno, da se zaveda svojih **potencialov za pridelavo zdrave hrane**. Kmetijstvo bo, kljub številnim preprekam, potrebno načrtno vedno bolj preusmerjati **v smeri ekološke pridelave**, kar zagotavlja dolgoročno varovanje **okolja, ohranjanje kulturne pokrajine** in tudi njeno **poseljenost**. Ekološko kmetovanje je namreč najbolj priporočljivo in okoljsko upravičeno na območjih kjer je okolje najbolj občutljivo (npr. vodni viri) oziroma tam, kjer so pritiski kmetijske dejavnosti intenzivni ter dolgotrajni in so že sprožili negativne pokrajinske učinke. Predvsem ravnina ob Dravi velja v Sloveniji za intenzivno kmetijsko pokrajino z zelo velikim kmetijskim obremenjevanjem ter posledično izrazitimi negativnimi okoljskimi učinki. Ti so v celotni regiji prisotni že desetletja onesnaženost podtalnice pa je eden najbolj poznanih okoljskih problemov v Sloveniji. Povsem drugačen pristop predstavlja ekološko kmetovanje, ki poizkuša številne negativne lastnosti velikopoteznega energetskega in snovno intenzivnega kmetovanja zmanjšati in omiliti na različne načine (vračanje k metodam in oblikam tradicionalne pridelave, uveljavljanjem novih pridelovalni praks, ki temeljijo na najnovejših spoznanjih in postopkih, lastnostih pasem, sort, prsti idr.). Potrebno je **razmišljati o uvajanju sonaravnih oblik kmetijstva**, med katere štejemo tako **ekološko kot integrirano kmetijsko pridelavo**. Slednja predstavlja vmesni člen med ekološkim in konvencionalnim kmetijstvom. Značilnost integrirane pridelave hrane je, da se približa naravnemu kroženju hranil z uravnoteženo rabo naravnih virov in upoštevanjem naravnih razmer in bioloških ciklov in tako pomembno prispeva k ohranjanju rodovitnih zemljišč. Za razliko od ekološke pridelave pa je dopustna omejena in predpisana uporaba mineralnih gnojil, zaščitnih sredstev in težje kmetijske mehanizacije, kljub temu pa lahko pridelki pridobijo zaščitni znak in s tem višjo ceno na tržišču. Tak način je z vidika okolja in potrošnikov hrane sicer sprejemljivejši in pa v celoti usmerjen k ciljem trajnostnega razvoja. Tem se najbolj približa ekološko kmetijstvo kot najbolj sonaravna oblika kmetovanja, ki predstavlja tisti del kmetijskega sektorja, ki v Sloveniji v zadnjem desetletju beleži vsakoletno rast v številu kmetij, obsegu ekološko obdelanih kmetijskih zemljišč, pridelave in predelave ter obsegu trženja ekoloških pridelkov. Trenutno v Podravju deluje **192 ekoloških kmetij in 565 integriranih kmetij**, nekaj pa jih je še v postopku preusmeritve v ekološko kmetovanje.

Zaradi zapletenega součinkovanja različnih dejavnikov je, upošteva predvsem **neustrezno zemljiško lastniško sestavo**, pridelovalni specializaciji in tržni usmerjenosti, **nedorečeno prostorsko zasnovano vaških naselij**, ter **omejena finančna sredstva** za izboljšave pričakovati vrsto problemov, ki se bodo odražali v postopnem prilagajanju posameznih segmentov želeni optimalni zasnovi podeželja.

Potrebno je opozoriti na tista neskladja v razvoju podeželja, ki bodo predvidoma predstavljala temeljne ovire pri prilagajanju tržnogospodarskim odnosom, predvsem na področju kmetijstva in gozdarstva. Med strukturalnimi problemi izstopajo **visok delež mešanih kmečkih gospodarstev, prekomerna zemljiška razdrobljenost, pomanjkanje delovnih mest v nekmetijskih dejavnostih, pomanjkljiva prometna povezanost in stihijski razvoj podeželskih naselij**. Zaradi teh vzrokov in na podlagi izkušeni je potrebno k razvoju podeželja pristopiti celostno in partnersko.

V hribovitem in gričevnatem delu so pretežno manj ugodne razmere za kmetijstvo in tudi posestna struktura marsikje ne omogoča uporabe ustrezne kmetijske mehanizacije. Če želimo prispevati k trajnostnemu razvoju in ohranjanju vsaj minimalne gostote poseljenosti, je torej potrebno vzpodbujati takšne **oblike kmetovanja, ki ob ohranjanju števila kmetij, nudijo prebivalcem možnosti za kvalitetno življenje na manj ugodnih območjih**.

Neugodna starostna struktura na kmetijah in problem depopulacije: Za delo in življenje manj atraktivni podeželski prostor kljub vlaganjem še vedno zaostaja v razvoju, v nekaterih območjih, pa je še vedno opazen trend depopulacije. Na kmetijah so večinoma aktivnejši starejši ljudje, ki v pretežni meri nimajo ustrezne izobrazbe. 6% gospodarjev nima dokončane osnovne šole, 37,2% jih gospodarji z dokončano osnovno šolo. Nižjo poklicno in srednjo poklicno izobrazbo različnih smeri je dokončalo 33,1% gospodarjev, srednjo strokovno in srednjo splošno izobrazbo različnih smeri 17,4% gospodarjev in le 4,3% je tistih, ki so zaključili višješolsko ali visokošolsko izobrazbo.

Predvsem nivo kmetijske izobrazbe nosilcev kmečkih gospodarstev je izredno nizek in zaskrbljujoč, saj je kar 88,59% gospodarjev v regiji brez kmetijske izobrazbe, če ne upoštevamo različnih tečajev iz kmetijstva. Zaradi zaostajanja v razvoju, podeželje zapušča mlado izobraženo prebivalstvo, ki se raje seli v mesta, kjer imajo več možnosti za ustvarjanje, zaposlitev in kakovostno bivanje.

Nizka stopnja informiranosti in usposobljenosti: Kljub dejstvu, da je delo kmetijsko svetovalne službe in javne gozdarske službe usmerjeno na terensko delo z kmeti, se ugotavlja, da je stopnja informiranosti še nezadostna. Do tega prihaja tudi zaradi velikega števila novih in hitro se spreminjajočih informacij in znanj, ki jih je zelo težko pravočasno posredovati in uvajati v vsakodnevne kmetijske prakse. Od tod izhaja tudi potreba o dvigu računalniške (IKT) pismenosti kmetov kakor tudi o usposabljanje kmetov na področjih trženja, finančnega poslovanja in drugih znaj, ki bi mu pripomogla k dvigu konkurenčnosti. Večji poudarek moramo nameniti **usposabljanju, izobraževanju predvsem nosilcev kmetijskih gospodarstev**, predvsem z uporabo IKT tehnologij.

Nizka stopnja poklicne in menedžerske usposobljenosti na ravni nosilcev kmetij in strokovnih podpornih institucij pripomore k **nekonkurenčnosti in ponekod stagnaciji razvojnih potencialov**.

Pomanjkanje kapitala: Kljub dejstvu, da EU namenja sorazmerno velika sredstva za podporo kmetijstvu in razvoju podeželja, je premalo sredstev za razvoj podjetništva, raznolikih dopolnilnih dejavnosti na podeželju.

Povezovanje kmetov s prehransko, živilsko-predelovalno industrijo v regiji: V regiji je izrazit problem premajhnega sodelovanja med kmetijami in živilsko prehransko industrijo v regiji, upošteva njene možnosti. Povezovanje bi bilo potrebno okrepiti na različnih področjih: od povezovanja do skupne proizvodnje, promocije in trženja na podlagi skupnih interesov.

Trženje kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev: Za kmetijske in sorodne proizvode podeželja, bi bilo smiselno oblikovati skupno/skupne blagovno/blagovne znamko/znamke in opredeliti kriterije glede njene/njihove uporabe. S tem bi se pridelovalce in predelovalce motiviralo v vključevanje organiziranega trženja in promoviranja njihovih izdelkov..

Regija kljub objektivnim pogojem ima malo prepoznavnih izdelkov ali pridelkov, ki bi imeli skupne tržne temelje na zaščiteneh blagovnih znamkah. Izjema je področje vinarstva, kjer se srečujemo z relativno velikim številom blagovnih znamk, ki postajajo vse bolj konkurenčne tudi izven regije. Z tržno in promocijsko nadgradnjo že obstoječih blagovnih znamk se nudi priložnost za vzpostavitev novih partnerstev in skupen nastop na trgu v in izven regije.

Pomanjkanje delovnih mest, zlasti za bolj izobražene: V kolikor upoštevamo vso razpoložljivo delovno silo na posamezni kmetiji, ugotovimo, da običajno pri delu na kmetiji pomagajo vsi člani družine, redki pa so stalno zaposleni. V primeru zaposlovanja višje in visoko izobraženih oseb na kmetiji, nastopi problem neustreznega delovnega mesta. Mladi se povečini zanimajo za boljša delovna mesta v bližnjih ali daljnih mestih, le tisti, ki so navezani na domačo zemljo ostajajo. Vzrok za »beg možganov« je tudi nekvalitetna informacijska povezava ruralnih območij.

Struktura živilsko predelovalnih obratov z EU: Živilsko-predelovalna industrija predstavlja enega izmed strateško pomembnih stebrov razvoja regije. Ima važen gospodarski in socialen pomen v smislu zaposlovanja velikega števila lokalnega prebivalstva, visokih potencialov za odkup doma pridelanih osnovnih kmetijskih surovin in nenazadnje tudi možnosti povezav z manjšimi predelovalci in proizvajalci. Zaradi številnih slabosti v primerjavi s konkurenco, s katero se je po pristopu k EU srečala, mora slovenska živilsko-predelovalna industrija nadaljevati zahtevne strukturne spremembe. Za učinkovito obvladovanje konkurenčnih pritiskov so nujne obsežne in izrazito ciljno usmerjene naložbe, ki bodo usmerjene v inovativnost in posodobitev.

Zaraščanje kulturne krajine: Kljub nekaterim ukrepom in spodbudam je problem zaraščanja kmetijskih površin še vedno prisoten kot posledica opuščanja živinoreje in gospodarjenja s kmetijskimi površinami. Izrazit je zlasti v hribovskih (Pohorje, Kozjak) in gričevnatih območjih (Haloze, predvsem zahodni del), kjer so naravne danosti za kmetovanje manj primerne. V manjšem obsegu se zaraščajo kmetijske površine v Slovenskih goricah in Dravinjskih goricah. Zaradi zaraščanja se zmanjšuje vrednost kulturne krajine, ki s tem postaja manj privlačna za bivanje in druge dejavnosti (npr. turizem).

Nezadosten posek in slaba realizacija gozdnogojitvenih del: Poročila o stanju gozdov, ki jih letno pripravlja Zavod za gozdove Slovenije (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih, za leto 2011), kažejo na ugodno stanje in razvoj gozdov v regiji, saj se povečujejo lesne zaloge in prirastki. Kljub temu pa ni mogoče spregledati pomanjkljivosti in slabosti v zasebnih gozdovih, kjer letni obseg sečenj že vrsto let zelo zaostaja za optimalnim, ki je določen v gozdnogospodarskih načrtih. Letni obseg sečenj v regiji znaša le 34,78% možnega poseka (možni posek: 5.588.459 m³, realizirani posek: 1.944.006 m³), kar pomeni nižjo realizacijo poseka kot je v Sloveniji (36,30%). Izvedba gojitvenih in varstvenih del ne dosega obsega predvidenega. Razlog za nizko realizacijo je med drugim v razdrobljenosti zasebne lastniške strukture, pomanjkljivi tehnični opremljenosti lastnikov gozdov, nestimulativnem in neurejenem trgu z lesom (slabo razvita lesnopredelovalna industrija v regiji in državi). Vsak lastnik je sam odgovoren za vlaganja, država pa pri tem pomaga s sofinanciranjem.

KLJUČNE PRILOŽNOSTI

Gospodarno in razvojno naravnano upravljanje z gozdovi

Gozdovi so prevladujoč in najbolj ohranjen ekosistem, varujejo krajino in zagotavljajo ekološko ravnotežje v njej. Blažijo negativne vplive civilizacije na okolje saj predstavljajo pomemben ponor CO₂, ravno tako vplivajo na kakovost in količino vode in na njeno količinsko porazdelitev v prostoru. Z ekonomskega vidika pa so stalen vir sredstev za dejavnosti povezane z gozdom in lesnopredelovalno industrijo.

Pospeševanje okolju prijaznega kmetovanja

Kmetijstvo ima pomembno vlogo pri ohranjanju habitatov, biotske in krajinske raznolikosti. Izvajanje kmetijsko okoljskih ukrepov bistveno prispeva pri preprečevanju nadaljnje izgube določenih habitatov (zlasti trajnih travnikov, steljnikov in drugih kasno košenih travnikov ter travniških sadovnjakov), ter k obnovi teh habitatov, zlasti tistih zaraščenih.

Odgovoren in strukturiran pristop k razvoju podeželja

Podeželje postaja vse privlačnejše okolje za življenje, delo in sprostitev, med tem ko se krepi gospodarska povezanost in soodvisnost urbanih središč in podeželja.

Vlaganje v razvoj človeških virov na podeželju

Zaradi demografskih trendov so posebej izrazite naložbe v človeške vire, usmerjanje v vseživljenjsko izobraževanje, vzpostavitev sistema informiranja, vzpodbujanja in zagotavljanja prenosa dobrih praks.

Razvoj podjetništva in dopolnilnih dejavnostim na podeželju

Uveljavitev dopolnilnih dejavnosti je ključnega pomena za razvoj podeželja saj prispevajo k razvoju dodatnih možnosti zaposlitve in dvigu dohodkov na kmetijah. Ravno tako se s tem motivira ljudi za oblikovanje podjetniških in socialno podjetniških podjetij na podeželju temelječem na konkurenčnih prednostih podeželja kot so: tradicionalna znanja, delovna sila, surovine, ekološki pridelki, samooskrba, biomasa ter izjemna kulturna in naravna dediščina, ki skupaj s kreativnimi in kulturnimi industrijami ter ekološkim kmetijstvom lahko vzpostavijo nov način razvoja podeželja skozi integralne produkte kulturnega turizma in bivanja.

Prestrukturiranje živilsko predelovalne industrije

Živilsko predelovalna industrija je v soodvisnosti z razvojem podeželja in nemalokrat odločilno vpliva na obseg proizvodov in proizvodnje kmetijskih gospodarstev. Z njenim prestrukturiranjem in posodobitvijo bo nudila nove izzive in smernice v smeri konkurenčnosti in razvoja.

Uvajanje alternativnih poljščin

Zaradi prometa nastane v EU okrog 21 % vseh emisij toplogrednih plinov, ki prispevajo h globalnemu segrevanju, odstotek pa še vedno narašča. Z uvajanjem kmetijskih alternativnih poljščin lahko kmetijski in gozdarski sektor precej pripomoreta na tem področju. V skladu s tem je potrebno informirati in vzpodbuditi nosilce kmetijskih dejavnosti Podravja o možnostih, prednostih, finančnih in okoljskih dimenzijah pridelave, predelave in trženja energentov pridelanih iz biomase.

Razvojne možnosti na področju živilsko predelovalne industrije:

- mleko: spodbuditi razvoj manjših mlekarn za predelavo mleka v lokalnem okolju, z učinkovito promocijo spodbujati zavednost potrošnikov, da kupujejo lokalno / slovensko mleko in mlečne izdelke (lokalno dodana vrednost).
- meso: spodbuditi razvoj manjših klavnic in doseči lokalno predelavo in dodelavo mesa, ki s kratkimi oskrbnimi verigami zalaga lokalne potrošnike (individualno, preko trgovskih mrež, turističnih podjetij); razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK), predelava in dodelava mesa ter ponudba mesnih izdelkov na domu (nova delovna mesta).
- grozdje: predelava grozda v vino – lastna finalizacija, vlaganje v tehnologijo in znanje, prilagajanje kupcem in vinskim trendom, spodbujati proizvodnjo novih produktov – nizko alkoholnih pijač in sokov, zagotavljanje konkurenčnosti vina (kakovost za ceno in s tem večji prihodek države - davki).
- sadje: vlaganja v tehnologijo in znanje, povezovanje za skupno predelavo in dodelavo, razvoj dopolnilnih dejavnosti, spodbujati žganjekuho in vzpostaviti kratke oskrbne verige z učinkovito promocijo in trženjem (vlaganje kapitala v domačo proizvodnjo).
- predelava žit, oljnic, zelenjave: vlaganje v tehnologijo in znanje, povezovanje za skupno predelavo in prodajo v kratke oskrbne verige z učinkovito promocijo (osveščanje o zdravih lokalni zelenjavi, žitih) in trženjem (s prepoznanimi blagovnimi znamkami), razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, zagotavljanje konkurenčnosti.

d. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU TURIZMA IN KULTURNE DEDIŠČINE

KLJUČNI PROBLEMI

Stanje kulturne dediščine v regiji.

Podravje ima številne možnosti za razvoj turizma predvsem na osnovi mreženja izjemno bogate naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja z obstoječo in razvijajočo se gostinsko-turistično ponudbo, ki pa glede na danosti niso izkoriščene v zadostni meri. Ohranjanje kulturne dediščine, njena promocija in trajnostna uporaba predstavlja nezamenljiv prispevek k človekovemu razvoju in kakovosti življenja. Kljub temu pa je stanje na področju kulturne dediščine zaskrbiljujoče, število za vedno izgubljene dediščine iz leta v leto narašča. Z namenom zaustavitve trenda izginjanja in propadanja dediščine se je potrebno osredotočiti na celostne in kompleksne ukrepe ohranjanja kulturne dediščine, s katerimi bo dediščina ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključena v trajnostni razvoj (obnovitvena dela, povezana z zaščito dediščine, oživljanje dediščine s programi osveščanja, izobraževanja in promoviranja ter njena trajnostna in inovativna uporaba).

Povezanost javnega in zasebnega sektorja

Problem se še vedno kaže v pomanjkanju kakovostnega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, ki je v prejšnjem obdobju sicer rezultiralo v javno-zasebnem partnerstvu (organizaciji za destinacijski marketing in management). Neizkoriščeni sta še vedno področji destinacijskega marketinga in managementa, predvsem, ko gre za regijsko in medregijsko, tudi čezmejno povezovanje. Preslaba je povezanost in usklajenost izobraževalnih ustanov in turističnega gospodarstva, ko gre na eni strani za ustvarjanje ponudbe, na drugi pa povpraševanje po kakovostnem in evropsko primerljivem kadru. Sklepanje javno-zasebnih partnerstev je pri tem osnova za ciljno, profesionalno in trajnostno naravnano usmerjanje razvoja turizma na širšem območju Podravja, predvsem ko gre za oblikovanje kakovostnih integralnih turističnih produktov, organiziranje skupne promocije, trženja in informatizacije turistične ponudbe ter izobraževanje in usposabljanje kadra za potrebe turizma.

Podjetniška tradicija in produktivnost

V Podravju je premalo hitro rastočih srednje velikih in velikih podjetij s področja turizma in gostinstva (večina sodi med mikro in mala podjetja). Posledično je večina podjetij premajhna, da bi lahko sledila svetovnim razvojnim trendom gospodarstva, predvsem kar zadeva vlaganja v IKT in kakovost kadrov. Pomanjkanje podjetniške tradicije in razvojne naravnosti vpliva na nivo inventivnosti, inovativnosti na eni strani ter posledično produktivnosti in dodane vrednosti na drugi strani. Ker gre za gospodarski sektor s sicer stabilnim, vendar nizkim donosom, je za razvojna vlaganja nujna večja dostopnost do inicialnega, predvsem pa do rizičnega kapitala.

Investicije v razvoj turistične ponudbe

V preteklem obdobju so se v Podravju okrepila vlaganja v izgradnjo in obnovo turistične in športne infrastrukture, ki pa kljub temu kratkoročno niso zadostna za doseganje zelenega obsega turistične ponudbe. Ob intenzivnih vlaganjih v turistično in športno infrastrukturo na eni strani, ki se bodo ciklično nadaljevala tudi v finančni perspektivi 2014-2020, pa na drugi strani izostajajo ciljna vlaganja v oblikovanje kakovostnih integralnih turističnih produktov.

V turizmu prihaja večkrat tudi do konflikta interesov gospodarstva in okoljevarstvenih organizacij. Investitorji svojih načrtov, povezanih s turistično ponudbo, ne prilagajajo v zadostni meri okoljskim in naravovarstvenim regulativam ter globalnim razvojnim trendom. S pravilno komunikacijo je konsenz za primerno rabo prostora še posebej pomemben, ko gre za predvidena bodoča varovana območja v Podravju. Vzajemno koriščenje in hkrati ohranjanje naravnih potencialov mora temeljiti na medsektorsko usklajeni politiki načrtovanja rabe prostora. Zaradi intenzivnosti naložb, ki so potrebne za razvoj kakovostne turistične ponudbe, se na eni strani kaže pomanjkanje rizičnega kapitala za realizacijo podjetniških idej, na drugi strani pa pomanjkanje podjetniške

tradicije (družinskih podjetij) na področju turizma. Kot najbolj delovno intenzivni sektor gospodarstva predstavlja turizem, ob ustrezni razvojni politiki, velik potencial za ustvarjanje novih delovnih mest.

Spodbujanje medsektorskega povezovanja turizma s kreativnimi industrijami in nastajanje novih inovativnih ponudb

S pomočjo povezovanja turizma z ostalimi sektorji kot so kreativni sektor, promet, gospodarstvo nastajajo inovativne lokalno specifične ponudbe (participatorni spominki, lokalna doživetja, AiB, ki vključujejo lokalno prebivalstvo in nudijo drugačen pogled na regijo, ki ga iščejo predvsem mladi obiskovalci in popotniki, naveličani klasičnih ponudb. S temi ponudbami pridobiva regija dodatno prepoznavno specifikko, ki jo lahko poveča njeno prisotnost in prepoznavnost v mednarodnih ponudbah. Hkrati se lahko tovrstni razvoj in povezovanje še podkrepi skozi sodelovanje sicer izjemno agilne Visoke strokovne šole za gostinstvo in turizem. Zelo pomembno bo tudi sodelovanje kulturnih institucij in organizacij mednarodnega slovesa, ki v regiji prirejajo izjemne dogodke in festivale ter vzpostavitev centrov kreativnih in kulturnih industrij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI

Turistična destinacija z uravnoteženo celoletno ponudbo

V preteklih letih je Podravje, predvsem na račun hitro razvijajoče se kakovostne turistične infrastrukture, obstoječe in nadgrajene turistične ponudbe ter z vzpostavitvijo temeljev za razvoj aviodestinacije, ustvarilo del pogojev za vzpostavitev mednarodno prepoznavne turistične destinacije. Vendar je obetajoče sodelovanje javno zasebnega partnerstva z letališčem kmalu zastalo in je danes spet na ničelni točki. Na poti do združevanja regijskih, medregijskih in čezmejnih potencialov in turistične ponudbe, oblikovanja kakovostnih, mednarodno konkurenčnih in sezonsko segmentiranih integralnih turističnih produktov ter skupnih promocijskih nastopov in trženja, bo v finančni perspektivi 2014-2020 temeljnega pomena nadaljnji razvoj aktivnega javno-zasebnega partnerstva v obliki organizacije za destinacijski marketing in management. Pri vzpostavljanju partnerstev je potrebno upoštevati tudi možnosti za ustanovljanja zadrug in socialnih podjetij.

Sonaravni in trajnostno naravnani turizem

Izjemno bogata naravna in kulturna dediščina dajeta Podravju številne možnosti za razvoj turizma, na drugi strani pa terjata odgovorno rabo prostora v smislu varovanja narave in okolja, vzpostavitev razvojnega odnosa do kulture, kulturne dediščine in tradicij območja ter ustvarjanja dodane vrednosti v smislu izboljšanja socialno-ekonomskih življenjskih pogojev za prebivalce regije. Za blaginjo družbe in kakovost (bivanja in dela) ni dovolj samo izboljšanje dostopnosti do »kulturnih storitev«, ampak ustrezno obnovljena, dostopna in prezentirana kulturna dediščina. Pravi turisti to hitro prepoznajo in še kako cenijo. Pozitiven vpliv na sonaravni in trajnostno naravnani razvoj turizma v Podravju se hkrati kaže skozi geografsko lego, kot splošno prepoznano priložnostjo regije, predvsem skozi bližino visoko razvitih turističnih trgov. Z ozirom na to, da je turizem zelo multisektorsko povezovalna in delovno intenzivna gospodarska panoga, se ob ugodnem uresničevanju zastavljenih razvojnih ciljev nadejamo k številnim novim možnostim zaposlovanja v regiji.

Rast mikro, malih in srednje velikih podjetij (razvoj družinskega in socialnega podjetništva v turizmu)

V Podravju zaznavamo porast večinoma mikro in malih podjetij na področju dejavnosti, ki so posredno ali neposredno povezane z različnimi segmenti turistične ponudbe. Z organiziranim destinacijskim pristopom, povezovanjem in sodelovanjem, spodbujanjem inventivnosti in inovativnosti pri oblikovanju turistične ponudbe, ob ustreznih podpornih finančnih mehanizmih in sledenju svetovnim turističnim trendom, ki je trenutno v večji meri prepoznano predvsem pri uveljavljenih in mednarodno prepoznavnih turističnih ponudnikih, ima Podravje izjemne možnosti za krepitev podjetniške tradicije (družinskega in socialnega podjetništva) ter posledično povečanje

kakovosti in raznolikosti turistične ponudbe, produktivnosti in konkurenčnosti na področju turizma, ter prepoznavnosti regije, kot celote.

e. KLJUČNI RAZVOJNI PROBLEMI IN PRILOŽNOSTI NA PODROČJU OKOLJA, PROSTORA IN INFRASTRUKTURE

Odpadki

- **Zapolnjenost obstoječih odlagališč in manjko možnosti za uporabo novih tehnoloških pristopov**
Novi koncept ravnanja z odpadki zahteva najmanjšo možno mero odlaganja preostanka odpadkov na deponije. V tem trenutku regija ne razpolaga z rešitvami novih tehnoloških pristopov k ravnanju z odpadki. Novo nastalo regijsko odlagališče odpadkov bi lahko ob primerni povezanosti Javnih komunalnih služb za odvoz odpadkov prevzelo glavno vlogo pri odlaganju preostanka. V bližnji prihodnosti nas čaka tudi sanacija bivših odlagališč odpadkov v regiji

Površinske vode

- Obremenitve površinskih vodotokov s snovmi organske narave so po izvoru iz neurejene komunalne infrastrukture in predstavljajo v obdobju zadnjih nekaj let prevladujoče obremenitve vodotokov v Podravju predvsem na podeželskih območjih
- Proces zamuljevanja in zaraščanja struge Drave se zaradi zmanjšanih pretokov nadaljuje, kar povzroča povečevanje nevarnosti ob poplavih in zmanjšuje samočiščevalno sposobnost vodotoka;
- Velik problem so tudi nakopičene težke kovine v sedimentu vodotokov iz preteklosti.

Podzemne vode

- Podzemna voda je obremenjena s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki izvirajo iz kmetijske dejavnosti in divjih odlagališč odpadkov, kar poleg neobstoječega kanalizacijskega omrežja (veliko število greznic-ponikalnic) predstavlja tudi glavni vir preobremenjenosti podtalnice z dušikom oziroma nitrati ter kloriranimi ogljikovodiki.

Oskrba z pitno vodo

- Neprilagojena infrastruktura oskrbe s pitno vodo (zajetja, čistilne naprave) sodobnim konceptom zagotavljanja ustrezne pitne vode (HACCP).
- Zastarelo vodovodno omrežje s cca. 35 % izgubami v omrežju ter deli omrežja iz azbestnih cevododov.
- Motena oskrba z vodo na lokalnih manjših vodovodnih sistemih zaradi suše, slabega zdravstvenotehničnega standarda vodovodnih objektov ter razpršene gradnje bo zahtevalo povečano zaščito in kontrolo nad lokalnimi viri pitne vode.

Gozd

- **Opustitev sečenj oziroma redčenj v mlajših sestojih**
Možni posek je v gozdnogospodarskih načrtih določen na ravni 65 % prirastka. Dejanski posek pa dosega v zadnjih letih le 60 % možnega poseka.
- **Majhna gozdatost v območju kmetijske krajine**
Pri zagotavljanju ekoloških funkcij gozdov izstopajo problemi pri zagotavljanju biotopske funkcije gozdov v kmetijski krajini Dravskega in Ptujkega polja. V tem ravninskem območju je gozdatost okoli 10 %. Gozd se je ohranil v obliki manjših gozdičev, skupin drevja, živih meja in obmejnikov ter posamezno rastočega drevja.
- **Slabo stanje gozdov, ki so namenjeni javnosti**
Pri socialnih funkcijah gozdov ugotavljamo, da zaradi neurejenega statusa gozdov v neposredni bližini mesta Maribor, pa tudi Ptuja in Ormoža gozdovi ne zagotavljajo vloge, ki jo imajo ti gozdovi v prostoru. Najbolj izstopa problem zasebnega lastništva gozdov ter javne rabe gozdov in omejitve pri gospodarjenju z gozdom.

Prostor in infrastruktura

- **Regijsko neuskladen prostorski razvoj, brez jasne trajnostne usmeritve oz. skupne prostorske zasnove.**
Na nivoju regije ne obstajajo skupni prostorski dokumenti, zasnove rabe prostora in strategije .
- **Prostorsko neenakomeren demografski razvoj, ki se kaže predvsem s stagnacijo podeželja (višinska in obmejna območja).**
V regiji imamo zelo različno demografsko razvita območja. V ravninskem delu je gostota poselitve visoko nad slovenskim povprečje. Tukaj je tudi večina delovnih mest. Velika razlika je tudi v izobrazbeni in starostni strukturi.
- **Razpršena poselitev, stihijska in nenadzorovana gradnja ter suburbanizacija z velikimi pritiski ob prometnem koridorju (predvsem cestnem).**
Želja povprečnega slovenskega državljana je imeti enodružinsko hišo z vrtom ob robu majhne vasi ali mesta ter v bližini majhnega potočka. Te večinske želje se v prostoru izražajo kot razpršena poselitev in razpršena gradnja. V prostoru se pojavljajo procesi kot so suburbanizacija, večanje prostorske razpršenosti ter spreminjanje tipoloških in okoljskih značilnosti naselij.
- **Zaradi pritiska različnih gospodarskih dejavnosti v prostoru in pomanjkanja konkretnih oblik zavarovanja ter upravljanja pomembnih območij narave grozi izginjanje teh območij ter rastlinskih in živalskih vrst, ki tam živijo.**
V Podravju je zaščiteneh manj kot 5% vsega ozemlja. Zaradi nerešenih lastniških razmerij, pomanjkljivega nadzora in sankcioniranja kršiteljev ter počasnosti in mnogokrat premajhne pripravljenosti za sodelovanje med občinami in državo pri kreiranju novih zaščiteneh območij, ogrožamo bogato biotsko pestrost regije, ki lahko postane ena izmed razvojnih priložnosti v prihodnje.
- **Lastništvo degradiranih območij**
Na degradiranih območjih prevladuje zasebno lastništvo, šele nato se pojavlja javna lastnina. Prav lastništvo pa je največji problem za spremembo dejavnosti v prostorskih aktih, sanaciji območij in načrtovanju nadaljnje rabe.
- **Prometna dostopnost**
V regiji obstaja velika potreba po vlaganju (vzdrževanje in nove površine) v cestno infrastrukturo predvsem na podeželskih območjih. Nedokončan je tudi eden prometno najbolj obremenjenih avtocestnih odsekov Draženci – Gruškovlje (mejni prehod)
V Podravju je prav tako problem nizka zasedenost JPP ter s tem povezana nepokritost celotnega območja (predvsem na podeželskih območjih). Regija ima tudi neurejeno, nepovezano in pomanjkljivo kolesarsko omrežje.
- **Urbani razvoj**
Mestna naselja (Maribor) se soočajo z problemi prekomerne onesnaženosti z delci PM10. Največji »krivec« je promet in ogrevanje z neprimernimi gorivi. Mesta imajo tudi pomanjkljiv način spremljanja kakovosti zraka kar slabša možnosti za pravilno in učinkovito ukrepanje.
Zaradi neučinkovite rabe prostora in stavb, mesta ne izkoriščajo notranjih potencialov.
Zaradi naraščanja avtomobilskega prometa in ob hkratnem zmanjšanju števila potnikov v JPP ter ob pomanjkljivi kolesarski infrastrukturi, mesta izgubljajo na kvaliteti bivanja ter atraktivnosti mestnih naselij.

KLJUČNE RAZVOJNE PRILOŽNOSTI

- **Odpadki**

Z odprtjem novega odlagališča komunalnih odpadkov v občini Slovenska Bistrica se v regiji odpira možnost za rešitev odlaganja preostanka odpadkov. Z novimi pristopi in predvsem uporabo novih tehnologij ravnanja z odpadki se v regiji obeta »dokončna« ureditev ravnanja z komunalnimi odpadki. Z vzpostavitvijo sistema RRR se bo regija postavila ob bok razvitejšim regijam v Evropi.

- **Zaloge podzemne vode**

Dravsko, Ptujsko in Ormoško polje je skupaj še z nekaterimi posameznimi vodnimi viri veliki potencial za oskrbo širšega območja z zdravstveno neoporečno pitno vodo.

- **Območja Natura 2000**

V Podravju je kar nekaj večjih območij zavarovane narave in ekološko pomembnih območij. Z trajnostnim pristopom k upravljanju teh območij lahko zagotovimo na eni strani našim zanamcem ohranjeno naravo, na drugi strani pa takšna območja ponujajo možnosti za gospodarski razvoj – sonaravni turizem ter s tem večje možnosti za razvoj podeželja.

- **Gozd**

V regiji je velik potencial uporabe lesa in lesne biomase v različne namene. Z povezovanjem lastnikov gozdov, gozdarskih zadrug, lesnega gospodarstva in upravljalcev in vzdrževalcev gozdov iz dveh sosednjih regij v vzpostavitve Štajersko-pomurskega lesnega grozda se ZV delu Slovenije odpirajo možnosti za številna nova delovna mesta.

- **Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije**

V Podravju obstaja veliko priložnosti za večjo rabo obnovljivih virov energije, tako biomase kot tudi geotermalne energije. Prav tako so zaradi velike rabe ekološko neprimernih goriv velike možnosti za izboljšanje. Velik potencial predstavlja tudi učinkovita raba energije v javnih in zasebnih stavbah, kakor tudi gospodarskem sektorju.

- **Prometna dostopnost koridor**

Podravje leži presečišču različnih Evropsko pomembnih prometnih koridorjev tako cestnega kot tudi železniškega. V Podravju je tudi drugo največje delujoče letališče, ki lahko z dodatnimi dejavnostmi v sodelovanju z gospodarskimi subjekti postane pomemben kopensko logistični center v tem delu Evrope kot tudi pomemben akter pri privabljanju tujih turistov.

Podravje sekata dve pomembni kolesarski poti (dravska kolesarska pot in EURO VELO 9 – Jantarjeva kolesarska pot), ki lahko predstavljata hrbtenico razvoja bodočega kolesarskega omrežja v regiji. (turizem, trajnostna mobilnost, zdravje).

Zaradi dokaj dobro razvejanega železniškega prometa je velik potencial pri povečanju trajnostne mobilnosti v regiji tudi boljša izraba le-tega.

- **Prostor**

Vzpostavitev **Urbane regije**, ki vključuje območje med Mariborom, Lenartom, Ptujem, Slovensko Bistrico in Rušami je velik potencial za skladen prostorski razvoj večjega območja, ki lahko z izrabo vseh svojih potencialov, povezovanjem različnih funkcij in uporabo svoje pomembne geostrateške lege ob evropsko pomembnih koridorjih, pomembno vpliva na razvoj celotne regije. Velikega pomena je usklajeno načrtovanje razvoja, zlasti pa dostopnosti z javnim potniškim prometom, gospodarskih con, stanovanj, storitvenih in oskrbnih dejavnosti ter komunalnih naprav in omrežij.

- **Urbani razvoj**

Obe mestni občini (MO Maribor in MO Ptuj) imata veliko vlogo v razvoju Podravja ter z pametno in racionalno uporabo sredstev, ki bodo na razpolago v novi finančni pespektivi za Urbani razvoj, lahko veliko pripomoreta k gospodarski rasti regije, atraktivnosti regije kot turistične destinacije, ki povezuje vse svoje potencialne (naravna in kulturna dediščina v povezavi z nizom odmevni kulturnih prireditev – primer EPK 2012).

V svetu se vse bolj uporablja termin Smart city. – Pametno mesto

Pametna mesta identificira in rangira šest glavnih osi: **pametna ekonomija, pametna mobilnost, pametno okolje, pametni ljudje, pametno življenje in končno pametno vodenje**. Osi temeljijo na teorijah regionalne konkurenčnosti, ekonomike transporta in IKT, naravnih virov, človeškem in družbenem kapitalu, kakovosti življenja ter sodelovanju meščanov pri vodenju mest.

- **Povezava podeželja z urbanim območjem**

Podeželje je komplementarno urbanim območjem. Njegove značilnosti in funkcije dopolnjujejo funkcije urbanih območij in predstavljajo potencialne za razvoj: lokalna oskrba s hrano, oskrba z naravnimi viri (gradbenim lesom, pitno vodo, energijo, mineralnimi surovinami, ipd.), rekreacija in podeželski turizem, deloma pa tudi rezervni prostor za poselitev. Ohranjanje funkcij podeželja pomeni ohranjanje pogojev za podeželsko prebivalstvo in storitve, ki ne le starejšim na podeželju, temveč predvsem mladim omogočajo zaposlitvene možnosti v kmetijstvu, gozdarstvu, turizmu, naravovarstvu, socialnih storitvah in drugih dejavnostih. V okviru regije je potrebno razvojni potencial podeželskih območij povezati z urbanih območji ter preveriti možnosti za zaposlitev vedno večjega števila dnevni migrantov v lokalnem okolju.

G. OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA PODRAVSKE REGIJE

Vizija razvoja Podravske regije izhaja iz narejene SWOT analize in se glasi:

»PODRAVJE – SAMOOSKRBNA REGIJA ZELENEGA RAZVOJA, INOVATIVNEGA IN KREATIVNEGA GOSPODARSTVA TER ZADOVOLJNIH LJUDI«

PODRAVJE – NAJBOLJŠI PROSTOR ZA KREATIVNOST, INOVATIVNOST, ODDIH IN BIVANJE

Vizijo namerava podravska regija doseči:

- Z večjimi vlaganji in razvojem človeškega potenciala,
- Z vzpostavitvijo platforme znanstveno izobraževalnih ustanov ter drugih razvojnih institucij v povezavi z tehnološko prenovljenimi in inovativnimi podjetji,
- Z večjim in učinkovitejšim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj v skladu s pametno specializacijo regije ter s vzpostavitvijo centrov kreativnih in kulturnih industrij,
- S kreativno in odgovorno souporabo naravnega potenciala (virov) regije, (materialni in nematerialni viri)
- Z boljšo prometno povezanostjo in dostopnostjo v regiji ter uvajanjem trajnostnih oblik in metod pri načrtovanju in izvajanju posegov v prostor,
- Z izboljšanjem bivalnih pogojev v regiji,
- S povečanjem družbene blaginje in socialne kohezije.
- S spodbujanjem sodelovanja med sektorji

Opredelitev (strateških) razvojnih ciljev regije

Razvojni cilji podravske regije so naslednji:

- CILJ 1. Podpreti (spodbuditi) razvojni preboj in skupno identiteto regije
- CILJ 2. Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven kompetenc, ustvarjalnosti in inovativnosti za hitrejši razvoj tako urbanih središč kot podeželja na vseh področjih
- CILJ 3. Spodbuditi socialno vključenost vseh prebivalcev v regiji ter izboljšati dostopnosti do vseživljenjskega učenja
- CILJ 4. Znižati brezposelnost mladih in starejšega prebivalstva (50+)
- CILJ 5. Povečati število novih kvalitetnih delovnih mest
- CILJ 6. Povečati konkurenčnosti turizma ter ohraniti naravno (Natura 2000 in biotsko pestrost)) in kulturno dediščino
- CILJ 7. Izboljšati pogoje za razvoj kulturnih in kreativnih industrij

CILJ 8. Izboljšati kakovost življenja (komunalna infrastruktura), povečati samooskrbo in energetska učinkovitost ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja pri uporabi naravnih potencialov (virov) regije ter ohraniti in varovati naravno in biotsko pestrost

CILJ 9. Trajnosten razvoj podeželja, povečati konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva

H. OPREDELITEV RAZVOJNIH PRIORITET REGIJE IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ

I. KONKURENČNOST GOSPODARSTVA ZA RAST IN NOVA DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Cilji:

- Spodbuditi razvoja podjetništva, novih MSP in podjetniškega okolja
- Krepiti raziskovalno-inovacijske sposobnosti in rasti obstoječih podjetij v regiji ter sodelovanje in prenos znanj ter dobrih praks med gospodarstvom in institucijami znanja (v obeh smereh)
- Spodbuditi globalno konkurenčnost in internacionalizacijo na znanju temelječega gospodarstva
- Vzpostaviti ustrezno okolje za privabljanje investitorjev ter razvoj novih storitev
- Spodbuditi razvoj ter ohranitev kulturnih in kreativnih industrij
- Spodbuditi razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa do širokopasovnih omrežij in e-storitev
- Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva in družbenih inovacij

Investicijska področja na ravni prioritete

- I.1 Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno-raziskovalnih in izobraževalnih institucij v gospodarstvo
- I.2 Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva
- I.3 Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine
- I.4 Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za spodbuditev start-up-ov in socialnih podjetij ter zadrug.
- I.5 Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev
- I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

II. VKLJUČUJOČA DRUŽBA, BLAGINJA, ZNANJE

Cilji:

- Povečanje zaposljivosti (delovno aktivnega prebivalstva), njihovo hitrejšo vključevanje na trg dela (predvsem mladih in starejših od 50 let)
- Znižanje brezposelnosti mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (15 – 29 let)
- Podaljšanje delovne aktivnosti starejših
- Povečanje socialne vključenosti
- Izboljšanje dostopnosti do socialnih in zdravstvenih storitev ter infrastrukture

- Izboljšanje dostopnosti do vseživljenjskega učenja in krepitev kompetenc ter zmanjšanje neskladij na trgu dela
- Spodbujanje razvoja in krepitev nevladnih organizacij in civilnega dialoga

Investicijska področja na ravni prioritete

- II.1 Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje
- II.2 Aktivna vključenost in enake možnosti
- II.3 Dostopnost do socialnih in zdravstvenih storitev ter infrastrukture
- II.4 Dostopnost do vseživljenjskega učenja
- II.5 Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc

III. VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA NARAVNIH VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGIJSKO GOSPODARSTVO

Cilji:

- Trajnostno upravljanje s prostorom in naravnimi viri (vključujoč varnost pred poplavami in podnebnimi spremembami)
- Izboljšati trajnostno prometno dostopnosti regije
- Izboljšati dostopnosti do javne okoljske infrastrukture ter URE in OVE
- Spodbuditi razvoj in ohranjanje naravne dediščine
- Izboljšati bivalne pogoje v mestih in na podeželju

Investicijska področja na ravni prioritete:

- III.1. Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, čistilne naprave s kanalizacijskimi sistemi, vodovodna omrežja).
- III.2. Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe.
- III.3. Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire.
- III.4. Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti.
- III.5. Varstvo narave – ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti.
- III.6. Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja.

IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA S POVEČANJEM KONKURENČNOSTI KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA

Cilji:

- Povečati prepoznavnosti območja kot skupne destinacije
- Spodbuditi razvoj in učinkovito upravljanje turističnih destinacij
- Oblikovati integralne turistične produkte za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicije območja
- Spodbuditi ustvarjalnost v kulturi, umetnosti in kreativni industriji
- Spodbuditi ohranjanje in obnovo kulturne dediščine
- Spodbuditi razvoj kakovostne turistične, športne, kulturne in ostale infrastrukture
- Spodbuditi povezovanje razvojnih akterjev v regiji pri načrtovanju in izvajanju strategij razvoja podeželja načel trajnostnega razvoja za izboljšanja kakovosti življenja na podeželju
- Izboljšati konkurenčnosti in okoljske uspešnosti kmetijstva in gozdarstva

- Povečati samooskrbe regije
- Spodbujati k alternativnim, pilotskim projektom okolju prijazne proizvodnje in pridelave v kmetijskem in gozdarskem sektorju
- Pospešiti enakomeren, trajnostni razvoj podeželja

Investicijska področja na ravni prioritete

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

- IV.1 Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management
- IV.2 Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja
- IV.3 Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine
- IV.4 Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

A. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

- IV.5 Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere
- IV.6 Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

a. RAZVOJNA PRIORITETA I: KONKURENČNO GOSPODARSTVO ZA RAST IN DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Cilj razvojne prioritete je povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, z spodbujanjem naložbene dejavnosti v podjetjih ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj

Prednostna naloga te prioritete je spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih ter večje vlaganje v raziskave, inovacije ter tehnološki razvoj in učinkovitejši »trikotnika znanja« med podjetji ter raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami, ter zagotoviti ustrezno podporno okolje, ki se bo sposobno prilagajati specifičnim potrebam določenih skupin podjetij ter spodbujati medsebojno povezovanje podjetij in izobraževalno-raziskovalne sfere za izgradnjo vrednostnih verig in povečanje dodane vrednosti končnih izdelkov.

Na področju gospodarstva bomo podpirali razvoj mikro, malih in srednje velikih podjetij ter socialnih podjetij in zadrug. Pomembno je zagotoviti pogoje za nadaljnji razvoj uspešnih in mednarodno uveljavljenih gospodarskih družb, ki so v veliki meri nosilci gospodarskega razvoja v regiji. Cilje bomo dosegali le ob vključenosti in sodelovanju podjetij, vseh socialnih partnerjev, lokalnih skupnosti, institucij znanja ter nevladnih organizacij.

Investicijska področja na ravni prioritete

- I.1 Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno-raziskovalnih in izobraževalnih institucij v gospodarstvo
- I.2 Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva
- I.3 Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine
- I.4 Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za spodbuditev start-up-ov in socialnih podjetij ter zadrug.
- I.5 Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev
- I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

Investicijsko področje I.1: Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno izobraževalnih institucij v gospodarstvo

Program je v prvi vrsti namenjen spodbujanju priprave, razvoja in izvajanja skupnih razvojnih in inovacijskih projektov institucij znanja in gospodarskih subjektov (zlasti za srednja in večja podjetja) ter spodbujanje ustanavljanja skupnih raziskovalnih zmogljivosti za skupine podjetij (novi proizvodi, procesi, storitve). V okviru programa so predvideni projekti za izboljšanje raziskovalne infrastrukture ter povečanje učinkovitosti raziskav in inovacij ter zmogljivosti za razvoj odličnosti v raziskavah in inovacijah. Omogočena bo nadgradnja obstoječe raziskovalne infrastrukture, izgradnja manjkajoče raziskovalne infrastrukture ter posledično funkcionalno povezovanje nadgrajene ter nove infrastrukture v regijske centre infrastrukturne centre – s ciljem večje učinkovitosti investicij (koncentracija znanja skupaj s prenosom tega znanja v tržno usmerjene dejavnosti) na področjih, kjer obstaja povpraševanje na trgu. S sodelovanjem vseh deležnikov (javne in zasebne raziskovalne institucije ter gospodarstvo) bo tveganja za podvajanje raziskovalne opreme manjše, gospodarstvo pa bo preko aktivnega sodelovanja z raziskovalnimi institucijami imelo neposreden dostop do nabavljene opreme.

Program je namenjen spodbujanju vzpostavitvi uravnotežene vloge raziskovalnih institucij in gospodarskih subjektov, vključevanju v mednarodne raziskovalne programe, vzpostavljanju/vključevanju v obstoječe raziskovalne centre odličnosti, kompetenčne in razvojne centre gospodarstva, povezovanju v razvojno-raziskovalna središča, tehnološke mreže, spodbujanje dostopa podjetij do tehnoloških informacij in razvoj

podpornih storitev za uvajanje in obvladovanje novih tehnologij ter končno: vključevanje kulturnih in kreativnih industrij v vse stopnje inovativnosti in inovacijske dejavnosti tako družbe kot celote kot tudi gospodarstva v regiji. Posledica ukrepov, namenjenih spodbujanju novih povezav v inovacijskem sistemu, povezavam med gospodarstvom in institucijami znanja, spodbudam za tehnološke in netehnološke inovacije, kreptivi razvojnih kompetenc, testiranju inovacij v praksi ter komercializaciji rešitev, bi moral biti zvišan delež inovacijsko aktivnih gospodarskih subjektov v regiji.

Za spodbujanje inovativnosti in uvajanja novih tehnologij v podjetjih, za razvoj novih proizvodov in storitev (do faze komercializacije) ter za pripravo in izvajanje skupnih razvojnih projektov med institucijami znanja in podjetji in/ali med podjetji je treba vzpostaviti ustrezne finančne instrumente. Gre za javna (ali javno-zasebna) finančna sredstva, ki bodo podjetjem na razpolago za pripravo in razvoj projektov do faze, ko lahko kandidirajo za razvojne spodbude na nacionalni ravni oziroma do lansiranja proizvoda / storitve na trg.

Kazalniki IP I.1:

1) Število podjetij, ki sodelujejo z raziskovalnimi institucijami v podprtih raziskovalnih projektih

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	30

2) Število podprtih podjetij:

Podravje	2014	2020
z nepovratnimi viri	0	30
s povratnimi viri	0	15

3) Bruto domači izdatki za raziskovalno dejavnost - RRD

Podravje	2012	2020
Bruto domači izdatki za raziskovalno dejavnost – RRD (v mio EUR)	59,48	+

4) Zaposleni v raziskovalno razvojni dejavnosti - RRD

Podravje	2012	2020
Število oseb-raziskovalci (število)	1.360	1.550
Ekvivalent polnega delovnega časa (število raziskovalcev)	489	530

5) Število podprtih aplikativnih raziskovalnih projektov (v sodelovanju z gospodarstvom)

Podravje	2014	2020
Število projektov	0	20

Investicijsko področje I.2: Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva

Pravne in fizične osebe v gospodarstvu (gospodarski subjekti) regije označuje nizek delež dejavnosti z visoko dodano vrednostjo in nizka inovativnost, pomanjkanje prenosa R&R in aplikativnih rešitev v gospodarstvo, pomanjkanje ustreznih kadrov in neustrezna izobrazbena struktura, pomanjkanje ustreznih programov izobraževanja in usposabljanja, pa tudi sodelovanja v njih, ter neprilagojeno in ne dovolj učinkovito podporno okolje. Regija ima v primerjavi z ostalimi regijami slabše rezultate na področju izvoza, kar je še posebej zaskrbljujoče, če vzamemo v obzir dejstvo, da se rezultati na državni ravni tudi slabšajo. Vse naštetu vpliva na nezadostno konkurenčnost gospodarstva na EU trgih in ranljivost gospodarskih subjektov glede na globalizacijske trende. Hkrati pa gospodarske dejavnosti ne zagotavljajo odpiranja novih (zlasti kakovostnih) delovnih mest.

Mednarodno udejstvovanje podjetij je tako za Slovenijo kot za Podravje neizogibno. Internacionalizacija mora biti del strateške usmerjenosti podjetja, skrbno načrtovan in domišljen korak, ki podjetju pomaga povečati tržni delež, povečati število zaposlenih oz. ga vsaj ohraniti, predvsem pa je posledica dvig inovativnosti in posledično večja konkurenčnost mednarodno usmerjenih podjetij. Program je namenjen podpori podjetjem za učinkovitejši in hitrejši prvi vstop na tuja tržišča ter širitvi njihove obstoječe aktivnosti na tujih trgih - za razvoj, izvajanje in prenovo poslovnih modelov doseganja poslovne odličnosti, kjer bo vstop na tuje trge, nišni preboji itd. učinkovitejši. Pomembno je tudi vključevanje v poslovni in razvojni partnerstvih za sodelovanje v globalnih verigah vrednosti. Spodbujanje internacionalizacije zajema širok spekter podpore, ki jo potrebujejo predvsem mala in srednja podjetja: informiranje o obstoječih oblikah podpore na državnem nivoju, pomoč pri tržnih analizah in raziskavah tujih trgov, pomoč pri iskanju novih mednarodnih tržnih priložnostih, poslovno svetovanje, promocijske in pospeševalne aktivnosti, ciljna izobraževanja in usposabljanja za področje internacionalizacije ter finančni instrumenti, ki so na voljo (ali pa jih bo treba še razviti) za realizacijo vstopa regijskih podjetij na tuje trge. Mednarodno konkurenčnost in internacionalizacija gospodarstva se krepi tudi s pomočjo kreativnih in kulturnih industrij, ki so že sedaj močno vpete v mednarodne svetove in prepoznane s strani mednarodnih strokovnih javnosti. Potrebno je aktivnejše povezovanje gospodarskih akterjev regije z večjimi mesti sosednjih držav kot je Graz, Čakovec, Varaždin.

Kazalniki IP I.2:

1) Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu – gospodarske družbe

Podravje	2013	2020
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu (v 1.000 EUR)	2.857.318	3.400.00

2) Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje – gospodarske družbe

Podravje	2013	2020
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (%)	38,56	45

3) Število podprtih novih izvoznih podjetij:

Podravje	2014	2020
z nepovratnimi viri	0	25
s povratnimi viri	0	15

Investicijsko področje I.3: Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture

Regijsko gospodarstvo označuje nizek nivo investiranja gospodarskih subjektov v regiji in nizek delež tujih naložb – tako iz drugih delov države kot iz tujine. Gospodarske dejavnosti ne zagotavljajo odpiranja novih (zlasti kakovostnih) delovnih mest, kar dokazuje izjemno visoka brezposelnost ter opredelitev (gospodarsko) pomembnega dela regije za problemsko območje. Trenutno ne obstaja sistem, ki bi zagotavljal učinkovito predstavitev regije kot destinacije za vzpostavitev in izvajanje gospodarske aktivnosti, kjer vlada ugodna klima in imajo gospodarski subjekti na voljo vse pomembne oblike podpore za uspešno delovanje.

Program podpira izvedbo vseh aktivnosti podpore za tuje in domače investitorje – vzpostavitev sistema za poenoteno obravnavo zainteresiranih investitorjev v regijo, učinkovito uporabo vseh (finančnih in ostalih) instrumentov, ki so na razpolago na državnem nivoju, pripravo in izvedbo vseh promocijskih aktivnosti (identifikacija vseh ključnih motivov za prihod, promocijski materiali – predstavitev prednosti regije, njenega gospodarstva in razpoložljivih človeških virov, gospodarske delegacije in kooperacijska srečanja, sejemske predstavitve, spletne informacije, stiki z mediji, gospodarska diplomacija...), pripravo informacijskih podlag (baze podatkov) za investitorje, spremljanje/monitoring gospodarskih gibanj, trendov, ... v regiji in širše, identifikacija potencialnih investitorjev, podpora investitorjem pred, med in po izvedbi investicije, iskanje strateških partnerjev s pomočjo obstoječih povezav, itd. Izvajanje aktivnosti mora biti usklajeno z dolgoročnim prostorskim načrtovanjem v regiji.

Program podpira tudi razvoj, vzpostavljanje in delovanje osrednjih (regijskih) gospodarsko-logističnih con za privabljanje zunanjih investitorjev. Širitvi dejavnosti regijskih gospodarskih subjektov je namenjeno vzpostavljanje lokalnih poslovnih in obrtnih con.

Kazalniki IP I.3:

1) Število podprtih projektov investicij v poslovno-obrtniške-podjetniške cone

Podravje	2014	2020
Število projektov	0	3

2) Število naseljenih podjetij v poslovno-obrtniške-podjetniške cone (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	15

3) Število zaposlenih v podjetjih na območju poslovno-obrtniških-podjetniških con (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število zaposlenih	0	500

4) Število investicij izven poslovno-obrtniških-podjetniških con

Podravje	2014	2020
Število investicij	0	25

Investicijsko področje I.4: Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem in izvajanjem podpornih storitev za nova, mlada in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za izgradnjo start-upov, socialnih podjetij ter zadrug

Za regijo je značilna nizka podjetniška aktivnost in kultura. Nastaja premalo novih podjetij, med njimi jih je največ v storitvenih dejavnostih s sorazmerno nizkim deležem znanja, primanjkuje pa novih podjetij v predelovalnih dejavnostih, zlasti takih z visoko dodano vrednostjo, in storitvah, ki temeljijo na znanju. Posamezne ciljne skupine so med nastajajočimi podjetji nezadostno zastopane. Naštete značilnosti vplivajo na sorazmerno nizko stopnjo preživetja podjetij ter na nizek delež mikro in malih (MMP) podjetij, ki bi preraščala v mala in srednja podjetja (MSP), ustvarjala kakovostna delovna mesta ter se vključevala v internacionalizacijo. Institucije poslovne podpirne infrastrukture se še vedno premalo povezujejo, storitve so nepregledne in premalo približane uporabnikom. Primanjkuje stalnih virov za financiranje storitev za MMSP.

Konkurenčno gospodarstvo bo temeljilo na razvoju obstoječih podjetij in nastajanju novih. Razvojni ukrepi bodo usmerjeni v izboljšanje poslovnega okolja, zlasti za mala in srednje velika podjetja, vključno z zagotavljanjem razvoja ustrezne podpirne infrastrukture. Ukrepi bodo namenjeni nadgradnji vsebine podpornih storitev podjetniško inovacijskega ekosistema (mentorstvo, usposabljanje, promocija, povezovanje s KKI, svetovanje – tudi za internacionalizacijo itd.).

Za hitrejšo nastajanje novih in razvoj mladih podjetij, zlasti tistih v dejavnosti z visoko dodano vrednostjo in storitvah, temelječih na znanju, je treba zagotoviti ustrezne finančne instrumente, ki bodo podpirali zagon podjetij ter naložbe in poslovanje v zgodnji fazi razvoja (ki jih komercialni, dolžniški viri ne podpirajo). Gre za zagotavljanje nepovratnih sredstev, lastniških in dolžniških instrumentov na ravni regije ali partnerstev in/ali lokalnih skupnosti (mikrokrediti) iz javnih in javno-zasebnih sredstev ob upoštevanju kritične mase udeležencev in uporabnikov teh finančnih instrumentov.

Kazalniki IP I.4:

1) Število novoustanovljenih podjetij v okviru podpornega okolja (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	80

2) Stopnja preživetja novoustanovljenih podjetij (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Stopnja preživetja po preteku 2 let	/	+
Stopnja preživetja po preteku 5 let	/	+

Investicijsko področje I.5: Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev

Za Podravje velja podobna ugotovitev kot za Slovenijo. Hitro narašča dostopnost do interneta, visoka je uporaba mobilne komunikacije, slabša pa je uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologij v učnem procesu, javni upravi ter poslovnem svetu. Predvsem pa je pomanjkljiva ponudba e-vsebin, temelječih na informacijah javnega značaja. Poseben problem je slaba pokritost ruralnih območij znotraj območja Podravja, saj je zaradi slabe infrastrukture ter redke poseljenosti tudi komercialen interes ponudnikov slabši.

S pomočjo lokalnih skupnosti, zasebnega kapitala in drugih sofinancerjev bomo omogočili dostop uporabnikom do širokopasovnih storitev na celotnem območju Podravja. Da bi zagotovili vključenost čim večjega števila prebivalstva v proces vseživljenjskega učenja in večjo fleksibilnost trga dela bomo v okviru programa izvajali ukrepe za večjo dostopnost do IKT, učinkovitejšo in pestrejšo ponudbo programov izobraževanja in usposabljanja na daljavo ter razvoj in uporabo inovativnih metod in e-orodij.

S programom se želi spodbuditi izgradnjo digitalizacijske infrastrukture za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin, pospešeno uvajanje elektronskega poslovanja, spodbujanje razvoja storitev, interneta, razvoj mreže javno dostopnih točk, izgradnje IKT infrastrukture, iskanje novih organizacijskih modelov in tehnoloških rešitev IKT tehnologije.

Za hitrejši razvoj informacijske družbe je bistvenega pomena možnost dostopanja do širokopasovnih omrežij oziroma do storitev, ki jih ta omogočajo. Še posebej je pomemben razvoj IKT na podeželju in primestnem območju ter povečanje možnosti dostopnosti in vključenosti osebam s posebnimi potrebami, starejšim in vsem ostalim skupinam, za katere obstaja verjetnost, da bodo ostale zapostavljene. Ukrepi bo namenjen gradnji odprte širokopasovne infrastrukture naslednje generacije na območjih, kjer ni izkazanega tržnega interesa za gradnjo take infrastrukture. Infrastruktura bo namenjena gospodarstvu pa tudi gospodinjstvom in javnim institucijam.

Uporaba in poznavanje možnosti IKT pri povečanju konkurenčnosti gospodarstva je velikega pomena. Ukrepi bo spodbujal uporabo informacijske tehnologije predvsem v poslovnem sektorju. Še posebej so tržno zanimiva mala, mikro in srednja podjetja, ki morajo, če želijo ostati ali postati konkurenčna, v veliko večji meri uporabljati možnosti informacijskih tehnologij ter storitev.

Z ukrepi bomo spodbujali poučevanje in učenje s pomočjo modernih tehnologij (izobraževanje na daljavo, ipd.). Zato bomo v okviru ukrepa podpirali projekte s področja razvoja e-vsebin in razvoja ter uporabe inovativnih metod in e-orodij. Izvajanje projektov bo prispevalo k zagotavljanju programov in sistematični uporabnosti IKT tehnologije na področju vseživljenjskega učenja ter zmanjšanju razlik dostopa in uporabe do le-teh.

Kazalniki IP 1.5:

1) Število novih priključkov na širokopasovne povezave

Podravje	2014	2020
Število priključkov	0	2.700

Splošni kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Število podjetij

Podravje	2013	2020
Samostojni podjetniki (število)*	10.388	11.000
Gospodarske družbe (število)*	7.553	7.600

* Ajpes, podatek se nanaša na število gosp. subjektov, ki so za leto 2013 oddali finančna poročila

2) Število zaposlenih

Podravje	2013	2020
Zaposleni – samostojni podjetniki (število)*	7.629	9.000
Zaposleni – gospodarske družbe (število)*	59.531	65.000

* Ajpes, podatek se nanaša na število gosp. subjektov, ki so za leto 2013 oddali finančna poročila

3) Ustvarjen prihodek podjetij

Podravje	2013	2020
Prihodek - samostojni podjetniki (v 1.000 EUR)	790.316	900.000
Prihodek - gospodarske družbe (v 1.000 EUR)	7.649.211	8.500.000

4) Prihodek na zaposlenega

Podravje	2013	2020
Prihodek na zaposlenega - samostojni podjetniki (v EUR)	103.594	110.000
Prihodek na zaposlenega - gospodarske družbe (v EUR)	128.491	135.000

5) Neto dodana vrednost na zaposlenega (gospodarske družbe)

Podravje	2013	2020
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v 0000 EUR)	30.497	+10%

6) Regionalni bruto domači proizvod - BDP na prebivalca

Podravje	2012	2020
Regionalni BDP na prebivalca (v EUR)	14.359	+5%

7) Neto razpoložljiv dohodek na prebivalca

Podravje	2012	2020
Neto razpoložljiv dohodek na prebivalca (v EUR –fiksni tečaj)	9.565	+5%

8) Povprečna mesečna bruto plača

Podravje	2013	2020
Povprečna mesečna bruto plača (v EUR)	1.394,51	+5%

9) Število delovno aktivnih prebivalcev

Podravje	2013	2020
Število DAP	117.818	122.000
starejši od 50 let	31.9%	27%

10) Stopnja registrirane brezposelnosti

Podravje	2013	2020
Stopnja reg. brezposelnosti (%)	15%	13%

I.6 Socialno podjetništvo in družbene inovacije

Namen ukrepa je buditi podporo ustanovitvi in zagonu novih socialnih podjetij v Podravju in s tem ustvariti nova delovna mesta za ranljive skupine na trgu dela. Ukrep bo krepil razvoj socialnega podjetništva in razvil ustrezne aktivnosti, povečal prepoznavnost socialnega podjetništva in vedenja, nadgradil obstoječe podporno okolje za podjetništvo ter spodbujal zaposlovanje ranljivih skupin na trgu dela. Z ukrepom bomo spodbujali uvajanje in razvoj socialnega podjetništva ter druge programe, ki bodo omogočili vključenost v družbo dolgotrajno brezposelnih, mladih, starejših, invalidov, žensk ter ostalih ranljivih/diskriminiranih skupin na trgu dela preko vključitve v usposabljanje in delo (fleksibilne oblike) ter v (samo)zaposlitev v okviru socialnega podjetništva. Z namenom pospeševanja kreiranja novih delovnih mest, predvsem za socialno izključene skupine, bomo razvijali partnerski pristop v lokalnem okolju, ki bo omogočil hitrejšo integracijo najbolj ranljivih / depriviligiranih ciljnih skupin v delovne procese oz. njihovo aktivno udeležbo na trgu dela. V okviru ukrepa bomo spodbujali tudi razvoj in izvajanje dejavnosti, ki bodo prispevale k hitrejšemu in enakomernejšemu razvoju skupnosti, izboljšale kvaliteto življenja ter zaposlovanje v socialno in socialno-varstvenih ter drugih storitvah v neprofitnem sektorju.

Kazalniki IP I.6:

1) Število novoustanovljenih podjetij v okviru podpornega okolja (v okviru podprtih investicij)

Podravje	2014	2020
Število podjetij	0	80

3) Število novih delovnih mest v socialni ekonomiji

Podravje	2014	2020
Število novih delovnih mest	/	400

b. RAZVOJNA PRIORITETA II : VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN ZNANJE

Cilj prioritete je spodbujanje socialne vključenosti in dvig ravni znanja vseh prebivalcev Podravja

Podravje želi postati regija visoke kakovosti življenja vseh generacij ter visoke tolerantnosti in spoštovanja vseh družbenih skupin. Zaradi velikih družbenih in gospodarskih sprememb v zadnjih letih in še ostrejših razmer v prihodnje ne želimo pozabiti na ljudi, ki ostajajo brez dela, socialno izključenih in na robu družbe. Zato uvajamo ukrepe za zaposlovanje težje zaposljivih skupin (predvsem žensk, mladih in starejših brezposelnih, invalidov), vključno s programi socialnega podjetništva in zaposlovanjem na drugem trgu dela ter zagotoviti sodobne programe socialnega varstva (za starejše in mlade) in krepitve zdravja.

Ukrepi in aktivnosti znotraj te prioritete so usmerjeni v izboljšanje pogojev za življenje vseh kategorij prebivalcev Podravja in sicer tako najmlajših, vključenih v vrtce in osnovne šole, mladine, kot tudi ostarele prebivalstva, ter ogroženih in ranljivih ciljnih skupin. Prav tako so aktivnosti usmerjene v krepitev zdravja in aktivnega življenja celotnega prebivalstva. Znotraj te prioritete so tudi aktivnosti v podporo zagotavljanju ustreznih stanovanjskih pogojev prebivalstva Podravja.

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Izboljšanje kvalitete življenja posameznikov in družin ter povečanje družbene povezanosti in socialne vključenosti vseh skupin prebivalstva
- Povečanje socialne vključenosti in kakovosti bivanja mladih, ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva

- Investicije v nadaljnji razvoj izobraževalnih institucij za doseganje kakovostnega in učinkovitega izobraževanja in usposabljanja, vključno z uporabo inovativnih tehnologij ter vzpostavitev sistema visokošolskih študijskih programov za potrebe podjetništva in prenos znanj.
- Povečanje vpliva raziskav, razvoja in inovacij na kakovost bivanja

Podravje ima vse možnosti za zagotavljanje še boljše kakovosti življenja, saj ima tako gospodarsko razvojne podlage, ki so prepletene z naravno danostjo za zdravo bivanje, kot inovativno kreativne podlage za prepoznavanje in razvijanje potencialov na katerikoli generacijski točki in s tem oblikovanje perspektivnih človeških virov ter zmanjšanje tveganja revščine in/ali socialne izključenosti.

Cilja prioritete sta predvsem izboljšanje kakovosti življenja v Podravju in povečanje osebnega socialnega kapitala. Povezovanje družbe v širšem smislu zajema medgeneracijsko sodelovanje, ki se že zaznava kot trend premostitve razlik med generacijami, izboljšanje možnosti za temeljni razvoj mladih, izenačevanje možnosti za ljudi s posebnimi potrebami, omogočanje boljših bivalnih razmer ter – najpomembnejše – razvijanje zdravstvenih in socialnih storitev.

Podravje stremi k zagotavljanju visoke kakovosti življenja svojim prebivalcem in njihove blaginje v širšem smislu, ki ne zajema le višjega življenjskega standarda v obliki materialnih dobrin, temveč se nanaša predvsem na enake možnosti zadovoljevanja življenjskih potreb ter izkoriščanja priložnosti v kakovostno urejenem okolju. V okviru te prioritete bodo razvojni cilji Podravja usmerjeni predvsem v spodbujanje dejavnikov in storitev, povezanih s kakovostjo življenja, kot so: pravica do prebivališča; vzgoja, izobraževanje in poklicno usposabljanje; zaposlitev in ugodne delovne razmere; zdravje in dostop do zdravstvene oskrbe; vključenost posameznika v mrežo socialnih odnosov; socialna varnost; prosti čas.

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Povečanje zaposljivosti (delovno aktivnega prebivalstva), njihovo hitrejšo vključevanje na trg dela,
- Zagotavljanje učinkovitega delovanja trga dela in vseživljenjsko učenje
- Spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih v trg dela, znižanje brezposelnosti mladih
- Zmanjšanje neskladja na trgu dela
- Spodbujanje socialne varnosti in povečanje socialne vključenosti prebivalcev
- Spodbujanje kvalitete življenja in dvig bivanjskega standarda ter izboljšanje dostopnosti do socialnih in zdravstvenih storitev,
- Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva in demografskega stanja v regiji
- Izboljšanje poklicnih in splošnih kompetenc
- Izboljšanje sodelovanja trga dela z izobraževalnim sistemom
- Spodbujanje razvoja in krepitev nevladnih organizacij in civilnega dialoga

Investicijska področja

A. Vključujoča družba

- II.1 **Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje**
- II.2 **Aktivna vključenost in enake možnosti**

B. Znanje

- II.3 **Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc**
- II.4 **Dostop do vseživljenjskega učenja**

V času finančne in globalne gospodarske krize je nujno pozornost nameniti splošnim življenjskim vrednotam, ki zagotavljajo boljšo kakovost življenja in blaginjo prebivalstva. Prav izboljšanje blaginje prebivalstva je en izmed pomembnih razvojnih ciljev Podravja. V okviru tega programa se pojavlja vizija za spremembe v gospodarstvu in družbi, ki bo usmerjena k zagotavljanju enakih možnosti in k večanju blaginje sedanjih in prihodnjih generacij.

Spodbujala se bo socialna in delovna vključenost ranljivih in težje zaposljivih s spodbudami za zaposlovanje in kreiranje delovnih mest. Posebej se bo spodbujal razvoj socialnih inovacij, projektov za RCS (mladi, invalidi, starejši, dolgotrajno brezposelni, neaktivni). Izvajalo se bo usposabljanje ranljivih in težje zaposljivih za potrebe na trgu dela.

V okviru socialnega vključevanja se bodo spodbujali projekti posebej prilagojeni za posamezna področja, prilagojeni programi zaposlovanja RCS (mladi, invalidi, starejši, dolgotrajno brezposelni, neaktivni). Prav tako se bo spodbujala socialna vključenost in zaposlovanje ranljivih in težje zaposljivih v povezavi z lokalnim okoljem in razvojem delovnih mest na podeželju.

Zagotavljali se bodo ukrepi za enake možnosti invalidov na trgu dela, podpore za prehod iz brezposelnosti oz. iz statusa uživalcev socialnih pravic v status zaposlene osebe (tudi samozaposlene) oz. iskalca zaposlitve, osveščanje in vključevanje lokalnih skupnosti in delodajalcev v boj proti diskriminaciji invalidov, podpore za prehod invalidne mladine iz zavodov oz. šolanja na trg dela, za kvalitetna delovna mesta za invalide. Izvajala se bo tudi ukrepi vseživljenjskega učenja, kariernega napredovanja in mobilnost zaposlenih invalidov.

Investicijsko področje II.1: Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje

Podravje se sooča z visoko stopnjo registrirane brezposelnosti in izrazitim neskladjem na trgu dela. Med brezposelnimi se, tako kot v celotni državi, povečuje delež žensk in mladih, iskalcev prve zaposlitve. Relativno visok delež predstavljajo dolgotrajno brezposelni in starejši, pa tudi tisti brez strokovne izobrazbe. Ključni problem pri mladih brezposelnih je neustrezna izobrazbena struktura. Z naraščanjem trajanja brezposelnosti se zmanjšujejo tudi možnosti brezposelnih za ponovno zaposlitev, dolgotrajno brezposelni pa postajajo vse težje zaposljivi.

V Podravju je opazno še vedno premajhno povezovanje izobraževalne sfere z gospodarstvom, ki vodi v neustreznost in neprilagojenost programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela. Izvajanje številnih učnih, motivacijskih in animacijskih aktivnosti za pospeševanje vključevanja v vseživljenjsko učenje v regiji, kljub nekaterim povezovanjem, še vedno poteka precej neusklajeno in nepovezano. Dostopnost do podpore je za ciljne skupine v posameznih lokalnih okoljih zelo različna. Za izboljšanje razmer na trgu dela bomo na območju Podravja v okviru programa izvajali ukrepe za povečanje zaposljivosti z dvigom izobrazbene ravni, spodbujanje novega zaposlovanja in vzpostavitev bolj fleksibilnega trga dela.

Ukrepi bodo podpirali vzpostavljanje ustreznega okolja, ki bo motiviralo posameznike za aktivno reševanje lastne brezposelnosti, hkrati pa zagotavljalo potrebno raven socialne varnosti. Ukrepi bodo usmerjeni v izboljšanje zaposljivosti težje zaposljivih, ranljivih skupin, v zmanjševanje strukturnega neskladja na trgu dela, v motiviranje za karierno orientacijo, spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih na trg dela (zlasti tistih, ki niso niti zaposleni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje). V okviru ukrepa bomo motivirali mlade, da se že v času šolanja vključijo v proces iskanja zaposlitve in navezovanja stikov s potencialnimi delodajalci. Razvijali bomo inovativne pristope za izboljšanje kompetenc mladih, ki jih potrebujejo za uspešen vstop na trg dela ali razvoj podjetniške poti. S povezovanjem ključnih akterjev na trgu dela in krepitevijo podpornega okolja pa bomo mladim olajšali prehod med izobraževanjem in delom ter s tem prispevali k znižanju stopnje brezposelnosti prvih iskalcev zaposlitve.

Zaradi neugodnih demografskih gibanj (hitro staranje prebivalstva in visok delež brezposelnih starejših) je nujno izvajati ukrepe za čim večjo aktivnost starejšega prebivalstva. Delež brezposelnih starejših od 40 let se v Podravju zvišuje in je leta 2013 znašal kar 52,5 % vseh brezposelnih. Zato bo za omenjeno starostno skupino potrebno poskrbeti dodatne spodbude za ostajanje na trgu dela, zlasti glede usklajevanja družinskega, poklicnega in zasebnega življenja ter zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja (zmanjševanje stresa in izgorelosti na delovnem mestu ter posledično odsotnosti). Ključno za doseganje cilja je sodelovanje socialnih partnerjev in ostalih institucij, ki delujejo na področju zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja. Posebna pozornost bo namenjena prilagajanju delovnega okolja starejšim in invalidom ter spodbujanju skupnih projektov socialnih partnerjev na tem področju. Izvajali se bodo tudi ukrepi za učinkovit prenos znanja med generacijami ter razvijali sistemski in inovativni pristopi za usposabljanje starejših delavcev z namenom ohranjanja kakovostnih zaposlitev oz. lažje prehode na trg dela.

Investicijsko področje II.2: Aktivna vključenost in enake možnosti

Za omogočanje višje kakovosti življenja bo v prihodnjih letih regionalni razvoj na področju zdravstvenih in socialnih storitev usmerjen v izboljšanje preventive za preprečevanje nastanka kroničnih in hujših bolezni, tako z večjo promocijo zdravega načina življenja, prehranjevanja in bivanja. Zraven tega sta potrebna izboljšanje ali dopolnitev socialno-storitvene infrastrukture, usmerjena predvsem v povečanje ponudbe bivalnih enot in preoblikovanje obstoječih v mreže bivalnih in stanovanjskih enot za starejše ter mreže centrov za podporo osebam s težavami v duševnem razvoju. Prav tako se bomo osredotočili na programe in projekte za podporo in nadgradnjo storitev za osebe s posebnimi potrebami ter socialno šibko skupino prebivalstva, kar bo prispevalo k zmanjšanju socialnih razlik in ustvarjalo enake možnosti za vse generacije. V skupini zagotavljanja dostopnosti do javnih storitev pa sem bomo v prihodnjem programskem obdobju posvetili tudi zagotavljanju javnih storitev na področju predšolske in osnovnošolske vzgoje in izobraževanja.

S skladnim razvojem je potrebno razviti pogoje za enake možnosti in vključevanje vsem skupinam prebivalstva, predvsem tako, da se nadomestijo pasivne oblike pomoči za posamezne (ranljivejše) skupine z aktivnimi pristopi, ki bodo omogočili njihovo delovno in socialno vključenost. S pravočasno pripravo na demografske spremembe in njihovo obvladovanje bomo istočasno zagotovili tudi vpliv na gospodarsko rast in razvoj novih delovnih mest, skozi nove oblike dela.

Med brezposelnimi v Podravju prevladujejo ciljne skupine, ki iz različnih razlogov niso dovolj konkurenčne in zanimive za delodajalce. Večinoma gre za osebe, ki jih lahko uvrstimo tako med starejše kot med dolgotrajno brezposelne, njihova zaposljivost pa je zmanjšana še zaradi nezadostne ali neustrezne izobrazbe ter drugih za delodajalce nezaželenih lastnosti, kot so različne zdravstvene težave, socialne omejitve, pomanjkanje dodatnih znanj, premajhna motiviranost za delo, nefleksibilnost, ipd. V okviru programa bomo spodbujali razvoj novih oblik odpravljanja socialne izključenosti, izvajanje začasnih in občasnih delovnih aktivnosti. Z odpravljanjem različnih oblik diskriminacije, predvsem na trgu dela, kot tudi na drugih področjih družbenega življenja, bomo prispevali k večji socialni vključenosti in zmanjšanju ekonomske in socialne ogroženosti prebivalstva. Neskladja na trgu dela in problem grozeče socialne izključenosti določenih skupin bomo razreševali z aktivizacijo brezposelnih, s pospeševanjem prožnih oblik zaposlovanja ter z upoštevanjem novih oblik dela in zaposlovanja kot podlage za zagotavljanje socialne varnosti. Ukrepi bodo spodbujali podjetništvo in kreiranje mest na področjih socialne ekonomije: socialno-varstvene storitve, javnih storitev, neprofitnih organizacij, ekologije in podobno. Izvajanje ukrepov bo prispevalo k večji socialni vključenosti in zmanjšanju materialne ogroženosti brezposelnih in drugih ranljivih skupin. Ukrepi bodo prav tako usmerjeni v ponudbo cenovno dostopnih stanovanj šibkejšemu sloju prebivalstva in ureditvi stanovanj za mlade družine.

Javna zdravstvena infrastruktura in inovativne storitve

Regija mora vzpostaviti tudi širši družbeni razvoj, kar pomeni, da mora deprivilegiranim skupinam (starejšim, invalidom...) nuditi kakovostnejše življenje. Omogočiti mora zdravstveno in socialno oskrbo ter boljšo mobilnost deprivilegiranih skupin. Podravje ima v osnovi vzpostavljen celovit sistem zdravstvenega varstva (tako na primarni kot sekundarni ravni), kljub temu pa je v zadnjih letih opazen zaostanek na področju infrastrukture in pomanjkanje zdravnikov na obeh ravneh. Z ukrepi na tem področju želimo vplivati na dvig kakovosti zdravstvenih storitev, kakor tudi za izboljšanje dostopnosti do teh storitev za vse prebivalce v regiji. Boljša dostopnost zdravstvenih in socialnih storitev na območju Podravja bo omogočena z izboljšanjem infrastrukture in programov, ki se nanašajo na zdravstvene in socialne storitve. Zdravje je zelo pomemben kazalec kakovosti življenja na posameznem območju. Izboljšanje zdravstvenega sistema doprinese k blaginji regije in države. Tako lahko daljšanje dobe zdravega in aktivnega življenja vsakega posameznika v regiji omogoči več let delovne aktivnosti prebivalstva, zmanjšuje socialne razlike in predvsem omogoči, da so posamezniki dlje časa in bolj aktivno vključeni v družbo. Zdravje in zdrav življenjski slog sta temelj kakovosti življenja, vendar raziskave kažejo, da še vedno posamezne zdravstvene skupine živijo premalo zdravo. Zato je treba zagotoviti stalno promocijo in dejavno vključevanje prebivalstva v programe zdravja in aktivnosti ter tako prispevati k spremembi življenjskega sloga in bolj zdravemu načinu življenja vsakega posameznika.

Socialna infrastruktura in inovativne storitve

Na območju Podravja in celotne regije je mreža programov socialnega varstva zelo široka. Okrepiteve so potrebne predvsem na področju preventivnih programov in dodatnih nastanitvenih možnosti za različne kategorije uporabnikov, ki se znajdejo v akutni situaciji in nimajo zanesljive socialne mreže, na katero se lahko obrnejo. Staranje prebivalstva in na drugi strani želja po čim daljšem bivanju doma narekuje nove oblike pomoči starejši generaciji s pripravo programov in možnostmi, ki jim bodo to omogočale. Obstoječe oblike potrebujejo spremembe in nadgradnje v smeri vzpostavitve tistih programov, ki bodo v dani situaciji odgovorili na potrebe starajoče generacije. Težave so prav tako prisotne na področju duševnega zdravja in potreb ljudi s posebnimi potrebami, kjer je prav tako potrebno obstoječe programe reorganizirati in nadgraditi. S področja socialnega varstva je na ravni regije pripravljen Regijski izvedbeni načrt na področju socialnega varstva 2014 – 2016 za Podravje, ki podrobneje definira ukrepe s področja socialnega varstva (ti so torej vsebinsko dodatno podprti tudi s tem dokumentom).

Javne storitve – predšolska vzgoja

Ukrepi na področju vzgojno varstvenih ustanov so usmerjeni v razvoj in izboljšanje prostorov, v katerih se vzgaja in izobražuje mlajše prebivalce Podravja. Ponudba novih možnosti in izboljšanje kakovosti izobraževanja s preoblikovanjem, razširjanjem ali dograjevanjem izobraževalnih enot bosta doprinesla k boljši kakovosti življenja na območju Podravja. Izboljšanje priložnosti za kakovostno izobraževanje mladih ima dolgoročne pozitivne posledice, saj se tako razvija prebivalstvo, ki bo bolj delavno ter socialno aktivno in bo s tem prvenstveni odraz visoke kakovosti življenja v Podravju.

A. Znanje

Dosegati kakovostno in učinkovito izobraževanje je najpomembnejši cilj na vseh ravneh izobraževanja, saj je znanje eden ključnih dejavnikov razvoja sodobnih družb in pomemben varovalni dejavnik, ki posamezniku zagotavlja dejavno vključevanje v družbo in delo.

Spremembe, ki jih prinaša na znanju temelječa družba, pogojujejo tudi potrebo po drugače usposobljeni delovni sili. Družba v kateri je glavni vir konkurenčnih prednosti in inovacijske sposobnosti znanje, potrebuje visoko izobraženo, ustvarjalno, fleksibilno in podjetno delovno silo z močno motivacijo za nenehno učenje. Zato bo eden izmed ključnih predpogojev za hitrejši razvoj Podravja in uspešno dohitevanje najrazvitejših zagotavljanje ustrezno izobražene in usposobljene delovne sile, ki bo sposobna učinkovito ustvarjati, deliti in uporabiti znanje, ki je na voljo. Z ukrepi bomo spodbujali razvoj različnih oblik in možnosti izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh ter zagotovili uvajanje pluralnih programov izobraževanja in celovit podporni sistem za vseživljenjsko učenje, ki se bo krepil z vzpostavljanjem mehanizmov za priznavanje različnih oblik izobraževanja in učenja (formalno, neformalno in priložnostno) na vseh ravneh. Ukrepi so usmerjeni tudi v različne načine spodbujanja in motiviranja za vključitev v različne sheme izobraževanja in usposabljanja.

V ta namen nameravamo prilagoditi strukturo in obseg formalnega in neformalnega izobraževanja potrebam regionalnega okolja ter spodbuditi vse generacije za vključevanje v te programe. S tem želimo prispevati k večji sinergiji šolstva in gospodarstva v Podravju. V regiji že nekaj let ugotavljamo velik razkorak med ponudbo in povpraševanjem po kadrih na trgu dela. Deficit obstaja predvsem na področju tehniških profilov vseh stopenj izobrazbe. Zraven tega pa opažamo tudi slabo motivacijo tako mlajše kot starejše populacije za vključevanje v različne oblike izobraževanja ter nizko samoiniciativnost pri iskanju kariernih in morebitnih podjetniških priložnosti.

Investicijsko področje II.3: Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc

Program bo usmerjen v krepitev sposobnosti gospodarstva za intenzivnejši in na znanju temelječ razvoj, s poudarkom na krepitvi človeških virov in znanja za potrebe gospodarstva. Zato bomo spodbujali prenos znanj iz akademske sfere v gospodarstvo ter obratno kot tudi v uvajanje interdisciplinarnosti raziskovanj ter krepitev

sodelovanja na medinstitucionalni ravni. Z namenom oblikovanja bolj inovativnega in tehnološko naprednega gospodarstva in spodbujanja razvojnih možnosti podjetij bomo spodbujali aktivnosti odpiranja bolj kakovostnih delovnih mest za visoko izobraženo delovno silo, krepitev podiplomskega znanja kadrov v gospodarstvu, mobilnost strokovnjakov na medsektorski, medinstitucionalni in mednarodni ravni, promocijo znanosti, zlasti naravoslovno-tehniških ved.

Na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja bomo krepili sodelovanje s socialnimi partnerji, ustvarjali pogoje za povezovanje šol z gospodarstvom na lokalni in regionalni ravni ter skušali izboljšati kakovost in povečati privlačnost poklicnega izobraževanja. Z ukrepom bomo spodbujali tudi razvoj modernih izvedbenih oblik usposabljanja in izobraževanja učiteljev ter drugih izobraževalcev, saj bo le to prispevalo k dvigu kakovosti njihovega dela. Trendi v obrti in gospodarstvu odpirajo nove možnosti zaposlitev in hkrati poudarjajo nujnost prestrukturiranja obstoječih kadrov. Zato bo potrebno v prihodnje vlagati v izboljšanje kompetenc in dosežkov mladih, kakor tudi zaposlenih in izobraževalcev ter tistih, ki imajo manj možnosti za vključitev v vseživljenjsko učenje. Za blažitev strukturnih neskladij na trgu dela, Zavod vključuje brezposelne osebe v programe izobraževanja in usposabljanja ter druge programe aktivne politike zaposlovanja, ki nudijo možnosti usposabljanja in pridobivanja ustreznih delovnih izkušenj. Med temi aktivnostmi Zavoda je izobraževanje brezposelnih oseb pomemben ukrep, s katerim zasledujemo dva cilja, in sicer dvig izobrazbene ravni in zmanjšanje neskladij na trgu dela. V teh aktivnostih bo Zavod podprl tudi programe, ki bodo povečali zaposlitvene možnosti brezposelnim osebam tudi na VI. in VII. stopnji izobrazbe. Prednost pri vključevanju bodo imeli izobraževalni programi, po katerih je večje povpraševanje na trgu dela. Med temi so zagotovo programi tehničnih in naravoslovnih smeri, saj ugotavljamo v teh strokah deficit na trgu dela že daljše časovno obdobje.

Delo in razmišljanje nas vodita v smeri povezovanja z gospodarstvom na lokalni ravni in tudi širše. Zavedamo se, da je prihodnost poklicnega izobraževanja tesno povezana z gospodarstvom in njegovimi potrebami, zato želimo vzpostaviti tesno partnerstvo s podjetji. S partnerstvom zagotavljamo zadostno število učnih mest za študente, hkrati pa nam omogoča nenehno spremljanje potreb gospodarstva in vpeljevanje le-teh v izobraževalne programe in druge oblike usposabljanja. Za razvojne načrte je potrebno združiti vse sile, razvoj v znanju pa je osnova. Z izvedenimi aktivnostmi bomo tako pomembno prispevali k povečevanju znanja na področju bionike (z izvedbo strokovnih seminarjev) in k osveščanju o pomenu uporabnosti bionike, ki danes postaja pomembna znanost za prihodnost.

Znanje je tudi osnova za odpravljanje strukturnih problemov. Delež visoko in višje izobraženega prebivalstva je v Podravju pod državnim povprečjem. Izkušnje kažejo, da napreduje razvojni proces v gospodarstvu le tako hitro in uspešno kot to obvladujejo in omogočajo kadri, za katere bomo poskrbeli na ta način, da jim bomo omogočili seznanjanje z novejšimi dosežki in tehnologijami. Le tako bodo lahko, ob pomoči specialistov, vpeljevali novitete v podjetjih, kjer bodo oz. so zaposleni in bodo pobude zato prihajale »od znotraj.«

Investicijsko področje II.4: Dostop do vseživljenjskega učenja

Vseživljenjsko učenje in izobraževanje sta odgovora na vprašanje, kako razviti učenju prijazno družbeno okolje, ki bo temeljilo na reorganizaciji vseh področij življenja (delo, prosti čas, družina, kultura, šport, izobraževanje). S takšnimi izhodišči bomo omogočili preseganje vedno večje neenakosti v smislu večje prepletenosti regije z znanjem in vedenjem. Zanimanje ljudi za tovrstno usposabljanje nas spodbuja, da nadaljujemo z utečenim programom in ga razvijamo ne samo na področjih, kjer so že prvi rezultati, temveč tudi na druga področja, ker bo le tako program prispeval k vseživljenjskemu učenju. Program je potrebno dopolniti v smislu tistih vsebin, pri katerih že sedaj nastajajo zastoji: animacija prebivalstva, določanje izobraževalnih in akcijskih ciljev ter promocijske dejavnosti. Na območju Podravja je potrebno še bolj intenzivno kot doslej spodbujati raznolike možnosti vseživljenjskega učenja in glede na podatke o stanju na trgu dela, še posebej pri brezposelnih ter zaposlenih z nižjo izobrazbo in nedokončanim šolanjem. Spodbuditi je potrebno čim bolj raznovrstno ponudbo izobraževanja, omogočiti čim širšo vključitev prebivalcev Podravja v izobraževanje, okrepiti dejavnost izobraževanja odraslih, ponuditi najrazličnejše programe usposabljanja za življenjsko uspešnost ter funkcionalno pismenost, razviti oz. nadgraditi pogoje za raznovrstno učenje, uporabo IKT in e-gradiv ter nadgraditi infrastrukturo za doseganje dobre vključenosti prebivalcev Podravja v vseživljenjsko izobraževanje.

Z aktivnostmi bomo spodbujali tudi razvoj novih zaposlitvenih priložnosti in spodbujali vseživljenjsko učenje, predvsem zagotavljanje enakomernega dostopa do VŽU v regiji. Izvajali bomo tudi ukrepe za večjo integracijo in

boljšo dostopnost ponudbe izobraževanja, usposabljanja, svetovanja in informiranja ter strateškega razvoja koncepta vseživljenjskega učenja.

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Stopnja registrirane brezposelnosti

Podravje	2013	2020
Stopnja registrirane brezposelnosti	15,0 %	11 %
Stopnja registrirane brezposelnosti 15-24 let	36,8 %	18 %
Stopnja registrirane brezposelnosti 25-29 let	21,6 %	13 %

2) Delež vključenosti otrok v predšolsko vzgojo

Podravje	2013	2020
Delež vključenosti otrok v predšolsko vzgojo	75,0 %	80 %

3) Delež brezposelnih s končano srednješolsko izobrazbo

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih s končano srednješolsko izobrazbo	29,1 %	25 %

4) Delež brezposelnih s končano VII. stopnjo izobrazbe

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih s končano VII. stopnjo izobrazbe	9,1 %	6 %

5) Delež brezposelnih nad 50 let

Podravje	2013	2020
Delež brezposelnih nad 50 let	31,9 %	25,0 %

6) Naravni prirast

Podravje	2013	2020
Naravni prirast	-434	pozitiven

7) Indeks staranja

Podravje	2013	2020
Indeks staranja	136,7	130

8) Število oskrbovancev v domovih za ostarele na 1000 prebivalcev

Podravje	2011	2020
Število oskrbovancev v domovih za ostarele na 1000 prebivalcev	7,8	6,0

c. RAZVOJNA PRIORITETA III: VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO

Cilj prioritete je izboljšanje kakovosti življenja, povečati samooskrbo in energetska učinkovitost ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja

Svet se spoprijema z resnimi okoljskimi težavami, kot so spremembe podnebja, izčrpavanje naravnih virov, onesnaženje zraka in izginjanje biotske raznovrstnosti. Vsi ti problemi se bolj ali manj odražajo v Sloveniji, kakor tudi na območju Podravja. V večletnem finančnem okviru EU za obdobje 2014-2020 bosta ohranjeno okolje in trajnostna raba virov okoljska izziva, ki bosta ključnega pomena za ohranjanje blaginje in kakovosti življenja v regiji.

V okviru te prioritete bodo razvojni cilji Podravja usmerjeni v optimalno varstvo okolja in skladen prostorski razvoj Podravja ter zagotavljanje uravnovežene infrastrukturne opremljenosti. Programi in ukrepi bodo usmerjeni v zagotavljanje večje energetske samostojnosti Podravja, povečanje pridobivanja energije iz obnovljivih virov energije, izboljšavo učinkovite rabe energije ter tako prispevek k cilje nizkoogljične družbe. Spodbude bodo namenjene tudi optimalnemu varstvu okolja z zagotavljanjem ustrezne okoljske infrastrukture, zmanjšanju količine odpadkov ter prilagajanju podnebnim spremembam.

V okviru prioritete bodo pripravljene trajnostne urbane strategije za mesti Maribor in Ptuj, saj EU v novem programskem obdobju prepozna veliko vlogo mest pri povezovanju prostorskega kapitala za krepitev razvojnih priložnosti regije in funkcionalnih območij. Mesta imajo velik potencial za prispevek k pametni, vključujoči in trajnostni rasti države. Predvideva se uporaba instrumenta CTN – celostna teritorialna naložba, v okviru katerih bodo opredeljene naložbe v celovite projekte urbanega razvoja za izboljšanje konkurenčnosti mest, kvalitete življenja in okolja v urbanih naseljih

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Varstvo okolja in učinkovito rabo virov
 - vzpostavitev primernega sistema za ravnanje z odpadki,
 - energetska učinkovitost (inovativne tehnologije, energetska učinkovitost in uporaba obnovljivih virov energije),
 - povečevanje snovne učinkovitosti,
 - prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje naravnih nesreč,
 - ohranitev in varstvo narave in biotske pestrosti
 - naložbe v učinkovito oskrbo z vodo (avtomatizacija in prenova vodovodnega omrežja),
 - izgradnja okoljske infrastrukture (odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda, degradirana območja, obvladovanje poplavne ogroženosti)
 - Izboljšanje zraka – predvsem PM10
- Prehod na nizkoogljično gospodarstvo
 - inovativne tehnologije, energetska učinkovitost in izraba obnovljivih virov energije,
 - energetska sanacija in obnova stavb v javnem in zasebnem sektorju in prenova sistemov javne razsvetljave
 - tehnološka prenova za dvig energijske učinkovitosti podjetij (infrastruktura za distribucijo energije)
- Boljša prometna povezanost in dostopnost
 - zagotovitev ustrezne prometne povezave, izboljšati dostopnost do večjih urbanih središč,
 - posodobitev javnega potniškega prometa, vključno z železniško infrastrukturo,
 - izboljšati varnost v prometu.

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Trajnostno upravljanje s prostorom in naravnimi viri (vključujoč varnost pred poplavami in prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje naravnih nesreč)
- Izboljšati trajnostno prometno dostopnosti regije
- Izboljšati dostopnosti do javne okoljske infrastrukture ter URE in OVE

- Spodbuditi razvoj in ohranjanje naravne dediščine
- Izboljšati bivalne pogoje v mestih in na podeželju

Investicijska področja:

- III.1. Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, čistilne naprave s kanalizacijskimi sistemi, vodovodna omrežja).
- III.2. Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe in preprečevanje naravnih nesreč.
- III.3. Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire.
- III.4. Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti.
- III.5. Varstvo narave – ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti.
- III.6. Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja.

Podravje ima na področju varstva okolja in investicij v razvoj okoljske infrastrukture še vedno velik primanjkljaj. Še posebej so velike razlike med urbanih sredinami in podeželjem na področju zagotavljanja neoporečne pitne vode in čiščenja odpadnih voda. Podravje je tudi velik rezervoar pitne vode, ki pa je zaradi najrazličnejših vzrokov zelo ogrožen in ponekod že prekomerno onesnažen. Čeprav ima regija svoj hidroenergetski potencial dobrega izkoriščen ima regija zaradi gozdnatosti dober potencial za izkoriščanje obnovljivih virov energije, še posebej biomase. Učinkovita raba energije v gospodarstvu in gospodinjstvih je prav tako nizka. Pozornost je potrebno nameniti tudi varstvu in ohranjanju narave in biotske pestrosti.

Investicijsko področje III.1: Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, vodovodna omrežja, odvajanje in čiščenje komunalnih vod)

V sklop osnovne infrastrukture varstva okolja sodi vzpostavitev moderne infrastrukture za ravnanje s komunalnimi in drugimi odpadki. Pri ravnanju z odpadki so v analizah izpostavljeni izzivi zbiranja in odlaganja mešanih, nerazvrščenih in neprocesiranih odpadkov, obremenjevanje okolja zaradi neustreznosti ureditve divjih odlagališč ter omejene snovne in energetske izrabe odpadkov. Predelava odpadkov je lahko pomembna gospodarska dejavnost, še posebej v povezavi med Univerzo - raziskovalna dejavnost in gospodarstvom.

Delež zgolj odloženih odpadkov se v Sloveniji sicer iz leta v leto zmanjšuje, a je še vedno precej višji ko v povprečje EU. Ukrep tako zajema vse aktivnosti (tako investicijske, kot neinvesticijske), ki bodo prispevale k preprečevanju nastajanja odpadkov, ločenemu zbiranju odpadkov, predelavi in reciklaži odpadkov ter zmanjšanju količine nepredelanih komunalnih odpadkov, ki končajo na odlagališčih. Na področju ravnanja z odpadki bodo podprti projekti izgradnje manjkajoče infrastrukture, projekti, ki bodo prispevali k povečanju deleža komunalnih odpadkov za recikliranje in pripravo za ponovno uporabno, ter projekti, ki bodo izboljšali povezovanje na regijski ravni. Pri izvedbi projektov bomo sledili evropskemu pristopu k ravnanju z odpadki, ki temelji na treh principih: (i.) preprečevanju nastajanja odpadkov, (ii.) recikliranju in ponovni uporabi čim več odpadnega materiala ter (iii.) izboljšanju sistema odlaganja odpadkov. Ukrepi bod namenjeni projektom s katerimi bo območje izgradilo sodobno in učinkovito infrastrukturo za ravnanje z odpadki, še posebej komunalnimi. Ukrepi bodo usmerjeni v doseganje čim višje stopnje ločevanja komunalnih odpadkov na izvoru in čim večje ponovne predelave.

Nezakonito odlaganje kakršnih koli odpadkov v naravnem okolju (divja odlagališča) je zdravstveno, ekološko in socialno nesprejemljivo ravnanje. Za zmanjšanje količin nezakonito odloženi odpadkov bodo podprte sanacije obstoječih divjih odlagališč, izobraževanje lokalnega prebivalstva o posledicah nezakonitega odlaganja odpadkov, označevanje območij pogostega nezakonitega odlaganja odpadkov z informativnimi in napisi ter izvajanje ukrepov oteževanje dostopa do območij pogostega nezakonitega odlaganja odpadkov.

Vodovodna omrežja – oskrba s kakovostno zdravstveno neoporečno pitno vodo:

Oskrba s kakovostno pitno vodo ostaja eno od občutljivih vprašanj. Za zagotovitev le te so predvideni ukrepi vlaganja v avtomatizacijo, novogradnjo, razširitev, obnovo ali rekonstrukcijo vodovodnega sistema. Za razvoj oskrbe s pitno vodo bodo podprte investicije s poudarkom na varni oskrbi prebivalstva s pitno vodo in zmanjšanju vodnih izgub. V ta namen bodo s področja vodooskrbe podprte tudi investicije v aktivacijo dodatnih virov pitne vode. Z obnovo dotrajanih vodovodnih sistemov in dograditvijo novih bomo zagotovili vsem prebivalcem regije dostop do zdravstveno neoporečne pitne vode.

Vodne izgube predstavljajo ekonomski, tehnični in sanitarni problem vsakega vodovoda. Kot tehnični problem se kaže z obsegom mesta in velikostjo okvare kot tudi zapletenimi ukrepi za zmanjšanja okvar na cevovodih, armaturah, priključkih in drugih delih napeljave. Prav tako so vodne izgube v vodovodnem omrežju tudi sanitarni problem. Defektna mesta na cevovodih namreč predstavljajo potencialno nevarnost za vdor okuženih bakterij in posledično pojav motenj, ki se odraža kot motena oskrba s pitno vodo. Z realizacijo sanacije cevovodov v našem sistemu, bi bistveno zmanjšali vodne izgube, kar bi vplivalo na povečanje kakovosti in kvalitete oskrbe s pitno vodo.

Odvajanje in čiščenje komunalnih vod

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih in padavinskih voda se Podravje še vedno sooča z nedograjenostjo lokalnih kanalizacijskih omrežij in pripadajočih čistilnih naprav ter neopremljenostjo kanalizacijskega omrežja in zastarelostjo obstoječega omrežja. Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda bodo podprti projekti, usmerjeni v novogradnjo, razširitev, obnovo ali rekonstrukcijo sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda. Izvedene investicije z izvedenimi investicijami bomo prispevali k zmanjšanju onesnaževanja voda, saj so izpusti pri odvajanju odpadnih vod v površinske vode eden od glavnih vzrokov za slabo kemijsko stanje vodotokov.

Investicijsko področje III.2: Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe in preprečevanje naravnih nesreč

Prostorski razvoj:

Prostor je omejena dobrina, ki terja skrbno usklajevanje določenih javnih koristi in kratkoročnih zasebnih interesov, kar je možno doseči le s trajnostnim naravnanim načrtovanjem prostora, ki vključuje gospodarske, družbene in okoljske vidike ter se izvaja usklajeno na državni, regionalni in lokalni ravni. Zaradi razdrobljene lokalne samouprave in centralizirane sektorske oblasti je še toliko bolj pomemben učinkovit, ekonomičen in trajnostno načrtovan regionalni prostorski razvoj, ki temelji na urejanju, prenovi in upravljanju urbanega, sub-urbanega in ruralnega prostora (vključno z degradiranim, neizkoriščenim ali pod-izkoriščenim prostorom) ter njihovi medsebojni prostorski in prometni povezanosti.

Strateško in izvedbeno prostorsko načrtovanje se danes v Sloveniji izvaja na nivoju države ali občin, medtem ko regionalni nivo prostorskega načrtovanja ni nikoli zaživel. Prostorska zakonodaja predvideva zgolj izdelavo izvedbenih regionalnih prostorskih načrtov, strateško prostorsko načrtovanje pa v zakonodaji ni predvideno. Razdrobljenost občin, skupni projekti več občin ter večanje učinkovitosti in racionalnosti prostorskega načrtovanja v povezavi z razvojnim načrtovanjem iščejo rešitve tudi v okviru regionalnega prostorskega načrtovanja. Predvsem področje poplavne varnosti, upravljanje z vodo in odpadnimi vodami, načrtovanje prometnic in kolesarskih poti, ravnanje z odpadki, razvoj poselitve v povezavi z razvojem javnega potniškega prometa in upravljanje z zavarovanimi območji so področja, ki zahtevajo celovite regionalne rešitve. V ta namen bo ukrep zagotavljal podporo vzpostavitvi in izvajanju regionalnega prostorskega načrtovanja, s posameznimi ukrepi pa bodo podrti projekti, ki bodo spodbujali trajnostni policentrični razvoj Podravja prek prenove, ureditve in upravljanja urbanih in vaških območij ter izboljšanje prometne in druge pomembne okoljske infrastrukture.

Prilagajanje podnebnim spremembam:

Negativne posledice podnebnih sprememb lahko povzročijo katastrofalne posledice za zdravje ljudi, gospodarstvo, kulturno dediščino in okolje. V sklopu prilagajanja podnebnim spremembam bodo prednostno podprti projekti varovanja pred poplavami na območjih pomembnega vpliva poplav ter projekti, ki bodo omogočali profesionalno, učinkovitejše in uspešnejše reševanje naravnih in drugih nesreč.

V programskem obdobju 2014-2020 bodo na področju poplavne varnosti podprti projekti za sofinanciranje gradbenih in negradbenih aktivnosti, ki bodo prispevale k zmanjšanju poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav. Na 6 od 61 območjih pomembnega vpliva poplav, med katerimi je tudi nadaljevanje aktivnosti celovite protipoplavne ureditve porečja Drave – zmanjševanje poplavne ogroženosti OPVP Spodnji Duplek in OPVP Ptuj, kjer je priprava projektne dokumentacije že v zadnji fazi in so izdelane ustrezne grafične podlage v obliki območij pomembnega vpliva poplav ter integralne poplavne ogroženosti, se načrtuje investicije v celovite protipoplavne ukrepe.

Investicijsko področje III.3: Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire

Trajnostna, konkurenčna in varna energija predstavlja enega temeljnih stebrov sodobnega življenja. Glavni prepoznani izzivi Podravja s področja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije so zagotavljanje zadostne uporabe lokalnih obnovljivih virov energije, energetska neodvisnost, varčna poraba energije in večja ozaveščenost glede potencialov lokalnih obnovljivih virov energije. Slovenija se je zavezala, da bo do leta 2020 dosegla 25-odstotni delež obnovljivih virov energije v celotni porabi energije. Ker je v podnebno energetskem paketu način izbora obnovljivih virov prepuščen posamezni državi članici, si bo Slovenija prizadevala, da najbolje izrabi razpoložljiv energetski potencial in spodbudi uporabo gozdne biomase.

Energetska učinkovitost v vseh sektorjih je ključna za doseganje nizkoogljičnega gospodarstva, večje konkurenčnosti, priložnosti za nova delovna mesta in modrega upravljanja z naravnimi viri. Večjo pozornost je potrebno nameniti podpori energetske učinkovitosti v vseh sektorjih, zasebnih stanovanjih in kmetijskih gospodarstvih ter v novih podjetjih in dejavnostih v nizkoogljičnih sektorjih, odpornih na podnebne spremembe (tudi na podeželju). Prav tako je potrebno poskrbeti za večjo integracijo nizkoogljičnih strategij in akcijskih načrtov za trajnostno energijo v mestnem območju ter razvoj več obnovljivih virov energije, v skladu z nacionalnim akcijskim načrtom za obnovljive vire energije. V okviru celostnega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo je potrebno spodbujati inovacije na področju ekoloških / zelenih tehnologij, podpirati ustvarjanje novih delovnih mest v nizkoogljičnih sektorjih ter razvijati zelene spretnosti in kvalifikacije.

Omejenost fosilnih goriv in s tem naraščajoče cene energentov fosilnega izvora bosta narekovala samo-energetsko oskrbo, torej na eni strani rabo in izrabo lokalnih energetskih virov in na drugi strani zniževanje rabe energije na vseh področjih vključno s transportom. Že sedaj tako javni sektor kot gospodinjstva prehajajo na obnovljive vire energije, lokalno gospodarstvo in posamezniki pa investirajo v proizvodnjo obnovljive energije (fotovoltaiko, bioplinske naprave, kogeneracije na lesno biomaso, toplotne črpalke, sprejemnike sončne energije ter izraba geotermalne energije). Prav tako je pričakovati še energetsko izrabo odpadkov. Na področju prometa bomo prehajali na vozila na električni, plinski pogon in gorivne celice. Energetska, surovinska in prehranska samooskrba bo ključ preživetja v prihodnosti. Nov koncept proizvodnje in rabe energije z vključevanjem proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije bo narekoval nov pristop za vzdrževanje ravnotežja med porabo in proizvodnjo. Na takšen način bomo lahko obstoječe energetsko omrežje (povezovanje vseh sektorjev v skupni energetski sistem) vzdrževali in upravljali po konceptu pametnih omrežij, takšen koncept pa bo vzpostavljen na področju celotne regije.

Obstoječe javne stavbe na območju Podravja so zaradi starejše gradnje in vgrajenih zastarelih energetskih sistemov energijsko potratne in neučinkovite. Toplotne izgube so visoke (energijska števila nad 120 kWh/(m²a), pa do 300 kWh/(m²a), kar je posledica slabo oziroma neizoliranih ovojev stavb, stropov in vgrajenega zastarelega stavbnega pohištva. Tudi izgube na ogrevalnih napravah in sistemih so znatne, tudi do 30 %. S projektom energetske rekonstrukcije bomo uvedli ukrepe za učinkovito rabo energije, ki posledično zaradi veliko nižje potrebe po energiji celovito spreminja obstoječ sistem energetske oskrbe stavb.

Eden od ciljev trajnostne energije je tudi zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter z učinkovito rabo tudi povečanje konkurenčnosti gospodarstva, kar bomo lahko zagotovili z povečanjem naložb v učinkovito rabo energije. Pomembni so tudi novi objekti za proizvodno energije iz obnovljivih virov.

Investicijsko področje II. 4: Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti

Dobro načrtovana, izvedena in vzdrževana infrastruktura omogoča dobre pogoje za življenje, delo in napredek, zato jo lahko štejemo med najpomembnejše dejavnike razvoja. Na območju Podravja je zaradi razpršene poselitve težko povsod zagotavljati prometno pokritost z javno potniško infrastrukturo. V nekaterih predelih je zato zasebno prevozno sredstvo edini možni način mobilnosti. Na teh območjih se z izgradnjo cestne ter druge prometne infrastrukture povečujejo možnosti mobilnosti ter oskrbe gospodinjestev in gospodarstva.

Podatki o prometu kažejo na pomembno povečanje števila vozil (PLDP) na celotnem območju Podravja. V prihodnje bi bilo potrebno izboljšati dostopnost bolj odročnih območij (Haloze, Slovenske gorice, deli Pohorja) kot tudi v celoti izboljšati kakovost javnih oblik prometa. K razbremenitvi bi lahko veliko prispevala dodatna gradnja kolesarskih stez in pločnikov, predvsem ob najbolj obremenjenih mestnih cestnih odsekih, povečanje kolesarske dostopnosti šol, delovnih mest in raznih storitev ter s tem zmanjšanje uporabe osebnih avtomobilov. Zasedenost prostora, ki jo v mestnih središčih povzroča mirujoči promet, bi se lahko odpravilo z večjim številom parkirišč po sistemu Park & Ride.

Razvoj prometne infrastrukture je eden ključnih elementov podpore povečanju konkurenčnosti. Z nadaljnjim razvojem prometne infrastrukture bo Podravje doseglo naslednje cilje: (i.) povečanje konkurenčnosti Podravja in (ii.) krepitev razvoja strateško pomembnih središč in njihovih ekonomskih potencialov.

Podravje ima zelo ugodno geostrateško lego. Čez ozemlje teče kar nekaj pomembnih evropskih poti. Za Podravje je značilna zelo različna dostopnost do javne infrastrukture in storitev. Razlike so najbolj očitne zlasti med mestom, primestjem in podeželskim območjem. Neuravnotežen razvoj prometnega sistema z neenakomerno razvitimi (prevlada motoriziranega cestnega prometa) in nepovezanimi prometnimi podsistemi močno vpliva na izbiro prevoznega sredstva.

Iztekajoče programsko obdobje 2007-2013 je prineslo velik napredek pri izgraditvi novih lokalnih prometnih površin in njihovi rekonstrukciji. Urejanje cest in javnih poti je bila ena od glavnih programskih točk razvojnih programov občin. Z dograjevanjem avtoceste, mestnih obvoznic in izboljševanje kakovosti državnih in regionalnih cest, se okoljevarstvene razmere na področju pretočnosti prometa sicer izboljšujejo, še vedno pa promet ostaja pomemben onesnaževalec zraka, prometna infrastruktura pa velik porabnik prostora. Hitro rastoč promet in z njim povezano okoljsko obremenjevanje predstavlja eno večjih preprek sonaravnemu razvoju, v veliki meri pa je pogojen s širšimi nadregionalnimi prometnimi tokovi in od kakovosti ter pretočnosti prometnih poti.

Z ukrepom, ki podpira izgradnjo in modernizacijo ustrezne prometne infrastrukture, želimo znotraj Podravja zagotoviti pogoje za skladen razvoj znotraj območja. V prihodnjem obdobju je potrebno zagotoviti izgradnjo manjkajoče cestne infrastrukture, ki je predpogoj za učinkovito implementacijo ostalih predvidenih ukrepov. Spodbujanje trajnostnega prometa je eden od predpogojev za normalno delovanje poslovnega okolja. Z namenom krepitev regionalnih razvojnih potencialov in ohranjanja delovnih mest želimo predvsem zagotoviti boljšo pretočnost znotraj Podravja, izboljšati dostopnost ljudi in razvoj gospodarstva.

V okviru prednostne naložbe »Podpiranje multimodalnega enotnega evropskega prometnega območja z vlaganjem v vseevropsko prometno omrežje (TEN-T)« iz naslova kohezijskega sklada bo Slovenija vložila sredstva v dokončanje nacionalnega programa izgradnje AC omrežja (AC Draženci-Gruškovje). Projekt je pripravljen za izvedbo in se bo predvidoma začel izvajati v letu 2015. Projekt Draženci-Gruškovje v dolžini 13 kilometrov pomeni dokončanje avtoceste A4, ki je edino ozko grlo na celotni trasi avtoceste, ki je del TEN - T omrežja. Na ta način bo vzpostavljena celotna avtocestna povezava med sosednjimi državami na tem območju in ena od ključnih povezav v smeri SZ – JV. Odprava ozkega grla je ključna za odpravo zastojev, ki predvsem v poletnih mesecih in pred večjimi prazniki popolnoma ustavijo promet v širši regiji od Maribora do Ptujja in dobesedno paralizirajo življenje lokalnega prebivalstva.

Investicijsko področje III.5: Varstvo narave - ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti

Ohranjanje narave in skrb zanjo sta potrebna tako na njenih najvrednejših območjih, ki so prepoznana s formalnim varstvenim režimom, kot tudi na drugih odprtih zelenih površinah (kot so gozdovi, obvodna območja, renaturacija vodotokov, zelene mestne in primestne površine ter strukture), saj vsa skupaj in povezana tvorijo zeleni sistem regije. Dober zeleni sistem regije ima velik pomen za ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in zagotavljanje ekosistemskih storitev, posredno pa vpliva tudi na varstvo naravnih virov, strukturiranje podobe krajine, izboljšanje klimatskih razmer, blažitev posledic naravnih nesreč ter bivalno kakovost.

Z načrtovanjem, vzpostavljanjem in ohranjanjem regionalnega zelenega sistema, ki obsega ves odprti prostor in zelene površine Podravja, je možno zagotoviti ustrezno ohranjanje odprtega prostora na ključnih predelih regije.

S predlaganim ukrepom bomo spodbujali aktivno varstvo, upravljanje, razvoj in povezovanje območij varovane narave, odprte krajine in ostalih zelenih površin ter dejavnosti, ki se v njih odvijajo.

Pomemben del izjemnosti naravnega okolja, so območja Natura 2000. Gre za varstvena območja, kjer želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so z vidika Evrope redki ali pa že ogroženi. Srž varovanja je v tem, da se ohranjajo pogoji za rast in preživetje teh izjemnih živalskih in rastlinskih vrst, na varstvenih območjih pa človekova dejavnost ni izključena, dokler le ta ne ogroža narave. Ne glede na to, da se zavarovana območja in v zadnjih letih predvsem območja Natura 2000 v Sloveniji še vedno dojema kot pomembne razvojne ovire, si bomo v Podravski razvojni regiji to miselnost prizadevali preseči v smislu sprejemanja tovrstnih območij kot edinstvenega regijskega kapitala in razvojnega potenciala predvsem na področju turizma in v sinergiji z varstvom kulturne dediščine, kmetijstvom, gozdarstvom in urejanju voda.

Z vidika ohranjanja narave je izjemnega pomena reka Drava in zemljišča neposredno ob njej, ki so prepoznana ne le znotraj območij Natura 2000, ampak tudi kot posebne naravne vrednote.

Posebno pozornost je potrebno nameniti tudi območju Pohorja kot velikega naravnega potenciala regije.

Investicijsko področje III.6: Razvoj in revitalizacija urbanih in mestnih središč

Mesta so centri različnih dejavnosti od gospodarskih, kulturnih, raziskovalnih, izobraževalnih... Večina delovnih mest je v mestih. Urbane aglomeracije pokrivajo večino potreb po stanovanjih, čeprav v zadnjih letih število družin, ki se seli izven mestnih območij, narašča. Posledice se kažejo v povečanih potrebah po mobilnosti, ki pa se zaradi slabše kakovosti javnega potniškega prometa giblje v smeri osebne prometa. Zaradi mnogokrat slabo načrtovanega razvoja mestnih središč, le-ta izgubljajo na atraktivnosti in kakovosti življenja. Z gradnjo velikih nakupovalnih središč na obrobju, propadajo manjše trgovine in obrtne dejavnosti, vse več je zapuščenih prostorov, mestna središča tako v popoldanskem in večernem času dajejo videz zapuščenosti. Zaradi povečanega avtomobilskega prometa, dragih stanovanj, hrupa in onesnaženega zraka postajajo vse manj atraktivna za življenje mlajših družin z otroki. V okviru prioritete se predvidevata priprava 2 TUS – trajnostni urbani strategiji za Maribor in Ptuj. V okviru TUS bosta občini pripravili izvedbene projekte s katerimi bosta kandidirali na predvidena sredstva. Prednost pri izboru projektov bodo imeli tisti, ki bodo ustvarjali nova delovna mesta, izboljšali kvaliteto okolja in življenja v urbanih območjih ter izboljšali poslovno okolje

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Varstvo okolja

Podravje	2013	2020
Investicije v varstvo okolja (v 1.000 EUR)	34.254	38.000
Tekoči izdatki za varstvo okolja (v 1.000 EUR)	57.201	60.000

2) Vodovodno omrežje

Podravje	2013	2020
Dolžina vodooskrbnega omrežja (km)	3.895	4.800
Število priključkov z zdravstveno ustrezno pitno vodo	81.943	90.000
Vodne izgube v omrežju m ³	6.611	5.000

3) Odpadki

Podravje	2013	2020
Delež gospodinjstev v odvoz komunalnih odpadkov (%)	88%	95%
Skupna količina komunalnih odpadkov na prebivalca (kg)	406	350

4) Kanalizacijsko omrežje

Podravje	2013	2020
Dolžina kanalizacijskega omrežja (km)	1.202	1.300
Število priključkov na kanalizacijsko omrežje (število)	42.926	50.000

5) Prometna dostopnost

Podravje	2012	2020
Število prometnih nesreč	4.279	-
Dolžina novo izgrajenih kolesarskih poti v regiji		+
Dolžina obnovljenih in novo izgrajenih prometnih površin		+

6) Energetika

Podravje	2013	2020
Število javnih objektov, ki so povečali URE (število)	/	+
Število objektov s koriščenjem biomase	/	5
Delež energije iz obnovljivih virov energije v energetski bilanci (%)	/	+

7) Biotska raznovrstnost

Podravje	2013	2020
Površina območij z izboljšanjem stanja habitatnih tipov/habitatnih vrst	/	>200 ha
Število urejenih površin za turistični obisk na NPO za doživljanje, promocijo in ohranjanje varovanih območij in območij naravnih vrednot	/	5
Za obisk podprti objekti naravne in kulturne dediščine	/	3
Število izvedenih skupnih akcijskih načrtov za upravljanje naravne in kulturne dediščine	/	3
Število izobraženih naravovarstvenih in kulturnovarstvenih pedagogov/turističnih delavcev	/	30
Promocija in ohranjanje varovanih območij in območij naravnih vrednot (št. prom. aktivnosti)	/	100

8) Urbani razvoj

Podravje	2013	2020
Število izvedenih projektov znotraj TUS Maribora in Ptuja	/	8
Število izvedenih celostnih prometnih strategij	/	5

d. RAZVOJNA PRIORITETA IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA

Podravje ima številne možnosti za razvoj turizma, predvsem na osnovi mreženja izjemno bogate naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja z obstoječo in razvijajočo se gostinsko-turistično ponudbo, ki pa glede na danosti niso izkoriščene v zadostni meri. Zaradi intenzivnosti naložb, ki so potrebne za razvoj kakovostne turistične ponudbe, se na eni strani kaže pomanjkanje rizičnega kapitala za realizacijo podjetniških idej, na drugi strani pa pomanjkanje podjetniške tradicije (družinskih podjetij) na področju turizma. Kot najbolj delovno intenzivni sektor gospodarstva predstavlja turizem, ob ustrezni razvojni politiki, velik potencial za ustvarjanje novih delovnih mest.

Trajnostni turizem je torej ena ključnih gospodarskih dejavnosti na območju Podravja z dobrimi potenciali za razvoj. V programskem obdobju 2014-2020 bodo ukrepi usmerjeni v krepitev sodelovanja akterjev v turizmu, spodbujanje razvoja in raziskovalnega dela ter inovativnosti v turizmu, učinkovitejši marketing, krepitev prepoznavnosti destinacije in razvoj integralnih turističnih produktov ter v razvoj turistične, športne in kulturne infrastrukture. V regijo je potrebno z ustreznimi programi in ponudbo cenovno ugodnih nastanitev pripeljati mlade.

Skupna značilnost našega podeželja je pomanjkljiva in predvsem premalo raznovrstna gospodarska infrastruktura ter z njo povezano pomanjkanje kakovostnih delovnih mest. To sta tudi poglavitna vzroka za zaostajanje podeželja. Podeželje nima jasne vizije in strategije razvoja. Nizka je tudi stopnja povezovanja in pripravljenosti za sodelovanje. Prestrukturiranje kmetijske proizvodne in gozdarske panoge ni doseglo zelenih ciljev, kar se odraža v nizki konkurenčnosti in počasnejšemu razvoju. Premalo je diverzifikacije dejavnosti na kmetijah, kar bi kmetijam zagotavljalo potreben dodaten dohodek in večjo konkurenčnost. Velik del kmetijskih zemljišč se nahaja v območjih z omejenimi pogoji in možnostmi za kmetijsko dejavnost.

Podnebne spremembe vse bolj vplivajo na povzročanje nepredvidljive škode v kmetijskem in gozdarskem sektorju.

Nezadostna osnovna infrastruktura, pomanjkljive storitvene dejavnosti in majhne zaposlitvene možnosti sili vse več mladih v izseljevanje v večja urbana središča. Prisoten je tudi neuravnotežen razvoj in dostop do IKT-ja in e-vsebin na podeželju.

Razvoj podeželja bo temeljil na ohranjanju poseljenosti in izboljšanju kakovosti življenja na podeželju ter ustvarjanju perspektive za mlade. Prioriteta se, preko zagotavljanja kakovostnega podpornega okolja za nosilce dejavnosti, usmerja v aktiviranja neizkoriščenih potencialov v kmetijstvu, gozdarstvu, diverzifikaciji dejavnosti na kmetiji in v podjetništvu.

Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Razvoj trajnostnega turizma z izkoriščanjem potencialov naravne in kulturne dediščine (celovita revitalizacija objektov kulturne dediščine v okviru razvoja turistične infrastrukture, razvoj zelenega turizma, vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v programski razvoj turizma in prepoznavnost turističnih destinacij in Podravja v mednarodnem okviru)
- Pripravo visokokakovostne in za obiskovalce privlačne interpretacije narave, zagotavljanje funkcionalne zelene infrastrukture ter usmerjanje obiska na manj občutljiva območja
- Vzpostavitev sinergije med varstvom narave in varstvom kulturne dediščine
- Vzpostavitev učinkovite mreže vseh destinacijskih deležnikov in njihovih storitev
- Razvoj poslovnega in konferenčnega turizma
- Povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti ter povečanje števila kakovostnih integralnih turističnih produktov
- Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov
- Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

Cilji, ki jih želimo doseči:

- Nadaljnji razvoj in povezovanje obeh turističnih destinacij
- Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja - povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti
- Spodbujanje ustvarjalnosti v kulturi in umetnosti
- Ohranjanje in obnova kulturne dediščine
- Razvoj poslovnega in kongresnega turizma
- Spodbujanje razvoja kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture
- Povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti
- Spodbujanje k celostnemu razvoju podeželja
- Izboljšanje konkurenčnosti in okoljske uspešnosti kmetijstva in gozdarstva
- Povečanje samooskrbe
- Spodbujanje okolju prijazne proizvodnje in pridelave v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Investicijska področja na ravni prioritete

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

- IV.1 Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management
- IV.2 Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja
- IV.3 Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine
- IV.4 Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

B. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

- IV.5 Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere
- IV.6 Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

A. Razvoj turizma, kulture in umetnosti

Program spodbuja povečanje konkurenčnosti turizma skozi inovativno mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja v tržno produktne kombinacije ter dvig kakovosti turistične ponudbe in storitev skozi razvoj človeških virov. Program je usmerjen k izboljšanju sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem (oblikovanju javno-zasebnih partnerstev) pri vzpostavljanju struktur za destinacijski marketing in management ter spodbujanju medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Program je hkrati usmerjen k ustvarjanju stimulativnega podpornega okolja oz. kakovostnih pogojev za investiranje v razvoj turističnega podjetništva in ohranjanje kulturne dediščine Podravja.

Številni dokumenti pričajo o tem, da regija izstopa v mednarodnem okviru prav po izjemni koncentraciji kakovostne materialne in nematerialne kulturne dediščine, ki predstavlja neizkoriščen kulturni, dediščinski, gospodarski in promocijski potencial regije. Prav tako lahko na omenjenem območju najdemo tudi izjemno veliko število zgodovinskih osebnosti, ki so povezane s slovensko kulturo (umetniki, znanstveniki, teologi), številne prireditve in festivale povezane s kulturo in dediščinami, delujočih je veliko število dediščinskih in kulturnih institucij, ki pa so žal premalo vpete v razvoj, tako na ravni lokalnih skupnosti kot regije.

Razvoj kulture in ohranjanje kulturne dediščine je soodvisen od razmaha turizma, kot enega izmed najpomembnejših sektorjev gospodarstva v regiji. Prihodnji razvoj regije bo tako v veliki meri odvisen prav od strateških partnerstev med turizmom in kulturno dediščino oz. med turističnim gospodarstvom ter dediščinskimi in kulturnimi institucijami, podjetji in društvi. Objekti kulturne dediščine (gradovi, dvorci, dediščinski objekti, trgi,

mestna in vaška središča) so potrebni celostne vsebinske in programske revitalizacije in vpetosti v sooblikovanje turistične destinacije. Takšni predstavljajo velik neizkoriščen potencial z vidika turistične infrastrukture.

Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine je potrebno usmerjati in graditi na osnovah celostnih revitalizacij starih mestnih in vaških središč ter objektov kulturne dediščine. Celostne revitalizacije ne smejo temeljiti samo na spomeniško-varstvenih osnovah, kjer je v ospredju fizična prenova nepremične kulturne dediščine, fizična obnova mestnih in vaških središč, urbane in vaške opreme. Tovrstne prenove morajo primarno temeljiti na novih vsebinskih in programskih izhodiščih, ki predstavljajo osnovo za vse drugotne prenove. Celostne revitalizacije starih mestnih in vaških središč predstavljajo jedro krajinske in prostorske identitete regije, ki tvorijo možne zasnove za oblikovanje specializiranih blagovnih znamk, kot nosilk novih integralnih turističnih produktov.

Investicijsko področje IV.1: Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management

Ukrep bo prispeval h krepitvi funkcij regionalne destinacijske organizacije in širitvi dejavnosti na področja, kot so strateško načrtovanje turistične destinacije, izvajanje monitoringa, predvsem pa vzpostavitev in tržno pozicioniranje turistične destinacije, blagovnih znamk in integralnih turističnih proizvodov, njihova promocija (promocijski materiali, spletna orodja, promocijske akcije na ciljnih trgih, obisk sejmov itd.). Ukrep bo spodbujal k vertikalnemu in horizontalnemu mreženju deležnikov turistične destinacije.

Nadaljnji razvoj turistične destinacije bo usmerjen trajnostno, in sicer v okolju prijazen turizem, ki bo razvijal turistične produkte s ciljem ohranjanja narave in kulturne dediščine, športnih aktivnosti, zdravega načina življenja ter kulinarčnih posebnosti regije. Z ustrezno promocijo, urejanjem podporne turistične infrastrukture in celovitim upravljanjem turistične destinacije kot celote bomo povečali prepoznavnost regije, obisk turistov in posledično prihodke v turistični dejavnosti.

Investicijsko področje IV.2: Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja

Z oblikovanjem integralnih turističnih produktov bo poskrbljeno za povezovanje že obstoječe, razkropljene turistične ponudbe s poudarkom na mreženju naravne in kulturne dediščine v kakovostne tržno-produktne kombinacije. Za zaokrožena turistična območja bodo oblikovani atraktivni in prepoznavni integralni turistični produkti (športno-rekreacijski, naravni /varovana območja narave/, eko, kulturni, počitniški, igralniško-zabavišni, poslovni, zdraviliški, wellness, nakupovalni, mladinski, podeželski, romarski, družinski, ipd.). Posledično bodo razvite prepoznavne turistične tržne znamke, ki bodo skupaj z integralnimi turističnimi produkti tvorile osnove za kakovostno promocijo in trženje turistične ponudbe definiranih območij, s čimer bo ustvarjen visok multiplikacijski učinek in visoka stopnja dodane vrednosti v gospodarstvu.

Vsebinske in programske revitalizacije kulturne dediščine za potrebe razvoja turističnega gospodarstva in podjetništva so osnova za vzpostavitev razvojnega odnosa do tradicij in identitet, na osnovi katerih je potrebno iskati mednarodno primerljive alternative za lokalni in regionalni razvoj turističnega gospodarstva, za oblikovane regionalne dediščinsko – turistične destinacije, za oblikovanje integralnih turističnih proizvodov. Identiteta kot vez s sodobnostjo in kot temelj mednarodne turistične prepoznavnosti regije.

Investicijsko področje IV.3: Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine

Kultura in ustvarjalnost predstavljata pomembna elementa lokalnega in regionalnega razvoja ter lahko bistveno pripomoreta h kakovosti življenja v lokalnem okolju. Le s pristopom mobilizacije vseh deležnikov kulture na določenem lokalnem območju in z intenzivnim vključevanjem lokalnih skupnosti so programi spodbujanja razvoja kulture lahko uspešni. Krepitev vozlišč kulturnega ustvarjanja in socialnega vključevanja lokalnih prebivalcev je tako izredno pomembno, saj krepi lokalno identiteto in prepoznavnost ter ustvarja kulturne proizvode, ki lahko v

sodelovanju z drugimi sektorji (gospodarstvom, turizmom, izobraževanjem) ustvarjajo edinstveno vrednost prostora, pomembno tudi na evropski ravni.

Kulturno in prostorsko identiteto posamezne lokalne skupnosti tvori kulturna dediščina in utrjuje koncept kulturnega varstva. Oba lahko s sodobnimi pristopi trajnostnega razvoja in vključujoče družbe postaneta vira gospodarskega, družbenega in lokalnega razvoja. Potrebno je spodbuditi pristope k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine ter poskrbeti za zagotavljanje njene prepoznavnosti in dostopnosti vsem skupinam – tudi prek inovacij, ki izhajajo iz tradicionalnih tehnik in znanj ter lahko prispevajo k razvoju novih modelov, kakor tudi proizvodov in storitev s poudarkom na uporabniku.

Festivali kot mestni kulturni in turistični proizvod ter etnografske in druge prireditve na podeželju predstavljajo mednarodno primerljivo razvojno priložnost, element mestne in vaške atraktivnosti, odličen medij za oglaševanje in pozicioniranje mest in vasi v širšem slovenskem in evropskem prostoru. Kot integralni kulturni in turistični projekti povezujejo različne nosilce mestnega in vaškega razvoja ter s tem ustvarjajo odlično osnovo za regionalno povezovanje in komuniciranje tako kulturne in naravne dediščine kot sodobnih oblik umetniške ustvarjalnosti.

Investicijsko področje IV.4: Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo

Spodbujanje razvoja kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture bo temeljilo na doslednem upoštevanju načel trajnostnega razvoja, odgovorni prostorski razvojni politiki, na povezanosti infrastrukturne dostopnosti, na konsenzu med zahtevami turističnega gospodarstva ter okoljevarstvenimi in naravovarstvenimi smernicami in predpisi varovanja kulturne dediščine. Razvoj kakovostne turistične, športne in kulturne infrastrukture bo neposredno vplival na povečanje kakovosti in konkurenčnosti turistične ponudbe Podravja.

Turistična infrastruktura

Hitrejših premikov v razvoju turistične ponudbe Podravja, brez naložb v dotrajano in novo turistično infrastrukturo v naslednjem programskem obdobju, ne bo. Ponekod še slaba prometna infrastruktura, premalo kvalitetni obstoječi objekti in pomanjkanje objektov za spremljajoče turistične dejavnosti so glavni razlog za zaostajanje v razvoju turistične ponudbe v primerjavi z ostalimi regijami. Vprašanje izvedbe večjih naložb v Podravju na tem področju je v precejšnji meri žal pogojeno z javnimi sredstvi. Prav tako so naložbe zasebnega sektorja v turistično dejavnost na podeželju (nove prenočitvene kapacitete in razvoj spremljajočih dejavnosti) v precejšnji meri pogojene s predhodnim investiranjem v osnovno turistično infrastrukturo, ki bo predstavljala hrbtenico za njihov razvoj.

Ukrep bo podprl predvsem gradnjo komplementarne turistične infrastrukture, ki bo prispevala k privlačnosti območja in razvoju specifičnih turističnih produktov (sprehajalne poti, kolesarske steze, turistične infrastrukture v zavarovanih območjih)

Kulturna infrastruktura

Številni objekti kulturne dediščine (gradovi, dvorci, muzeji, kmečke hiše itn.) predstavljajo velik neizkoriščen potencial za razvoj turističnih programov. Njihova prihodnost je v prvi vrsti odvisna od njihove razvojne vloge pri oblikovanju vizije in strategije regionalnega razvoja. Že sedaj pa predstavljajo ne le pomembno zakladnico nepremične kulturne dediščine, ampak tudi možnost za razvoj novih turističnih programov in proizvodov seveda ob upoštevanju smernic in strokovnih zasnov varstva kulturne dediščine.

Kulturna dediščina predstavlja potencial Podravja, ki pa je premalo vključen v turistične produkte. Nekaj objektov je že obnovljenih in jih bo potrebno ustrezno vključiti v turistične produkte (sodoben inovativen program vsebin), še več pa je takih, ki jih bo potrebno prenoviti in jim dati novo vsebino.

Kar nekaj projektov presega lokalni pomen in terja širšo podporo, ki pa jo zaradi zahtevnosti investicij ne bo mogoče zagotoviti na regionalni ravni oziroma bo potrebno podporo za izvedbo investicij iskati na državnem nivoju. Osnovni kriterij za podporo v okviru regionalnih vzpodbud bo sodoben inovativen program, ki ga je

mogoče vključiti v turistično ponudbo in bo vsaj deloma zmožen samofinanciranja iz posodobljene in tržno zanimive kulturno-turistične ponudbe ali sodelovanje po principu javno-zasebno partnerstvo.

Športna infrastruktura

Šport ima pozitivne učinke na posameznika in družbo, izboljšuje kakovost življenja in zdravje državljanov ter spodbuja socialno vključenost, zato je pomembno, da se prebivalci več in bolj kakovostno ukvarjajo s športom. Vloga lokalnih in regionalnih oblasti je pri razvoju športa osrednjega pomena, saj v okviru institucionalnih pristojnosti pomagajo zagotavljati storitve za državljane na področju športa. Šport je dejavnost, ki bogati kakovost posameznikovega življenja, zaradi svojih povezovalnih in zdravstvenih učinkov pa pomembno vpliva na družbo. Šport ima namreč ne le potencial pozitivnega vpliva na zdravje posameznika, pač pa tudi potencial združevanja ljudi in doseganja vsakogar – ne glede na njegovo starost ali socialno pripadnost. Potrebno je ustvariti spodbudno okolje za razvoj športa – predvsem na področju športnih programov ter športnih objektov; zagotoviti vsem posameznikom enako možnost sodelovanja in enako dostopnost športa ter visoko kakovost športnih programov

Ker je šport nujen del zdravega življenjskega sloga in razvoja vsakega posameznika, je cilj ukrepa izboljšati pogoje za šport in rekreacijo ter spodbuditi razvoj športnih programov. Pomembno je razpršeno razvijanje infrastrukture za športne aktivnosti na regionalni ravni, da so vsakemu posamezniku zagotovljene enake možnosti sodelovanja. Predmet ukrepa je tudi spodbujanje športne dejavnosti na ravni vsakdanjega življenja za izboljševanje kakovosti življenja in zdravja prebivalstva ter socialne vključenosti.

B. Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva

Danes se na podeželju soočamo z opuščanjem kmetovanja, zlasti vinogradništva, zaradi česar se kmetijske površine zaraščajo, kar dodatno slabi razvojne potenciale. Težje pridelovalni in življenjski pogoji, razdrobljena zemljiško-posestna zgradba, nepovezanost pridelovalcev, pomanjkanje delovnih mest izven kmetijstva in drugi ekonomski razlogi, ki so v drugi polovici preteklega stoletja spodbudili množično odseljevanje aktivnega prebivalstva, so zagotovo tudi danes najpomembnejši dejavniki slabšanja socialnih in gospodarskih razmer ter opuščanja kmetijstva in vinogradništva.

Iz analize izhaja, da se obdelanost kmetijskih površin in število članov družinskih kmetij zmanjšuje, prav tako postaja neugodna starostna struktura družinskih članov na kmetijah. Pogoji za pridelavo so oteženi in večini kmeti ne omogočajo zadostnih dohodkov. Spodbuden je napredek pri razvoju dopolnilnih dejavnosti kot dodatnemu viru prihodkov kmetij in usmerjanje v ekološko kmetovanje. Neizkoriščene so možnosti za uvajanje alternativnih poljščin in sadja ter za sočasno povečanje lokalne samooskrbe.

Trajnostni razvoj narekuje potrebo po ohranjanju okolja. Izboljšanje naravnih virov: tal, vode in zraka je mogoča le z omejeno uporabo kemičnih sredstev in z uvajanjem prijaznih oblik kmetovanja. S proizvodnjo kmetijskih proizvodov višje kakovosti in z dopolnilnimi dejavnostmi ne kmetijah se bodo aktivirali podjetniški potenciali, kar bo okrepilo sposobnosti kmetij za preživetje. Lokalna oskrba s hrano igra vse večjo in pomembno vlogo tako za ohranjanje lokalnega kmetijstva kot tudi za izboljšanje zdravja, saj je ta zaradi kratkih verig bolj kakovostno. Tako za kmetijstvo, gozdarstvo kot tudi področje dopolnilnih dejavnosti in razvoja podeželja je ključen vnos novih znanj ter povezovanje za bolj prodorno in uspešno trženje.

Investicijsko področje IV.5: Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere

Za zagotavljanje boljše kvalitete življenja in večje konkurenčnosti so predvideni ukrepi za izgradnjo in izboljšanje infrastrukture predvsem za namene vodooskrbe, cestne infrastrukture in kanalizacijskih sistemov. Vzporedno bodo vzpodbude namenjene načrtnemu (načrtovanemu) razvoju dopolnilnim dejavnostim na kmetijah, uvajanju alternativnih, gospodarsko zanimivih dejavnosti v kmetijstvu in gozdarstvu. Za razvoj podjetništva se bodo vzpodbujali potenciali, ki bodo temeljili na inovativnih programih izkoriščanja konkurenčnih prednosti podeželja, poklicnega usposabljanja in informiranja za pridobivanje specifičnih znanj za ustvarjanje novih delovnih mest z vzporednim ustanavljanjem mikro in malih podjetij na podeželju. Želi se povečati gospodarska učinkovitost pri gospodarjenju z gozdovi, dvig prepoznavnosti in dodane vrednosti kmetijskim, živilskim in gozdarskim proizvodom. Vzpodbude bodo usmerjene tudi v povečanje proizvodnje biomase in obnovljivih virov energije,

aktivnostim v smeri izboljšanja dobrega počutja domačim živalim, uvajanju alternativnih poljščin in praks, ki bodo pomagale zmanjševati negativne vplive na okolje.

S programom se želi spodbuditi izgradnja digitalizacijske infrastrukture za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin, pospešeno uvajanje elektronskega poslovanja, spodbujanje razvoja storitev, interneta, razvoj mreže javno dostopnih točk, izgradnje IKT infrastrukture, iskanje novih organizacijskih modelov in tehnoloških rešitev IKT tehnologije na podeželju. S programom se bo v okviru prestrukturiranja vzpodbujal tudi prenos kmetijskih gospodarstev na mlade, usposabljanje nosilcev in prilagajanje kmetij zakonskim standardom.

Za kmetijsko pridelavo na delu Dravskega in Ptujkega polja imamo veliko priložnost, da v naslednjem programskem obdobju pristopimo k izgradnji velikih namakalnih sistemov. Na ta način bi preventivno poskrbeli za zmanjševanje posledic klimatskih sprememb – suše, ki praviloma vsako leto povzroči veliko škode v kmetijstvu. Vodotok Drave oziroma vodna kanala HE Zlatoličje in HE Formin nudijo izdatne količine vode, ki bi jih lahko koristili za namakanje kmetijskih površin. Vodna kanala obeh elektrarn se praktično raztezata od Maribora o Ormoža, vmes ju povezuje Ptujsko jezero. Glede na razpoložljivo vodo je samo načrtovanje 3000 ha namakalnih površin z možnostjo širitve in večanja površin. Tako bi pridobili nove površine z zgrajenim velikim namakalnim sistemom, ki omogoča individualnim kmetijskim gospodarstvom izvajanje namakanja in stabilno kmetijsko pridelavo na njivskih površinah ob koriščenju razpoložljive vode vodnega sistema reke Drave. Izgrajeni namakalni sistemi v Podravju bi imeli vplivali predvsem na: povečanje proizvodnje v kmetijstvu, nova delovna mesta v pridelavi domače hrane, večanje samooskrbe, večanje konkurenčnosti pridelave na kmetijskih površinah, ekonomsko uspešnost kmetijskih gospodarstev in stabilno proizvodnjo.

Poleg izgradnje namakalnih sistemov je za kmetijsko proizvodnjo pomembna primerna izbira agro-tehniških ukrepov ter kmetijskih rastlin, ki lahko povečajo odpornost na podnebne spremembe.

Investicijsko področje III.6: Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig

Zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in dostopne hrane je cilj vsake družbe. Kljub dobrim naravnim danostim, Podravje še daleč ne izkorišča vseh svojih potencialov za lokalno oz. subregionalno samooskrbo. Podravje bo z ukrepi na področju samooskrbe sledilo ciljem Resolucije o nacionalnem programu prehranske politike, ki kot prioriteto pri zagotavljanju trajnostne oskrbe z živili izpostavlja lokalno pridelavo in porabo. Za prehransko samooskrbo bo potrebna zagotovitev učinkovite tržne organiziranosti kmetijstva z večjo prepoznavnostjo na območju pridelanih proizvodov. Z vzpostavitvijo organizacijskega modela kratkih prehranskih verig bi se med seboj povezale lokalne in subregijske prehranske iniciative, še posebej skozi mrežo LAS, ki so na območju Podravja vzpostavljena.

Z željo po ohranjanju okolja in varovanju zdravja ljudi bodo v sklopu ukrepa za dvig subregionalne samooskrbe podprte in spodbujene predvsem trajnostne in naravne oblike gospodarjenja s kmetijsko, gozdno in kulturno krajino ter naravnimi viri, povezovanje in promocija lokalnih produktov za potrebe skupnega nastopa na trgu, nove oblike trženja in distribucije produktov. Ozaveščanje, promocija in izobraževanje bodo pri tem pomembna horizontalna tema, ki spodbuja razvoj tovrstnih praks.

V regiji obstaja velik potencial za vzpostavitev gozdno lesnih verig proizvajalcev ter izdelovalcev produktov iz lesa (pasivne hiše, stavbno pohištvo, ...)

Kazalniki prioritete na ravni Podravja:

1) Prihodi domačih in tujih turistov

Podravje	2013	2020
Domači turisti (število)	73.156	80.000
Tuji turisti (število)	149.089	165.000

2) Prenositve turistov

Podravje	2013	2020
Domači turisti (število)	189.809	220.000
Tuji turisti (število)	313.687	350.000

3) Prenositvene zmogljivosti

Podravje	2013	2020
Število sob (število)	3.254	3.500
Zmogljivosti ležišča skupaj (število)	8.713	9.500

4) Povprečna doba bivanja-BDP

Podravje	2013	2020
Povprečna doba bivanja	2.27	2.70

5) Neto dodana vrednost na zaposlenega v turizmu

Podravje	2011	2020
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v EUR)	15.856,85	18.500,00

6) Število integralnih produktov - ITP in turističnih paketov

Podravje	2013	2020
Število integralnih produktov - ITP (število)	0	10
Število turističnih paketov (število)	/	20

7) Število kmetijskih gospodarstev

Podravje	2010	2020
Število kmetijskih gospodarstev (število)	12.318	12.300

8) Povprečna mesečna bruto plača (kmetijska dejavnost)

Podravje	2011	2020
Povprečna mesečna bruto plača (EUR) A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1.183 €	1.240

9) Kmetijska zemljišča v uporabi

Podravje	2010	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	77.474	+

10) Povprečna starost in število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih

Podravje	2010	2020
Povprečna starost gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih (leta)	57	50
Število gospodarjev-upraviteljev na kmetijskih gospodarstvih (število)	12.280	12.300

11) Posek lesa na družinskih kmetijah

Podravje	2010	2020
Posek lesa na družinskih kmetijah (m ³)	130.269	150.000

12) Število ekoloških kmetij

Podravje	2012	2020
Ekološke kmetije (število)	192	500

13) Samooskrba regije in kmetije vključene v sheme kakovosti

Podravje	2010	2020
Število kmetij vključenih v sheme kakovosti		
Število novih delovnih mest na kmetijah		
Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	1.390	1.650
% samooskrba z zelenjavo	43%	55%
% samooskrba s prašičjim mesom	54%	70%
% samooskrba s krompirjem	62%	75%

14) Število projektov Leader, CLLD in projektov sodelovanja

Podravje	2013	2020
Število izvedenih projektov Leader (za obdobje)	73	80
Število izvedenih projektov na območju CLLD	0	30
Število projektov sodelovanja	0	7

15) Število obnovljenih in revitaliziranih objektov in % povečanja obiska

Podravje	2013	2020
Število obnovljenih in revitaliziranih objektov kult. dediščine in javne kult. infrastrukture	0	5
Povečanje števila obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih in javne kulturne infrastrukture	0	5%

I. KLJUČNE VSEBINE REGIJSKIH PROJEKTOV ZA VKLJUČITEV V DOGOVOR O RAZVOJU REGIJE

ZAP. ŠT.	PROJEKTNA VSEBINA	PRIORITETA RRP ZA PODRAVJE	PREDNOSTNA OS V OP 2014-2020
1.	<p>INOVATIVNE ODPRTE TEHNOLOGIJE Inovacijsko-podporni del: Vzpostavitev inovacijske podpore in vstopnih točk IOT (po načelu »vse na enem mestu«), Spodbujanje inoviranja ter prenos znanja in tehnologij, Podjetništvo - promocija, svetovanje in inkubacija start-up podjetij, Internacionalizacija, Podpora lokalnim skupnostim in privabljanje vlagateljev. Infrastrukturni del: raziskovalna infrastruktura in ključna gospodarska infrastruktura Vsebinski raziskovalno-razvojni del: Raziskovalno-razvojno delo za razvoj novih proizvodov in storitev z višjo dodano vrednostjo.</p>	<p>Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij</p>	<p>PO 1: Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s SPS za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva</p> <p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>
2.	<p>PVSP – Podjetno v svet podjetništva</p>	<p>Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij</p>	<p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>
3.	<p>TRAJNOSTNI TURIZEM – Promocija in trženje trajnostnega turizma v regiji (povezava mest s podeželjem) Vzpostavitev tematskih parkov kot integralnih turističnih produktov v regiji – razvoj produktov in storitev Upravljanje, promocija in vodenje enotne turistične destinacije</p>	<p>Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva</p>	<p>PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</p>

4.	REGIJSKA GARANCIJSKA SHEMA	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast
5.	DOSTOPNOST DO IKT NA OBMOČJU REGIJE	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 2: Povečanje dostopnosti do IKT ter njihove uporabe in kakovosti
6.	SOCIO-LAB – Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva in družbenega inoviranja v regiji	Prioriteta 1 – Konkurenčnost gospodarstva za rast in nova delovna mesta, vključno s krepitvijo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast
7.	REGIJSKA ŠTIPENDIJSKA SHEMA	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	
8.	VZPOSTAVITEV REGIJSKE SHEME ZA SOFINANCIRANJE DELOVANJA NVO Krepitev zmogljivosti NVO za zagovorništvo in izvajanje javnih storitev	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	PO 10: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, krepitev zmogljivosti NVO in socialnih partnerjev
9.	PRIZMA 50+ Aktiviranje brezposelnih in neaktivnih 50+ ter spodbujanje zaposlovanja in razvoj podjetnosti starejših Upravljanje s starostno raznoliko delovno silo v podjetjih in organizacijah Medgeneracijski centri in socialna vključenost starejših Razvoj novih storitev in proizvodov Promocija aktivnega staranja	Prioriteta 2: Vključujoča družba in blaginja	PO 8: Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile PO 9: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine PO 10: Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost
10.	CELOVITA OSKRBA PODRAVJA S PITNO VODO, VKLJUČNO Z OBNOVO VODOVODNEGA SISTEMA (Vsi 4 nosilci oskrbe s pitno vodo v Podravju)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti
11.	CELOSTNA UREDITEV OBMOČJA REKE DRAVE V	Prioriteta 3: Varstvo okolja in	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske

	REGIJI – Natura 2000	učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	raznovernosti
12.	CELOSTNA UREDITEV RAVNANJA Z ODPADNIMI VODAMI V REGIJI (izgradnja kanalizacije in čistilnih naprav).	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
13.	VIZIJA Pohorje 2030 – Natura 2000	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
14.	REGIJA TRAJNOSTNE MOBILNOSTI Zelena infrastruktura s kolesarskim omrežjem regije (DKP in Euro velo 9)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovernosti
15.	ZAGOTOVITEV POPLAVNE VARNOSTI V REGIJI	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 5: Prilagajanje na podnebne spremembe
16.	SAMOOSKRBA REGIJE Vzpostavitev kratkih oskrbovalnih verig malih proizvajalcev v sodelovanju z zadrugami in dr. gospodarskimi oblikami Povezava agroživilske industrije ter blagovne znamke Dobrote slovenskih kmetij Kmetijski tehnološki park regije	Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Ukrepi: Program razvoja podeželja
17.	REGIJSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE – pilotni projekt v sodelovanju z MZIP	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	
18.	TRAJNOSTNA RABA ENERGIJE V REGIJI – OVE in URE Energetska sanacija javnih stavb Energetsko upravljanje z javnimi stavbami v regiji Energetsko upravljanje in svetovanje v podjetjih (MSP) Energetska samozadostnost regije (OVE, energetska združništvo)	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja

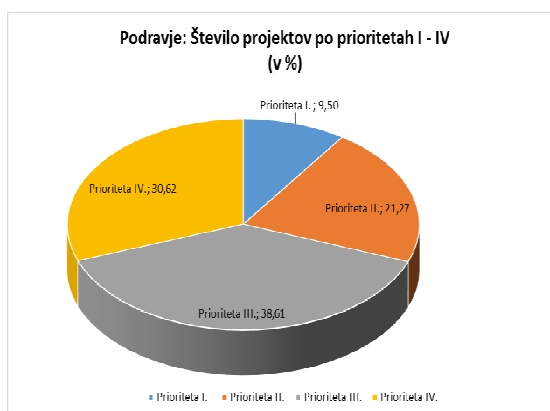
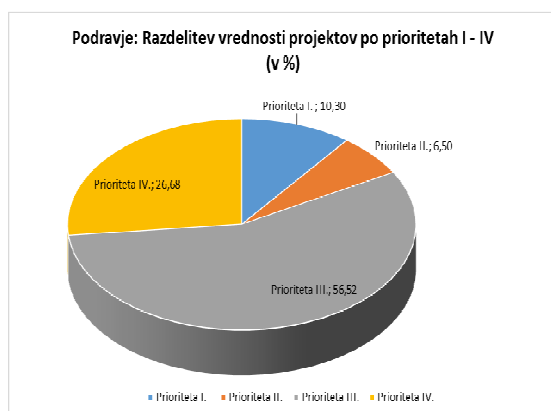

19.	PODRAVJE - INTELIGENTNA REGIJA	Prioriteta 3: Varstvo okolja in učinkovita raba naravnih virov ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo	PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja
20.	VZPOSTAVITEV GOZDNO-LESNE VERIGE V REGIJI Center za predelavo lesa in razvoj lesnih produktov Energetska izraba biomase (DOLB sistemi, proizvodnja lesnih sekancev, peletov,)	Prioriteta 4 – Trajnostni turizem in razvoj podeželja z povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva	PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Ukrepi: Program razvoja podeželja

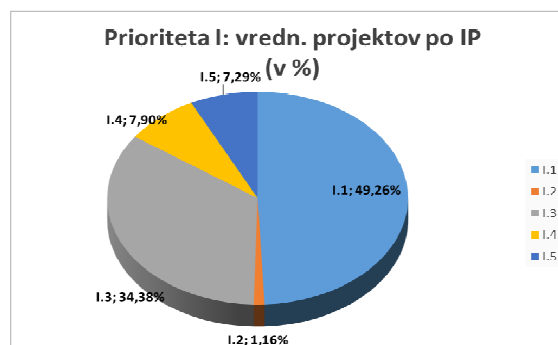
J. VSI PROJEKTI RRP PODRAVJE – PO PRIORITETAH

Prioriteta		Skupaj	% - vrednosti	Število projektov	% - število projektov
Prioriteta I.	I. KONKURENČNOST GOSPODARSTVA ZA RAST IN NOVA DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ	321.068.017,63	10,30	63	9,50
Prioriteta II.	II. VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN BLAGINJA	202.446.863,62	6,50	141	21,27
Prioriteta III.	III. VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA NARAVNIH VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLIČNO GOSPODARSTVO	1.761.080.572,72	56,52	256	38,61
Prioriteta IV.	IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA S POVEČANJEM KONKURENČNOSTI KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA	831.256.689,14	26,68	203	30,62
Skupaj:		3.115.852.143,11	100	663	100

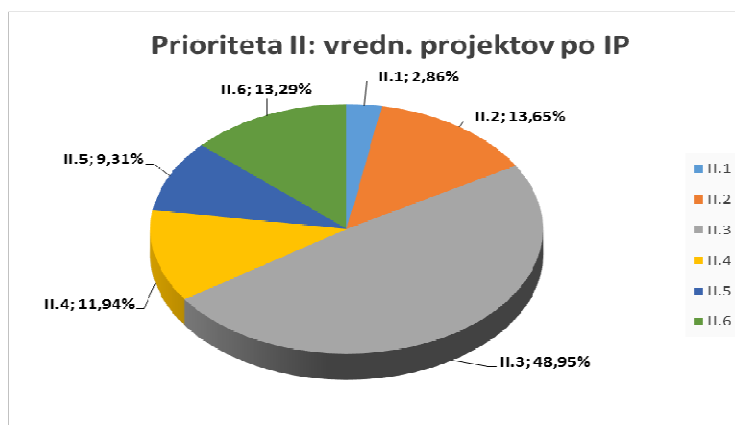
I. KONKURENČNOST GOSPODARSTVA ZA RAST IN NOVA DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Zap.št.	Investicijsko področje	Skupaj	%
I.1	I.1 Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost - naložbe v raziskave in razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustanjvanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno	158.163.000,00	49,26%
I.2	I.2 Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva	3.740.050,00	1,16%
I.3	I.3 Privabljanje novih investicij iz države in iz tujine, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture	110.392.897,63	34,38%
I.4	I.4 Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem in izvajanjem podpornih storitev za nova, mlada in rastoča podjetja ter shemami finančnih subvencij za izgradnjo start-up podjetij s potencialom za rast	25.376.770,00	7,90%
I.5	I.5 Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa do širokopasovnih omrežij in e-storitev	23.395.300,00	7,29%
Skupaj:		321.068.017,63	100%

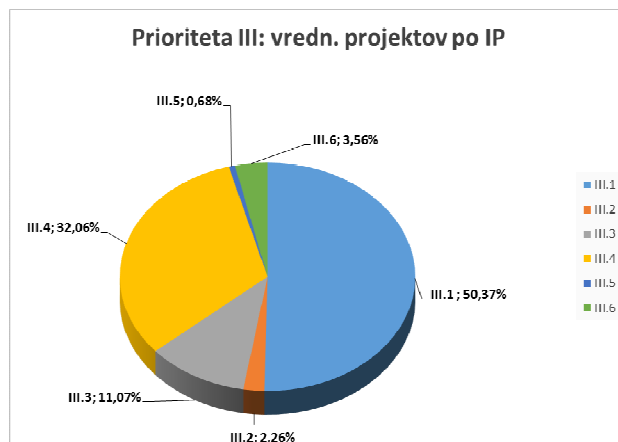

II. VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN BLAGINJA			
Zap.št.	Investicijsko področje	Skupaj	%
II.1	II.1 Zaposlovanje in mobilnost delovne sile in aktivno in zdravo staranje	5.800.000,00	2,86%
II.2	II.2 Aktivna vključenost in enake možnosti	27.637.614,49	13,65%
II.3	II.3 Dostopnost do socialnih in zdravstvenih storitev ter infrastrukture	99.088.579,79	48,95%
II.4	II.4 Socialno podjetništvo	24.170.000,00	11,94%
II.5	II.5 Dostopnost do vseživljenjskega učenja	18.851.653,74	9,31%
II.6	II.6 Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc	26.899.015,60	13,29%
Skupaj:		202.446.863,62	65%

III. VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA NARAVNIH VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO			
Zap.št.	Investicijsko področje	Skupaj	%
III.1	III.1 Javna okoljska infrastruktura (ravnanje z odpadki, čistilne naprave s kanalizacijskimi sistemi, vodovodna omrežja)	886.985.745,40	50,37%
III.2	III.2 Prostorski razvoj, naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe	39.842.159,70	2,26%
III.3	III.3 Naložbe v učinkovito uporabo energije in obnovljive vire	194.959.471,00	11,07%
III.4	III.4 Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti	564.626.964,90	32,06%
III.5	III.5 Varstvo narave – ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti	12.036.747,72	0,68%
III.6	III.6 Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja	62.629.484,00	3,56%
Skupaj:		1.761.080.572,72	100%

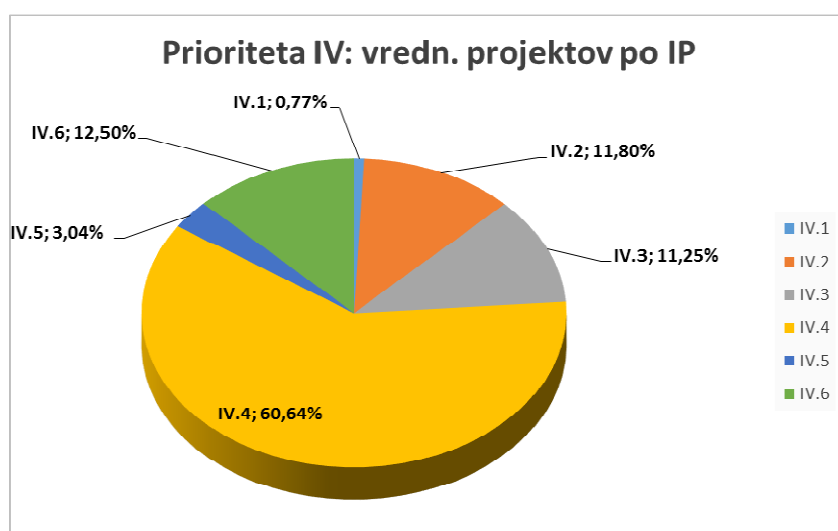

REGIJA PODRAVJE - PROJEKTI RRP - po prioritetah:

<i>Prioriteta</i>		
Prioriteta I.	I. KONKURENČNOST GOSPODARSTVA ZA RAST IN NOVA DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ	3
Prioriteta II.	II. VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN BLAGINJA	2
Prioriteta III.	III. VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA NARAVNIH VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO	1.7
Prioriteta IV.	IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA S POVEČANJEM KONKURENČNOSTI KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA	8
Skupaj:		3.1

IV. TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA S POVEČANJEM KONKURENČNOSTI KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA			
Zap.št.	Investicijsko področje	Skupaj	%
IV.1	IV.1 Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management	6.398.180,00	0,77%
IV.2	IV.2 Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja	98.094.076,94	11,80%
IV.3	IV.3 Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine	93.519.162,92	11,25%
IV.4	IV.4 Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo	504.061.554,42	60,64%
IV.5	IV.5 Naložbe v izboljšanje kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere	25.246.642,86	3,04%
IV.6	IV.6 Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrbe z razvojem in dvigom kakovosti kratkih oskrbnih verij in gozdno-lesnih verig	103.937.072,00	12,50%
Skupaj:		831.256.689,14	100%

K. SKLADNOST PRIORITET, CILJEV IN INVESTICIJSKIH PODROČIJ V OBMOČNEM RAZVOJNEM PROGRAMU SPODNJE PODRAVJE Z INVESTICIJSKIMI PRIORITETAMI DRŽAVNIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV ZA OBDOBJE 2014-2020

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P I: KONKURENČNO GOSPODARSTVO ZA RAST IN DELOVNA MESTA, VKLJUČNO S KREPITEVIJO RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ					
IP I.1	Raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost – naložbe v raziskave, razvoj in krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij, vključno z ustvarjanjem in prenosom novih znanj in rešitev iz znanstveno izobraževalnih institucij v gospodarstvo	Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij	Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Konkurenčno gospodarstvo
IP I.2	Krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij in spodbujanje internacionalizacije gospodarstva	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast		
IP I.3	Privabljanje investicij in internacionalizacija gospodarstva				
IP I.4	Naložbe v razvoj podpornega okolja, vključno z razvojem gospodarske infrastrukture in izvajanje podpornih storitev za nova, mlada in rastoča podjetja				
IP I.5	Naložbe v razvoj IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev	Izboljšanje dostopa do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter povečanje njihove uporabe in kakovosti	Povečanje dostopnosti do informacijsko komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti	Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu Zelena delovna mesta in skladen in vzdržan razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja:	Konkurenčno gospodarstvo
IP I.6	Socialno podjetništvo in družbene inovacije	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	Izboljšani dostop do širokopasovnega interneta ustreznih hitrosti	

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P II: VKLJUČUJOČA DRUŽBA, BLAGINJA IN ZNANJE					
IP IV.1	Zaposlovanje in mobilnost delovne sile ter aktivno in zdravo staranje	Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja in mobilnosti delovne sile	Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile	Zelena delovna mesta in skladen in vzdržen razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja.	Znanje in zaposlovanje
IP IV.2	Aktivna vključenost in enake možnosti				
IP IV.3	Dostopnosti do javne zdravstvene in socialne infrastrukture in javnih storitev	Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	Vključujoča družba		
IP IV.4	Dostopnost do vseživljenjskega učenja	Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost			
IP IV.5	Formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje ter dvig kompetenc				

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P II: VARSTVO OKOLJA IN UČINKOVITA RABA VIROV TER PREHOD NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO					
Varstvo okolja in učinkovita raba virov					
IP II.1	Javna okoljska infrastruktura (ravljanje z odpadki, vodovodna omrežja, odvajanje in čiščenje komunalnih vod)	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov	Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Zeleno življenjsko okolje
IP II.2	Prostorski razvoj (prostorsko planiranje), naložbe v degradirana območja, poplavna varnost in urejanje vodotokov ter prilagoditev na podnebne spremembe	Izboljšanje institucionalnih zmogljivosti javnih organov in zainteresirane strani ter prispevanje k učinkoviti javni upravi Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanje in obvladovanje tveganj	Prilagajanje na podnebne spremembe Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev		
IP II.3	Naložbe v energetska izrabo obnovljivih virov energije - OVE	Podpora prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika v vseh sektorjih	Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja		
IP II.4	Prometna varnost in dostopnost ter spodbujanje trajnostne mobilnosti	Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah	Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Zeleno življenjsko okolje
IP II.5	Varstvo narave - ohranitev in krepitev biotske raznovrstnosti	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov	Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti		
IP II.7	Razvoj in revitalizacija urbanih središč ter podeželja	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje trajnostne rabe virov Spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah	Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti		

		Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020	Program razvoja podeželja za obdobje 2014-2020	Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
P III: TRAJNOSTNI TURIZEM IN RAZVOJ PODEŽELJA					
Razvoj turizma, kulture in umetnosti					
IP III.1	Upravljanje turistične destinacije in struktur za destinacijski marketing in management	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast	Prenos znanja in inovacij, skrb za okolje in podnebne spremembe so horizontalni cilji, ki jih zasleduje vseh pet prednostnih področij ukrepanja	Konkurenčno gospodarstvo
IP III.2	Oblikovanje integralnih turističnih produktov za mreženje naravne in kulturne dediščine ter tradicij območja				
IP III.3	Razvoj kulture in umetnosti ter ohranjanje kulturne dediščine				
IP III.4	Naložbe v turistično, športno in kulturno infrastrukturo				
Razvoj podeželja s povečanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva					
IP III.5	Naložbe v izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter trajnostne rabe naravnih virov ter blažitve in prilagoditve na podnebne razmere	Povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, kmetijskega sektorja (EKSRP) ter sektorja ribištva in akvakulture (ESPR)	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast	Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu Zelena delovna mesta in skladi in vzdržan razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov lokalnega okolja. Ohranjanje naravnih virov in odziv na podnebne spremembe	Zeleno življenjsko okolje
IP III.6	Zagotavljanje prehranske varnosti in samooskrba z razvojem in dvigom kakovosti kratih oskrbnih verig in gozdno-lesnih verig			Učinkovitejše tržno organiziranje kmetijstva, krepitev agroživilskih verig ter večja prepoznavnost in kakovost lokalno pridelanih proizvodov Trajnostno izkoriščanje gozdov in povečanje dodane vrednosti lesa z boljšim tržnim povezovanjem na področju gozdarstva in vzdolž gozdno-lesne verige ter povečanjem konkurenčnosti na področju gozdarstva in neindustrijske predelave lesa.	